

**NAROČI
SE NA
NOVI GLAS!**

www.noviglas.eu

f i t

LETO XXVI. ŠT. 9 (1217) TRST, GORICA
ČETRTEK, 11. MARCA 2021

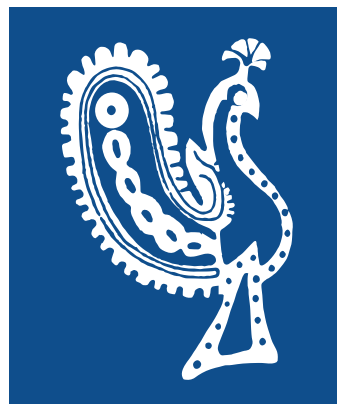
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMANALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 10 / Gorica
Izšel je 24. bilten
Kulturnega centra Lojze Bratuž

Str. 11 / Pogovor
Alfredo Sandrini o nemški
skupnosti v Kanalski dolini

Str. 13 / Trst
Podelili so letošnje štipendije iz
Sklada Albina Ločičnika

“Čas je za obnovo in nov začetek”

Vsako življenje je dragoceno!

Jurij Paljk

V ponedeljek, 8. marca 2021, je število umrlih za posledicami okužbe z virusom covid-19 v Italiji preseglo številko sto tisoč. Bližnji Videm, recimo, nima sto tisoč prebivalcev. Zdravniki in italijanska vlada opozarjajo, da je pandemija ponovno v razmahu, razmere v bolnišnicah so na meji zmogljivosti. Italijansko ministrstvo za zdravje je sporočilo, da nameravajo s cepivom AstraZeneca cepiti starejše od 65 let, ki se ne uvrščajo med zelo ranljive skupine. To so tisti s poslabšanim imunskim sistemom in tisti, ki jemljejo zdravila, zaradi katerih jih bolj ogroža smrt zaradi covida-19. V Italiji je doslej potrebna dva odmerka cepiva proti virusu covid-19 prejelo okoli 1,65 milijona ljudi. Draghijeva vlada načrtuje, da bo najmanj polovico prebivalstva, kar je okoli 30 milijonov ljudi, cepila do konca junija. Prav na mednarodni dan žena je po video sporočilu nagovoril državljane tudi premier Draghi sam, ki je poudaril, da je vsako življenje dragoceno, in napovedal, da si vlada prizadeva, da bi pospešila cepljenje proti virusu: “Pandemije še nismo premagali, s pospešenim načrtom cepljenja pa vidimo izhod iz nje.” Napovedal je hitrejšo in bolj uspešno delo vlade, predvsem pa zatrdil, da je vsako življenje pomembno, zato bodo najprej poskrbeli cepivo za najbolj ranljive skupine. Prav tako je napovedal prepotrebne reforme na vseh ravneh in pa seveda pomoč najbolj potrebnim: “To ni čas za delitve ali za iskanje lastnih istovetnosti, ampak je trenutek, ko moramo dati zadovoljive odgovore veliko ljudem, ki trpijo zaradi gospodarske krize in tvegajo izgubo delovnega mesta, zdaj se moramo boriti proti neenakostim. V enem samem letu se je število italijanskih državljanov, ki živijo v absolutni revščini, povečalo za milijon ljudi, povečale so se pa razlike, tudi med spoloma.” Draghi je zato napovedal ustrezne reforme, ki bodo dale ženam enake možnosti, a vse se mora najprej začeti doma, v družini, pri nas samih.

Komentar

“Pandemični dobičkarji” in dohodkovna neenakost

Mednarodna človekoljubna organizacija Oxfam je januarja objavila raziskavo, ki dokazuje, da je dohodkovna neenakost lani istočasno narasla v skoraj vseh državah na svetu. Do leta 2030 bo pod pragom revščine živelo pol milijarde ljudi več, najbogatejši zemljani pa so lani, kljub pandemiji ali zaradi pandemije, znatno povečali svoje prihodke in premoženje. Raziskovalna agencija Hurun Report je 15. februarja objavila seznam najbogatejših ljudi na svetu; ti so v lanskem letu skupaj zaslužili 3.500 milijard dolarjev. Na letošnji seznam se je uvrstilo 3.228 milijarderjev iz 68 držav – kljub pandemiji in krizi so lani zabeležili vsak teden 8 novih milijarderjev! Skupina najbogatejših ima danes v lasti 14.000 milijard dolarjev, znesek, ki je višji od celotnega BDP – ja Kitajske. Njihovo premoženje je naraslo predvsem zaradi kupoprodaj na delniškem trgu, saj vlagatelji že leto dni množično nakupujejo delnice podjetij, ki se ukvarjajo z razvojem cepiv, zdravil, medicinskih pripomočkov in drugih uporabnih orodij za boj proti pandemiji. Proizvodnja in prodaja cepiva proti koronavirusu sta za t.i. “Big Pharma” postali izredno donosen posel.

/ str. 2
Katja Ferletič

Ob odhodu v večnost g. Renza Boscarola Don Renzu v spomin!

V nedeljo zjutraj, 7. marca, nas je pretresla vest, da je ponoči v tržaški bolnišnici za posledicami hude okužbe z virusom covid-19 umrl naš prijatelj, časnikarski kolega, predvsem pa viden in Slovencem zelo naklonjen goriški duhovnik Renzo Boscarol. Čeprav smo vedeli, da je bil že več kot mesec dni na intenzivnem oddelku, smo vseeno upali, da se bo naš prijatelj don Renzo, kot smo ga imenovali, le nekako izvlekel. Z njegovo smrtjo odhaja eden zadnjih goriških duhovnikov, ki so bili odraz večnarodne goriške nadškofije, predvsem pa odličnega kolega in izobraženec, ki je bil nenehno dejaven v areni življenja, zvest načelom evangelija, krščanske socialne misli, odprt dialogu z vsemi, a tudi eden zadnjih duhovnikov, ki je svoje duhovništvo živel v Cerkv, družbi in je prisegal na dobro politiko, ki mora biti sestavni del visoke kulture.

Foto Leban

/ str. 18

Glasbenik, mojster zvoka 6

Mladi Jurij Lavrenčič iz Doberdoba nam je v sproščenem pogovoru spregovoril o svoji glasbeni poti in o uspešnem podjetju, ki ga je uradno odprl že pred tremi leti

Študent

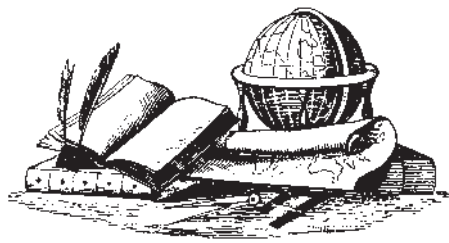
Jure Ferletič, doma iz Mirna, ima rad zgodovino, umetnost, glasbo in ljudi. Lani jeseni je kot bogoslovec začel s študijem na Teološki fakulteti v Ljubljani

8 Šahovski trener

O novem šahovskem društvu in vplivu pandemije na svet črno-belih figur smo se pogovorili z 21-letnim študentom Matejem Grudnom iz Boljunca

13

S 1. STRANI Komentar

“Pandemični dobičkarji” in dohodkovna neenakost

Pandemija največ zaslužka prinaša podjetjem BioNTech in Pfizer, verjetno zato, ker sta prvi začeli proizvajati cepivo in ker ima njun proizvod tudi največjo stopnjo zanesljivosti. Letos bosta podjetji proizvedli predvidoma dve milijardi odmerkov cepiva (vsakega bosta prodali po 20 dolarjev), BioNTech naj bi od tega imel dobiček od 3 do 5 milijard dolarjev, Pfizer pa predvideva 15 milijard dolarjev zaslužka. Izredno so obogateli posamezniki, ustanovitelji farmacevtskih podjetij: ti so povečali svoje osebno premoženje s prodajo delnic, ki so jim bile dodeljene v plačilo in nagrado za opravljeno delo v podjetju. Novi tajkuni prihajajo iz različnih držav, vendar jih večina živi na Kitajskem, prvem epicentru pandemije, kjer lahko danes na zdravstvenem področju naštejemo več kot tri ducate novih bogatašev. V svetu bo letos trgovanje s cepivi, ki – poleg omenjenih – vključuje tudi velike AstraZeneca, Moderna, Johnson & Johnson, Novavax in še druge, ki se jim bodo pridružili v naslednjih mesecih, vredno približno 90 milijard dolarjev (celih 250 milijard do leta 2025!). Zelo verjetno se ta podjetja še posebno veselijo novih sevov koronavirusa, saj

bodo morala cepiva stalno obnavljati in prilagajati, da bodo lahko ohranjala dobro stopnjo učinkovitosti. Zanimivo je, da imajo “Big Pharma” veliko zaslužka tudi zato, ker za promocijo svojih proizvodov ne potrebujejo dragih marketinških potez, saj je povpraševanje ogromno, in čeprav je vsak odmerek cepiva razmeroma poceni, je obseg prodaj ogromen. S pandemijo pa ne bodo bogateli samo proizvajalci cepiv, temveč tudi podjetja, ki opravljajo diagnostiko in se ukvarjajo s proizvodnjo različnih vrst testov za odkrivanje koronavirusa ali njegovih protiteles. V prihodnje bomo namreč zelo verjetno morali opravljati teste ne le za odkrivanje virusa, ampak tudi za ugotavljanje količine protiteles in posledično določanje, ali je potreben dodaten odmerek cepiva ali ne. To bo zaporedje zdravstvenih ukrepov, ki bo še naprej polnilo žepe velikanov farmacevtske industrije. O “Big Pharma” in neproduktivnih poslovnih odnosih, ki jih Evropska unija vzdržuje z njimi, je 10. februarja v Evropskem parlamentu kritično spregovorila mlada francoska poslanka Manon Aubry iz Evropske združene leve. Njen 4-minutni govor se je v zelo kratkem času razširil

po spletnih omrežjih. Manon Aubry je namreč strogo, a povsem upravičeno,

neposredno nagovorila predsednico Evropske komisije Ursulo von der Leyen in ji očitala zelo slabo vodenje pogajanj za nakup cepiv. “Našim sodržavljanom lahko določamo neverjetne omejitve osebne svobode, vendar farmacevtskim podjetjem sploh ne moremo naložiti kakršnih koli pravil,” se je izkašljala evroposlanka, ki je še poudarila, da informacije v podpisanih pogodbah, kot so cena cepiv, načrtovanje dostav in klavzule o odgovornosti, sploh niso javne. “Kako se lahko Evropska komisija na tak način klanja farmacevtskim podjetjem? Pri upravljanju strategije cepljenja imam občutek, gospa von der Leyen,

da so pravila namesto vas določili veliki farmacevtski voditelji,” je še povedala

Manon Aubry. Opozorila je na dejstvo, da so cepiva nastala tudi z milijardami evrov javnega denarja, patentni pa so

v izključni lasti farmacevtskih podjetij in zato posamezne države ne morejo same v velikem obsegu proizvajati cepiv, ampak jih morajo kupovati od podjetij po tržni ceni in potrpežljivo čakati, da jim jih dostavijo. Medtem ko se danes velika podjetja posmejujejo podpisanim sporazumom in pogodbam, postaja vedno bolj jasno, da je naše zdravje v veliki meri odvisno od njihovih interesov in strateških odločitev. Nujno potrebno je spremeniti pravila o patentih za proizvodnjo cepiv, saj smo prepuščeni na milost in nemilost t.i. “Big Pharma”, ki odločajo o naši prihodnosti. Poleg tega je grozljivo dejstvo,

da se je lani premoženje 10 najbogatejših oseb na svetu povečalo za skupno 540 milijard dolarjev, ta finančna sredstva pa bi zadostovala za dostop celotnega svetovnega prebivalstva do cepiva proti covidu-19. Povečal se je torej delež vsega premoženja na Zemlji, ki je v lasti “pandemičnih dobičkarjev”, teh pa nihče ne zna ustaviti. Nesprejemljivo je, da še danes marsikdo ne verjame, da koronavirus obstaja in je smrtno nevaren, povsem upravičeno pa je, da se “navadni” zemljani sprašujemo, zakaj in kako je do pandemije prišlo. Marsičesa si ne zmamemo razložiti, vsi pa vemo, da je od vedno le denar sveta vladar.

Brezplačno testiranje pri vstopu v Slovenijo iz Italije

Od 10. marca 2021 je, na podlagi prizadevanja ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helene Jaklitsch, v sodelovanju z ministrom za zdravje Janezom Poklukarjem in ministrom za notranje zadeve Alešem Hojsom, pri vstopu v Republiko Slovenijo na mejah z Republiko Italijo omogočeno brezplačno testiranje za vse osebe, ki po Odloku o določitvi pogojev vstopa v Republiko Slovenijo zaradi zajezitve in obvladovanja nalezljive bolezni covid-19 spadajo pod izjeme, ki lahko v državo vstopijo brez napotitve v karanteno na domu (čezmejni dnevni migranti, šolarji, dvolastniki ipd.). Te izjeme lahko vstopajo v Slovenijo, če predložijo negativni rezultat PCR ali HAG testa na virus SARS-CoV-2, ki ni starejši od sedem dni od

dneva odvzema brisa. Gre za pomemben korak k olajšanju opravljanja vsakodnevnih obveznosti prebivalcev obmejnega pasu. Brezplačno testiranje s hitrimi antigenskimimi testi bo potekalo na mejnih prehodih na naslednjih lokacijah: Koper (testirano mesto bo sporočeno naknadno), Nova Gorica, Sežana, Kobarid, Rateče. Testiranje bo (od 10. marca 2021) potekalo na lokacijah od ponedeljka do petka, od 7. do 19. ure. Oseba, ki se bo udeležila brezplačnega testiranja na SARS-CoV-2 na navedenih lokacijah, mora imeti s seboj izpolnjeno izjavo v slovenskem in italijanskem jeziku (prevod v italijanščino bo objavljen naknadno). Podrobnejša navodila in izjava na www.gov.si

Po dolgem času so se srečale krovne organizacije slovenskih manjšin

Slovenci izven meja RS bi želeli biti bolj vidni!

Povezovanje Slovencev, ki živijo na obmejnem območju sosednjih držav Republike Slovenije, je zelo pomembno, še zlasti zaradi duha solidarnosti. V ta namen so se pred nekaj tedni na pobudo SKGZ in SSO na Zoomu sestale vse krovne organizacije slovenskih skupnosti, ki živijo v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Skupnega srečanja so se tako udeležili predsedniki in predsednice osmih organizacij: Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk, Narodnega sveta koroških Slovencev, Kulturmega

društva Člen 7 za avstrijsko Štajersko, Zveze Slovencev na Madžarskem Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in dveh organizatorjev srečanja. Udeleženci so izrazili navdušenje in zadovoljstvo, da je po dolgem času prišlo do skupnega srečanja. Prav tako so bili vsi enotni v predlogu, da se tovrstna srečanja zgodijo brez formalnih tvorb, ki bi omejele delovanje tega foruma, kot se je že dogajalo v preteklosti. Temeljno izhodišče je ugotovitev, da Republika Slovenija potrebuje poglede in mnenja manjšinskih skupnosti pri oblikovanju jasne politike do njih, saj je vsaj za zdaj strategija za naslednja leta

precej nejasna. V ta namen so se vsi strinjali, da oblikujejo v naslednjih mesecih seznam prioritet in ga razvijejo v skupen načrt. Soglasno je odmevala ugotovitev, da mora Urad Vlade RS za Slovence in po svetu pospešiti medresorsko sodelovanje in posredovati pristojnim ministrstvom specifična vprašanja narodnih skupnosti. Beseda je tekla tudi o skupnem evropskem načrtovanju, o morebitnih skupnih projektih ob dnevu evropskih jezikov in o večji vidljivosti skupnosti Slovencev in Slovenk, ki živijo izven meja Republike Slovenije.

Povejmo na glas

Majhna, a lepa spreobrnitev

Janez Povše

V velikonočnem času se nemara v največji meri spominjamo Pavlove spreobrnitve, ki se je iz okrutnega vojaškega preganjavca kristjanov spremenil v mogočno osebo dobrote in silovitega širjenja novice o blagru dobrega za vse in med vsemi. Ne tako veličastni primeri preobrata iz slabega v dobro so se dogajali že prej in tudi kasneje, pri tem pa ne bi smeli spregledati manjših, a zato nič manj dragocenih zgodb o opustitvi nelepega v sebi, ki lahko zažarijo ne nazadnje v našem času med t. i. običajnimi ljudmi. Zgodba, ki jo predstavljamo, bi kaj lahko nosila naslov Ko tat vrne ukradeno. Govori o skoraj devetdesetletni gospe v okolici Mantove, ki je šla na redni zdravniški pregled, kjer je morala sneti prstan in ogrlico. Predmeta v vrednosti okrog dva tisoč petsto evrov je bolniška sestra spravila v zaščitno rokavico, ko pa je bil pregled opravljen, naša gospa prstana in ogrlice ni več našla, kljub temu da je osebe vse prostore natančno pregledalo. Gospa je po odhodu iz bolnišnice prijavila izginotje karabinerjem, saj je bila na oba dragulja čustveno navezana kot na lep spomin iz svojega dolgega življenja. Vse to se je zgodilo tik pred božičnimi prazniki, potem pa je zavladal molk in najdbe izginulih predmetov ni bilo več mogoče pričakovati. Sredi meseca februarja pa je na sedež karabinerjev prispelo anonimno pismo in v njem prstan in ogrlica naše gospe, ki je bila seveda presrečna in nemalo začudena.

Podobno začuden je bil tudi napovedovalec osrednjega televizijskega dnevnika, ker se pač ne zgodi pogosto, da bi kdo vrnil, kar si je prej prisvojil oziroma ukradel. Kot rečeno, ta zgodba ni primer tiste vsezajemajoče celovite spreobrnitve, ki izbrano osebo premakne iz skrajnega zla v skrajno dobro, se pravi preobrazi človeka v vseh delih njegovega značaja ter mu podeli novo bistvo in nov odnos do vsega, predvsem do sočloveka. Je pa gospa z opisano zgodbo, gotovo v družbi z mnogimi drugimi, ki niso prodrle v širšo javnost, dokaz dejstva, da se spreobrnitev pojavlja tudi v manjši, a zato nič manj pomembni obliki in da je vselej razveseljiv dogodek za osebo, ki jo je doživela, kakor tudi za vse, ki so je bili deležni od spremenjene osebe. Saj gre vendar za spreobrnitev na dobro, na boljše, izboljšajmo se odnosi med dvema ali več osebami in zakaj ne v širšem krogu, če imamo opraviti s posamezniki na višjih položajih, s posamezniki, od katerih so v dobrem in slabem odvisni mnogi in premnogi. V velikonočnem smislu je spreobrnitev opustitev vsega, s čimer lahko obremenjujemo ali celo onesrečujemo druge in drugega. Srečno začutimo vzgib, da smo lahko bolj uvidni in bolj prijazni, začutimo, da lahko bližnjega in vse druge bolj upoštevamo in cenimo ter jim namenjamo več svoje naklonjenosti in prijateljstva. In tako postaja naše življenje prijetnejše, posebno če smo prepoznali, da so odločitve za takšne spreobrnitve tudi za nas tista srečna doživetja, od katerih srečnejših ni.

Tiskovno sporočilo Sveta slovenskih organizacij

Predsednik SSO Walter Bandelj je v teh dneh čestital msgr. dr. Maksimilijanu Matjažu ob imenovanju za novega škofa v Celju. Izrazil je zadovoljstvo SSO ob razveseljivi novici, da ima slovenska Cerkev novega škofa, kar predstavlja pomemben znak tudi za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ob izgubi duhovnika Renza Boscarola je predsednik Bandelj v osebem pismu izrazil svoje

iskreno sožalje goriškemu nadškofu Redaelliju in župnijskemu vikarju Franetovichu. Spomnil je na skrb, ki jo je Renzo Boscarol posvečal medkulturnemu dialogu, in na pomoč, ki jo je namenil slovenski šoli v Romljanu. Predsednik SSO je izrazil sožalje krovne organizacije tudi predsedniku FJK Massimilianu Fedrigi ob izgubi očeta Maurizia.

Zgodovinski obisk papeža Frančiška v Iraku

“Odpuščenje je potrebno, da bi ostali v ljubezni, da bi ostali kristjani!”

Papež Frančišek je v ponedeljek, 8. marca 2021, sklenil zgodovinski obisk Iraka, med katerim je tja prenesel sporočilo odpuščenja, vztrajnosti in upanja. To je bil prvi obisk kakšnega papeža v tej državi in je kljub zaskrbljenosti v luči krhke varnosti in epidemije koronavirusa minil brez incidentov, je zapisala Slovenska tiskovna agencija. To je bilo tudi prvo potovanje papeža po izbruhu epidemije covida-19.

Vodja vatikanskih medijev Andrea Tornielli je ob koncu papeževega obiska v Iraku v uredniškem zapisu za Radio Vatikan takole povzel svoje misli o ‘najpomembnejšem potovanju Frančiškovega pontifikata’: “Rimski škof ni mogel razočarati teh svojih otrok, tako zelo preizkušanih. Veliko je tvegal, da bi opravil to potovanje. Obisk kaldejskega Ura je imel simbolično vrednost za ves Bližnji vzhod in celoten svet, postanka v Mosulu in Karakošu na zadnji dan tega potovanja v Iraku pa imata pričevanjsko vrednost. Na najbolj krščanskem območju države je pred pobesnelostjo fanatizma na tisoče družin moralo zapustiti svoje domove in vse, kar so imeli. Veliko cerkev Marijinega brezmadežnega spočetja, ki je sprejela papeža Frančiška, je Isis spremenil v bazo za urjenje. Napol uničen kip sv. Jožefa je sprejel Petrovega naslednika, ki je prišel, da bi te skupnosti potrdil v veri ter da bi bil tudi sam potrjen z njihovim pričevanjem, ki je šlo vse do prelita krvi.

“Tudi sredi pustošenj terorizma in vojne lahko vidimo, z očmi vere, zmago življenja nad smrtjo,” je dejal papež Frančišek, ki je povabil, naj “se ne obnovijo samo stavbe, ampak najprej vezi, ki povezujejo skupnosti in družine, mlade in stare”. Vojna, terorizem in sovraštvo so pustili globoke rane v srcih, ne samo razvalin, podrtih kapitelov in Marijinih kipov z odsekano glavo. Papež je spomnil, da je odpuščenje “potrebno, da bi ostali v ljubezni, da bi ostali kristjani”. Objem kristjanov, ki so skupaj z drugimi sodržavljanji trpeli preganjanje, združen s prazničnostjo na stadionu v Erbilu, mestu, kamor so pred Isisi pobegnili mnogi begunci, je pečat obiska, ki so ga papežu vsi odsvetovali. Toda škof rimske Cerkve, ki je rojena iz krvi mučencev, ni mogel razočarati teh svojih otrok. In je sprejel vsako tveganje, da bi jim prinesel svojo nežnost.”

Do nedelje je 84-letni papež Frančišek prepotoval 1400 kilometrov po državi,

kjer ga je še posebej težko pričakovala vse manjša krščanska skupnost na severu države. Nanje je naslovil besede spodbude, obenem pa s srečanjem z najpomembnejšim šiitskim

jih pobili, drugi so se razselili. Papež Frančišek se je v soboto zjutraj sestal z najpomembnejšim šiitskim verskim voditeljem v državi, velikim ajatolo Alijem al Sistanijem. V šiitskem svetem

Papež Frančišek je v nedeljo, 7. marca, obiskal Mosul na severu države in molil za žrtve vojne, še zlasti za žrtve džihadistov Islamske države. To drugo največje mesto v Iraku je bilo pod okupacijo

je pripadnikov kaldejske katoliške Cerkve, ostali so protestanti, pripadniki armenske pravoslavne Cerkve in drugi. Večina kristjanov je živela v severnoiraški pokrajini Ninive, kjer mnogi še vedno

bratstvu med vsemi ljudmi sveta, “zato moramo skupaj hoditi kot bratje in sodelovati z vsemi verstvi!” V pogovoru s časnikarji je dejal, da ga je srečanje z Al Sistanijem samo še utrdilo v prepričanju, da gre za svetega moža, ki si prizadeva za dobro vseh, povedal je, da ga je presenetilo to, da ga je dvakrat pozdravil in pri tem vstal, čeprav tega z nikomer ne naredi in zato: “Ljudem, ki iščejo in se zavzemajo za poti bratstva, moramo pokazati svete može, ki so nam blizu.”

Zaustavil se je tudi pri pojavu migracij in ponovno zatrdil, da ima vsak človek pravico do dostojnega življenja. Papež je tudi namignil, da bo kmalu odšel na obisk v Libanon, ki je “širokogrudno sprejel dva milijona sirskih beguncev”. Iskreno je tudi povedal, da se počuti utesnjeno, ker ne more imeti neposrednega stika z verniki, pa tudi, da se sam drži navodil za boj proti virusu covid-19. Dejaj je, da je čas med pandemijo doživljal kot zapor, saj je le neposreden stik z verniki tisti, ki ga potrjuje, mu daje pristen občutek pripadnosti. Tople besede je imel za srečanje z očetom malega Alana Kurdija, čigar fotografija – utonil je med begom, morje ga je odvrlo na turško obalo – je pretresla svet. Še bolj ga je pretreslo srečanje z mamo malega otroka, ki je umrl med bombardiranjem islamskih skrajnežev v Mosulu: “Rekla je eno samo besedo: odpuščenje. Ganila me je. Mama, ki reče: ‘Odpuščam in prosim odpuščenje za tiste, ki so to storili. To besedo smo izgubili, v zameno znamo zelo dobro zmerjati, obtoževati izjemno dobro, jaz prvi. Toda odpustiti ... odpustiti sovražnikom: To je čisti evangelij.’” Papež Frančišek je spregovoril tudi o tem, kako ga je prizadel pogled s helikopterja na porušeni Mosul, in se na glas vprašal, kdo so tisti ljudje, ki prodajajo orožje skrajnežem, saj se nikdar ne ve, kdo so. Ob koncu pogovora je na mednarodni dan žena povedal, da je od nekdaj bilo tako, da so bile žene bolj pogumne od mož. A so tudi danes sužnje in ponižane in se moramo zato vsi boriti za dostojanstvo žena, kajti: “Žene so tiste, ki imajo odločilno vlogo v zgodovini, tudi danes.” Apostolski nuncij v Iraku, Slovenec msgr. Mitja Leskovar, ki je bil eden najbolj zaslužnih za pripravo papeževega potovanja v Irak, se je tik pred papeževim obiskom okužil z virusom covid-19 in zato svetega očeta ni mogel spremljati.

Po različnih virih pripravil
Jurij Paljč

Frančišek se je v Erbilu srečal tudi z očetom malega Alana Kurdija

verskim voditeljem v državi, ajatolo Alijem al Sistanijem, ponudil roko šiitskim muslimanom.

Letalo s papežem je pristalo v iraški prestolnici Bagdad v petek. V svojem prvem javnem nagovoru v Iraku je pozval k prenehanju nasilja, ekstremizma, ločevanja ter nestrpnosti v državi. Dejaj je tudi, da bi morali kristjani v Iraku imeti vidnejšo vlogo kot državljani s polnimi pravicami, svoboščinami in odgovornostmi. Na bagdadske letališču so papeža pozdravili iraški premier Mustafa al Kadimi ter različne folklorne in plesne skupine. Sledilo je srečanje z iraškim predsednikom Barhamom Salihom, ki je leta 2019 papeža tudi uradno povabil na obisk, ter drugimi vladnimi in verskimi predstavniki. V govoru v predsedniški palači je papež poudaril globoke korenine krščanstva v Iraku: “Starodavna prisotnost kristjanov v tej deželi in njihov prispevek k življenju naroda predstavljajo bogato dediščino, s katero želijo še naprej služiti vsem.”

Iraške oblasti je sveti oče tudi pozval, naj se borijo proti korupciji, zlorabi oblasti ter nespoštovanju zakonov v državi. Papež se je spomnil tudi na druge ogrožene manjšine v Iraku: “Tu, med toliko trpečimi se moje misli obračajo na Jazide, nedolžne žrtve nesmiselnih in surovih grozodejstev.” Iraški predsednik Salih pa je ob dobrodošlici papežu izrazil obžalovanje, da so kristjani v preteklosti zapustili Irak. Dodal je, da bi imela nadaljnja migracija kristjanov pogubne posledice za pluralizem in strpnost. Nekoč je v Iraku živelo okoli milijon kristjanov, danes jih je po ocenah od 250.000 do 400.000, veliko so

mestu Nadžaf sta se srečala na al Sistanijevem domu brez prisotnosti medijev. Al Sistani je verska avtoriteta za večino od 200 milijonov šiitov na svetu, ki so sicer manjšina med muslimani, a večina v Iraku. Za Iračane velja za vodilno osebnost v državi. Al Sistani je v sporočilu za javnost po srečanju poudaril, da bi morali kristjani v Iraku “živeti tako kot vsi Iračani v miru in varnosti ter s svojimi polnimi ustavnimi pravicami.” Papež Frančišek je v pogovoru, ki je trajal slabo uro, opomnil na pomen sodelovanja med verskimi skupnostmi. Al Sistaniju se je zahvalil, ker se zavzema za šibkejši in preganjane. Papež je isti dan obiskal tudi mesto Ur na jugu Iraka, ki velja za rojstni kraj Abrahama, in tam vodil medversko bogoslužje, tudi z nekaterimi najmanjšimi manjšinami v Iraku, kot so Jazidi. Zatrdil je, da sta svoboda vesti in svoboda veroizpovedi “temeljni pravici”, ki ju je treba priznavati povsod. Molil je za mir na Bližnjem vzhodu, še posebej v Siriji, in izrazil upanje, da bo svet “potoval od konflikta k enotnosti.” Frančišek se je spomnil tudi žrtev vojne proti terorizmu: “Ko je na severu te cenjene države divjal terorizem, je barbarsko uničil del čudovite verske dediščine, vključno s cerkvami, samostani in bogoslužnimi kraji različnih skupnosti.”

Isisa od 2014. do 2017.

“Če je Bog bog miru, kar je, potem je narobe, da se vojskujemo v njegovem imenu,” je dejal papež na trgu Hoš al Bieja v središču Mosula, na katerem stojijo štiri zdaj močno poškodovane cerkve. “Če je Bog bog ljubezni, kar je, potem je narobe, da sovražimo naše brate in sestre,” je dodal papež.

“Danes molimo k vsemogočnemu Bogu za vse žrtve vojne in oboroženih konfliktov. Tu v Mosulu so tragične posledice vojne in sovražnosti še posebej vidne. Kako kruto je, da je bila ta država, zibelka civilizacije, prizadeta s tako barbarskim udarcem, ko so bila uničena starodavna svetišča, na tisoče ljudi – muslimani, kristjani, jazidi in drugi – pa so bili prisilno pregnani ali ubiti,” je opozoril papež, ki je dodal: “Danes vendarle poudarjamo naše prepričanje, da je bratstvo bolj vztrajno od bratomora, da je upanje močnejše od sovraštva, da je mir močnejši od vojne.”

Zatem se je podal v mesto Karakoš, ki leži približno 30 kilometrov vzhodno od Mosula. To mesto je bilo dom velike krščanske skupnosti, dokler ga džihadisti Islamske države niso povsem razdejali, njegove prebivalce pa pregnali. Na severu Iraka je bilo pobitih in preganjenih več tisoč kristjanov, svetišča in cerkve pa uničene. Polovica kristjanov

govorijo narečje aramejščine, ki je bil jezik Jezusa Kristusa. Papeža so pozdravili s petjem hvalnic in oljčnimi vejicami. “Ne nehajte sanjati. Ne predajte se. Ne izgubite upanja!” jih je ob mimohodu bodril Frančišek in dodal: “Zdaj je čas za obnovo in nov začetek.”

Na letališču v Erbilu se je papež sestal s predsednikom iraškega Kurdistanu Nehirvanom Barzanijem in njegovim nečakom Masrurjem Barzanijem, sicer predsednikom tamkajšnje regionalne vlade. Papeža Frančiška je pri maši na stadionu Franso Hariri v Erbilu bilo namreč letališče več tisoč vernikov. Maša je potekala ob poostrenih varnostnih ukrepih, saj je prav to mesto veljalo za enega najbolj tveganih delov njegovega obiska v Iraku, v Erbilu je bilo namreč letališče pred dvema tednoma tarča raketnega napada, ki so ga izvedli proiranski skrajneži. V svoji pridigi je papež pozval proti korupciji in zlorabi oblasti: “Nujno je, da iz naših src in iz Cerkve izženemo zli vpliv moči in denarja!” pa tudi k solidarnosti z verujočimi: “Moramo biti odgovorni in ne smemo zgolj nemo gledati, ko naši bratje ali sestre trpijo! /.../ “V času, ki sem ga preživel med vami, sem slišal glasove bolečine in izgube, a tudi glasove upanja in tolažbe,” je še dejal papež in dodal: “Irak bo vedno ostal z mano, v mojem srcu.”

Vernike je pozdravil z vožnjo v papamobilu po stadionu, ki je poimenovan po iraškem kristjanu, ki so ga pred 20 leti ubili islamski skrajneži. Papež Frančišek se je z letalom vrnil v Rim v ponedeljek. Na letalu je imel tiskovno konferenco, med katero je označil ajatolo Al Sistanija za “modrega in Božjega moža” in poudaril misel o

Papež Frančišek je imenoval msgr. dr. Maksimilijana Matjaža

Nov celjski škof

Sveti oče Frančišek je 5. marca 2021 imenoval za novega celjskega škofa msgr. dr. Maksimilijana Matjaža, duhovnika mariborske nadškofije, ki je bil do sedaj profesor Svetega pisma na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Pred njim je bil škof msgr. dr. Stanislav Lipovšek (2010–2018), od 20. septembra 2018 dalje pa škofijski upravitelj Rok Metličar. Msgr. dr. Matjaž se je rodil 23. avgusta 1963 v Črni na Koroškem. Po osnovni šoli v Mežici je obiskoval srednjo ekonomsko šolo v Slovenj Gradcu. Opravil je tudi filozofsko–teološki študij na Teološki fakulteti v Ljubljani (1983–1988). V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1989 ter bil inkardiniran v nadškofijo metropolijo Maribor. Leta 1995 je končal biblični magistrski študij na Papeškem bibličnem inštitutu, leta 1998 pa doktoriral na Papeški univerzi Gregoriana pod mentorstvom prof. Klemensa Stocka s tezo Pomen motiva strahu v kristologiji Markovega evangelija (Furcht und Gotteserfahrung: die Bedeutung des Furchtmotivs für die Christologie des Markus. Forschung zur

Bibel, 91. Würzburg: Echter Verlag, 1999). Leta 2000 se je izpopolnjeval na Frančiškanski biblični šoli v Jeruzalemu. Od leta 1989 do 1991 je bil kaplan v Zrečah. Od leta 1991 do 1995 je študiral Sveto pismo na Papeškem

bibličnem inštitutu v Rimu ter dosegel magisterij iz bibličnih ved. Študij je nadaljeval na Papeški univerzi Gregoriani, kjer je doktoriral iz biblične teologije leta 1998. Leta 2000 je študiral svetopisemske arheologijo na Studium Biblicum Franciscanum v Jeruzalemu. Od leta 1998 je bil asistent na ljubljanski teološki fakulteti, od leta 2001 pa profesor–asistent na katedri za Sveto pismo in judovstvo ter od leta 2011 izredni

profesor za svetopisemske vede in judovstvo. Od leta 2013 je predstojnik Katedre za Sveto pismo in judovstvo na Teološki fakulteti UL. Od leta 2006 je bil član duhovniškega sveta nadškofije metropolije Maribor in od leta 2011 član

kolegija svetovalcev. Bil je tudi duhovnik pomočnik v župniji Dravograd (1998–2010), v Zrečah (2010–2012), v pastoralni enoti Slovenj Gradec (2012–2013) in v župniji Šentilj (2013–2020). Prof. Matjaž na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani predava predmete iz področja eksegeze Nove zaveze ter biblične teologije in antropologije. Njegovo temeljno raziskovalno področje, ki ga opravlja

v programske skupine Judovsko–krščanski viri in razsežnost pravičnosti, je filološka, literarna in teološka analiza svetopisemskih besedil, s posebnim poudarkom na teološki, hermenevtični in antropološki interpretaciji. Raziskovanje vključuje vzporedni študij zgodovinskega okolja nastanka novozaveznega izročila in njene recepcije v prvih stoletjih ter razvoja biblične eksegeze, hermenevtike in prevajalskih načel. Je član ekpi prevajalcev slovenskega katoliškega prevoda Svetega pisma – Jeruzalemska izdaja (SPJ) ter član mednarodnega bibličnega združenja Studiorum Novi Testamenti Societas. Je urednik znanstvene revije Edinost in dialog ter predstojnik Zavoda Biblično gibanje, kjer deluje na področju biblične pastorale s posebnim poudarkom na popularizaciji Svetega pisma preko različnih združenj, šol, medijev in strokovnih ekskurzij. Slovenski škofje iskreno čestitajo msgr. dr. Maksimilijanu Matjažu ter mu želijo obilo Božjega blagoslova pri vodenju celjske škofije.

Kratke

Sporočilo za javnost s 121. seje Slovenske škofovske konference

Slovenski škofje so se v ponedeljek, 8. marca 2021, srečali na 121. redni seji Slovenske škofovske konference (SSK), ki je zaradi epidemije potekala preko spleta. Na seji so škofje najprej pozdravili imenovanje novega celjskega škofa msgr. dr. Maksimilijana Matjaža in mu pri njegovem novem odgovornem delu zaželeli Božjega blagoslova. Škofje so v okviru seje obravnavali navodila za obhajanje velikega tedna in praznika Velike noči. Navodila bodo v naslednjih dneh objavljena na spletni strani SSK in glede na epidemiološke razmere lahko naknadno deloma še prilagojena. Ob tem so škofje pooblastili župnike, da sami sprejmejo odločitev, ali so veroučenci v župniji ustrezno pripravljeni na prejem zakramentov. V kolikor priprava otrok na prejem zakramentov zaradi epidemije ne bi bila mogoča, se prejem zakramentov lahko odloži. Škofje so določili naslednjo nedeljo, 14. marca 2021, za molitveni dan spomina na vse žrtve epidemije covid-19. Škofje so določili petek, 26. marca 2021, za dan molitve za žrtve spolnih zlorab. V ta namen bodo duhovniki in verniki prejeli posebno molitev, ki jo je pripravila papeška komisija za zaščito mladoletnih. Na koncu seje so škofje sklenili, da podelijo odličje sv. Cirila in Metoda priznanemu akademskemu kiparju Mirsadu Begiću za njegovo življenjsko delo, še posebej na področju krščanske sakralne umetnosti.

Papež Frančišek bo šel v Budimpešto, veselje madžarskih škofov

“Z velikim veseljem smo sprejeli novico, da je sveti oče naznanil svojo odločitev, da bo prišel v Budimpešto na sklepno sveto mašo 52. mednarodnega evharističnega kongresa.” To so v sporočilu za javnost napisali madžarski škofje, potem ko je papež Frančišek 8. marca 2021 med tiskovno konferenco na letalu iz Bagdada v Rim pojasnil, da bo njegovo naslednje mednarodno potovanje na Madžarsko. V Budimpešti bo namreč septembra 2021 mednarodni evharistični kongres. Potekati bi moral lani jeseni, a zaradi pandemije so ga prestavili za eno leto. “Ko se svet zapre, se naše srce odpre”, je misel, ki vodi priprave na dogodek, ki se ga bo v imenu SSK udeležil murskosoboški škof msgr. dr. Peter Stumpf. Kateheze na kongresu bodo vodili kardinali Tempesta, Lacroix, Dolan ter Garicas, delavnice pa številni škofje z vsega sveta.

Misel na 4. postno nedeljo

Med veseljem in radostjo

Četrta postna nedelja je “nedelja radosti”, kakor pravilneje prevedemo izraz, ki je uporabljen. Sveto pismo namreč za pomembne stvari uporablja več izrazov, da bi tako ponazorilo manj popolno in popolnejšo zadevo, v tem primeru veselje. Radost se sicer danes v slovenščini precej malo uporablja, vendar je treba razlikovati med tistim zgolj človeškim veseljem in pa tistim popolnejšim, kjer niti ni nujno, da se človek veliko smeji, izraža pa neko zadovoljstvo in vedrino, četudi bi morda ne imel ravno najlepšega življenja – vsaj v človeških očeh. Radost je pravzaprav stanje naše duše, ki ga je sposoben tisti človek, ki zna gledati onkraj. Tu imamo simbol križa, ki ima svoje korenine zasidrane že v Stari zavezi, v bronasti kači, natakknjeni na kol. Kristjani namreč prav s tega vidika premišljujemo Gospodovo trpljenje in smrt, ker v veri vemo, da je v Kristusu izid lahko tudi drugačen. Kristusova smrt postane, kakor pravijo Očetje, zdravilo nesmrtnosti, in sicer za vse, ki verujejo v Sina človekovega. Hudič je nekoč grdo zlorabil kačo, ki je v starodavnih kulturah sicer simbol življenja, da je človeku z ugrizom vbrizgal strup

greha. Vendar pa lahko človek ozdravi tako, da se ozre v Križanega, kar pomeni, da živo veruje v učinkovitost njegove smrti. Živa vera je torej nujno potrebna, da dosežemo sadove trpljenja in smrti Jezusa Kristusa. Tu velja opozoriti na napačno razumevanje tega, kar je zadnji vesoljni cerkveni zbor dejal o bogoslužju, kjer nikdar ni rekel, da mora biti naše sodelovanje pri njem dejavno, v smislu naše čim večje dejavnosti in angažiranosti. Tam namreč ne piše “aktivno sodelovanje”, ampak je uporabljen pridevnik “actuusus” (“actuosa participatio”). Gre za znani 14. člen bogoslužne konstitucije 'Sacrosanctum Concilium', kjer je povabilo k “polnemu, zavestnemu in dejavnemu sodelovanju”, le da je, kot smo dejali, prevod “dejavno” napačen. Kakor nam pove 11. člen iste konstitucije, moramo zlasti verniki priti prav notranje razpoloženi k bogoslužju, da se mora naš glas skladati z našimi mislimi, pa da je potrebno sodelovati z Božjo milostjo, ker bi sicer prejeli zakramente v prazno. Tako smo pri evangeliju in ugotovimo, da ni toliko pomembno, kaj mi delamo za Boga, ampak, kaj Bog dela za nas – mi moramo pripraviti zlasti same sebe za

svete zakramente, notranje in zunanje, sicer gre zaradi našega protagonizma (volje po tem, da nastopamo, da smo v središču pozornosti) Božja milost mimo nas. Človek se mora zbrati, ne pa spet in spet biti raztresen. Po maši prejšnjo nedeljo mi je ravno dejal naš umetnik, kako je preveč tega klepetanja in podobnega pred mašo in po njej, pa čeprav neprestano opozarjamo in vabimo, da se pred mašo mirno in v molitvi pripravljamo nanjo, po maši pa se v tišini pomudimo in zahvalimo. Postni čas nas uči te notranje priprave in vaje v zbranosti, saj niti molitev ni učinkovita, če se ne borimo, da bi bili pri njej zbrani, da bi mislili, kaj delamo. Pri sveti maši bi res morali premišljevati o tej ogromni resnici, da je Bog svet tako ljubil, da je dal za nas ljudi v smrt svojega lastnega Sina – mi pa smo tam pod križem navzoči. To je konec koncev osnovna razlika med našim človeškim veseljem oz. še bolj veseljačenjem in pa radostjo kot naravnanoostjo duše človeka. Veselje ni v nekem klovnovskem poskakovanju, ampak se kaže predvsem drugače, bolj umirjeno in manj vsiljivo. Bog, ki vidi na skrivnem, nam bo povrnil.

Andrej Vončina

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (40)

Primož Krečič

Kriza koronavirusa in branje zgodovine

Ljudje se sprašujejo, **kako gledati na dogajanje epidemije koronavirusa**, ki mu ni videti konca in je povezano še z drugimi težavami, zlasti s potresi in obremenjenostjo zdravstva, ekonomije, mnogih področij življenja. Nekateri so prepričani, da je ta **medijska in medicinska pozornost nekaj umetnega** in gre le za močnejšo gripo, nikakor pa ne za pandemijo, ki bi ji bilo treba nameniti toliko pozornosti. Drugi so **preplašeni, živijo v trajnem strahu**, da se bodo okužili in bo umrl kdo od njihovih najbližjih. Tisti, ki smo videli ljudi na intenzivni negi in poslušali izkušnje bolnikov, tega ne moremo sprejeti z levo roko. Nekdanji grški filozofi so potreše, epidemije in druge težave razlagali na različne načine. Stoiki so rekli, da je **vsaka stvar programirana**. Zato jo je treba sprejeti, se prilagoditi in se naučiti za življenje. Epikurejci so rekli, da ima vse svoj vzrok in **ni mogoče nič narediti**, ker je tako usojeno. Platonisti so poudarjali, da je **človeško življenje samo senca resničnosti**. Tudi danes obstajajo različna razmišljanja. Nekateri hočejo samo preživeti in zdržati v preizkušnji, drugi poudarjajo, če jim je kaj namenjeno, se bo zgodilo. Velik del zahodnega sveta še vedno **ostaja v črnogledosti in se noče globlje soočiti z dogajanjem**. Cepivo bo vse rešilo in potem se bodo nadaljevali potrošniške sanje, uživanje in zabava. Toda trpljenje narašča, postaja kot nekakšen sivi oblak nad vsem. Zato je potrebno več poguma v dejanjih in v mišljenju. Možnosti za pomoč in solidarnost ne manjka, že to, da drugim ne delamo težav in smo odgovorni, je veliko. Ko so v **prvih stoletjih** nastopile podobne epidemije v rimskih in drugih mestih, so bogati in mogočni navadno pobegnili v gore ali na vasi. Problem je bil živeti na ravnini in v zaprtih kotlinah. **Kristjani so ostali in skrbeli za druge**. Nekateri so

se okužili in tudi umrli. Toda ljudje so videli njihovo vnemo in pomoč. Vprašali so jih, zakaj to počnejo. Povedali so jim, da jih k temu nagibata Jezusova beseda ter ljubezen. Tvegali so obolelost, da so pomagali drugim. **Nihče ni tega počel pred njimi**. Tako se je širil evangelij, čeprav so ga ovirale in preganjale rimske oblasti. Mnoge socialne drže, ki se zdijo danes samoumevne, prihajajo iz krščanskega navdiha. Ko se zahodna civilizacija vedno bolj pogreza v individualizem in apatijo, so ti zgledi velikega pomena, **da bi prebili premajhno občutljivost** za druge in njihove težave. Denar in država ne moreta povsem rešiti socialnega vprašanja. Potrebna sta srce in občutljivost, ki prihaja iz drugega navdiha. Že Judje so poskrbeli za svoje sonarodnjake. S Kristusom se je ta občutljivost še povečala. **Ubogi, bolni, obrobni so postali privilegiran kraj njegove prisotnosti**. Skupnosti so namenile ubogim posebno skrb in pozornost. Tako naj bo tudi naprej, zlasti še ob nastopu epidemije koronavirusa in ob drugih težavah. Predvsem pa pri dejstvu epidemije **ne smemo iskati grešnega kozla**. Nekateri v Ameriki in drugod po svetu so obsodili Kitajsko, Kitajci krivijo Američane, drugi še druge. Nekatera dejstva ostajajo, kriza koronavirusa pa je sprožila proces, ki bo spremenil svet. **Ideja konca sveta** je prisotna zlasti v Ameriki. Pišejo knjige kot: *“Nasvidenje zemlja, zadnji planet.”* Podobno nastajajo filmi z apokaliptično vsebino in s tem privabljajo pozornost. Pri tem uporabljajo nekatere iztrgane misli iz Svetega pisma. V ozadju je platonistična miselnost, da je treba zapustiti ta svet, ki gre v svoj Hermagedon (propad). Kristjani vidimo v tem času klic in priložnost za premislek o življenju in za preobrnjenje. To je tudi priložnost, da se posvetimo svojim najbližjim in se z njimi pogovarjamo o dojemanju življenja, o smislu in veri v Jezusa Kristusa Odrašenika. Pomembno je predvsem pričevanje življenja, da je naša vera skladna s tem, kar živimo. Ne nazadnje je pomembno branje zgodovine, družinske, narodne in svetopisemske.

Uteha trpečih ob križevem potu

Kristus prihaja pred nas s svojimi ranami

Od kapelce do kapelce smo iskali božje vrelce ... (F. Bevk)

Veliko naših starejših cerkva, ki so zidane na hribčkih, imajo ob poti postaje križevega pota. Prav tako srečujemo postaje križevega pota po naših cerkvah. Te upodobitve so zelo različne, od umetniških pa vse do starejših, preprostih natisnjenih slik. Molitev križevega pota navadno molimo v postu, med letom velikokrat na petek, ponekod ga molijo tudi pred skupno spovedjo. Ni pomembno, kdaj se ob križevem potu kot kristjani zaustavimo, pomembno je,

da se, in to čim večkrat. Ob srečanju s križevim potom spoznamo, da Kristus tokrat prihaja pred nas s svojimi ranami, pa tudi s pogumom, da bi tudi mi bili sposobni sneti svoje oklepe hinavstva, šminke laži in ogledalo pohlepa, ki jih pred Kristusom, svetom, pa tudi sabo pogostoma skrivamo. Ob molitvi križevega pota lahko celo spoznavamo, da živimo skupaj v množici. V tej množici so tudi verni, ki so za majhen košček pogače, takšne ali drugačne, prodali svojo dušo temu ali onemu totaliziranemu režimu dvajsetega stoletja. Lahko pa postane moje ali tvoje srečanje s Kristusom ob križevem potu zame celo nevarno. Zakaj? Ker nam Jezus s svojimi ranami

“snema naša očala”, ko nam odpira oči in nas speljuje z naših napačnih poti, na katere se tako pogosto podajamo, ker imamo “zaprte oči” pred Njim! Pridemo do spoznanja: “Treba bo to in to pred Bogom spremeniti!” Ob privatni molitvi križevega pota se nam dogodi, da se ob kakšni postaji zaustavimo dalj časa. Velikokrat niti ne vemo zakaj. Nekaj nas je nagovorilo. Sam sem se zaustavil, ob Nitzcheju. V spomin so mi prišli tisti njegovi stavki, ki sem jih pred več desetletji izpisal iz njegove knjige Zaratustra. Takole piše: “pravzaprav je obstajal en sam kristjan in še ta je umrl na križu ... (Jezus) zanimal je kakršnokoli brezno med

Mira Ličen, Križev pot

bogom in človekom, živel je to enotnost boga in človeka kot svojo ‘radostno vest’ ... Večno življenje je ‘življenje’ v ljubezni, v ljubezni brez omejitve in izključevanja, brez razdalje ...” Za Nitzcheja je bil Jezus “edini kristjan, ki je kdaj živel!” – hvali pa ga zato, ker je odnos med Bogom in človekom prikazan “brez razdalje”. “Nitsche ne bi bil Nitsche, če ne bi tudi tam, kjer se moti, dodal še nekaj za razmišljanje”, je dodal eden od njegovih komentatorjev. Prav Jezusove rane, ki jih vidimo naslikane na postajah križevega pota, kažejo, da je Jezus živel svoje življenje v solidarnosti z ljudmi, kar ga je pozneje privedlo do smrti na križu. To je zelo surova, pa vendar

realistična podoba sveta, v katerem je živel Jezus in v katerem živimo danes mi. Grozote sveta ne povzroča samo delovanje hudobnih ljudi, ampak v večji meri tudi brezbriznost dobrih, ker so si “umili roke” pred takšnimi in drugačnimi problemi in težavami drugih. “Vsi trpeči lahko v solidarnosti Križanega najdejo svojo uteho,” piše hrvaški teolog Miroslav Volf. Vendar, našli ga bodo samo tisti, ki se bojujejo proti zlu, tako, da Mu iskreno sledijo. Od tu dalje pa se začanja moj in tvoj osebni križev pot. Radi se zaustavite ob postajah križevega pota in prišli boste do spoznanj, ki vam bodo v veliko uteho. **Ambrož Kodolja**

POGOVOR Angela Ceccotti, škofijska vodja skupine Zelatrici (Gorečnice, op. prev.)

Podpišem za osem tisočink, ker...

V obdobju, ko so življenja mnogih, tako posameznikov kot družin, preizkušana, je priložnost za pomoč šibkejšim in tistim, ki zanje skrbijo, dejanje, ki dokazuje veliko odgovornost. Kdor se odloči, da namenim osem tisočink katoliški Cerkvi, nudi pomoč najbolj potrebnim in lahko v malem prispeva k uresničenju velikih projektov. Prisluhnili smo pričevanju Angele Ceccotti, da namenim leta deluje v goriški nadškofiji in skrbi za žensko skupino *Zelatrici (Gorečnice, op. prev.)*.

Angela, z vašo službo v Cerkvi – v župniji, na škofiji kot vodja skupine Zelatrici – ste se v zadnjih letih zagotovo pridružili pobudam, ki so jih izpeljali tudi s pomočjo sklada osem tisočink. Pogosto se človek sprašuje, zakaj podpisati ravno za osem tisočink; na podlagi vaših izkušenj, kako bi odgovorili na to vprašanje in kateri so vaši argumenti?

Podpis za osem tisočink katoliški Cerkvi je priložnost, ki je ne smemo zamuditi, v dobro vseh, začeniši z najbolj potrebnimi. S prispevkom številnih ljudi, ki se odločijo za to, je mogoče izpeljati večje projekte, ki jih posameznik sam ne bi zmogel. Osem tisočink ni dodaten davek na dohodek, vendar pa zahteva pozornost pri izpolnjevanju davčne prijave 730 ali pri prejemu enotnega potrdila (CU): ob tej priložnosti lahko namreč izkažemo svoj občutek odgovornosti, se osredotočimo na številne realnosti, ki jih sklad osem tisočink podpira, in damo

svoj doprinos s podpisom na ustreznem polju modela davčne prijave. Lahko se odločimo, ali bomo sodelovali pri večjih projektih, ki se jih lahko izpelje in konča le s konkretno in kapilarno nabirko sredstev. To so projekti, ki izstopajo zaradi svoje močne družbene vrednosti, aktivne podpore pri zaposlovanju, zaščite zgodovinsko-kulturne in umetniške dediščine, spodbujanja razvoja v najrevnejših državah, dobredelnih pobud in podpore duhovnikov. Na spletni strani Italijanske škofovske konference, namenjeni skladu osem tisočink katoliški Cerkvi, je objavljenih šestindvajset projektov, ki so bili izvedeni v zadnjih petnajstih letih na Goriškem. Med temi je projekt za katedralno cerkev sv. Hilarija in Tacijana, ki zaobjema posodobitev ogrevalnega in električnega sistema, konsolidacijo in obnovo notranjosti in strehe (2015–2016) in, že leta 2007, obnovo orgel Zanin (1929). Škofijski sklad Scrosoppi s pomočjo sredstev osem tisočink Italijanske škofovske konference nudi pomoč ljudem, družinam in podjetjem, ki se nahajajo na škofijskem območju in so zaradi pandemije v težavah. Nespametno je, da ne podpišemo, kajti tako lahko drugi državljani odločajo namesto nas: sredstva se namreč porazdelijo v celoti, sorazmerno s preferencami podpisnikov. Lepo je uresničiti sanje tolikšnih ljudi, ki si želijo bolj človeški svet. Cerkev

spoštujem in ji zaupam. **Katera so za vas najpomembnejša področja, katerim nameniti sredstva sklada osem tisočink?** Osebnostno verjamem, da sta gostoljubnost in sprejemanje osnova vsega in ju je treba usmerjati, kot že delajo v centrih Karitas, do prav vseh revnih in potrebnih; grdo je namreč, da jih ločujemo na migrante, begunce,

svoje revne ... Kar bremeni človekovo vest, je revščina, ki jemlje dostojanstvo osebi, družini. Treba je nato razmisliti o uvajanju v svet dela, podpiranju novih delovnih projektov, kakor tudi o usposabljanju delavcev. Če se osredotočimo na družine in njihove člane, je treba spremljati situacije, v katerih so prisotni invalidi in starejši, poleg otrok v stiski. **Osem tisočink zagotavlja podporo vsem našim duhovnikom. Pri skupini Zelatrici srečujete veliko mladih semeniščnikov, ki se pripravljajo na duhovniški poklic, in jih nato spremljate tudi na njihovi nadaljnji poti. Katere so po vašem mnenju**

največje težave, s katerimi se danes srečujejo duhovniki? Najprej me pomirja dejstvo, da v našem medškofijskem semenišču v Castelleriju veliko skrbijo za usposabljanje prihodnjih, potencialnih duhovnikov. Na srečanjih z rektorji in duhovnimi očeti, ki so si sledili v preteklih letih, smo se naučili pozornosti, resnosti in skrbi, da bi jim posredovali

laike, katere lahko zaprosi za pomoč pri praktičnih zadevah. Pomembno je imeti konstruktiven dialog z vsemi, začeniši z Gospodom, v duhu usmiljenja. Tudi v težkih okoliščinah, ki so nastale zaradi pandemije covida-19, se naši škofijski duhovniki posvečajo ohranjanju župnijskih skupnosti, da se predano in s požrtvovalnostjo spopadajo z izrednimi razmerami. Verjamem, da s pomočjo sklada osem tisočink stojimo na konkreten in diskreten način ob strani naših duhovnikov in jim omogočimo mirnejše opravljanje njihovega poslanstva. To je koristno tudi za nas, saj nas spominja, kako je pomemben duhovniški lik za vsakega izmed nas, za naše družine, ki jih spremlja od zakramenta poroke do starosti, od rojstva otrok do iskanja njihove poti v življenju ... **Kako se v tem času pandemije, ki tako zelo pogojuje naše življenje in nas prisilno – vsaj fizično – ločuje, izraža vaša služba kot Zelatrici v škofiji?** Vedno in predvsem z molitvijo: evharistično čiščenje v posameznih župnijah je trenutno primernejše od škofijskega zaradi omejitev, ki jih narekuje covid-19. Molitev svetega rožnega venca, zlasti na prvi četrtek v mesecu, ki je posvečen molitvi za duhovniške poklice, je sedaj bolj splošna. Nekateri občasno darujejo sveto mašo za duhovniške in duhovne poklice, poleg seveda vsakodnevne osebne molitve.

V božičnem času smo preko tednika poslali po vseh župnijah voščilnice, ki jih nadškof vsako leto piše skupini *Zelatrici* in prijateljem v semenišču in so očitno namenjene vsem ljudem dobre volje, ki so jim pri srcu zlasti duhovniški in duhovni poklici. Na hrbtni strani voščilnice je čudovita nadškofova molitev za “generativne” krščanske skupnosti. Veliko ljudi je tudi tokrat pričakovalo nadškofovo misel kot majhno darilo. V zadnjem času smo z našim asistentom duhovnikom Giuliom Boldrinom razmišljali, da bi pripravili majhno knjižico molitev za vse poklice: skupno jih je enajst, od teh so jih tri napisali naši semeniščniki. Knjižici je priložena brošura s fotografijami petih semeniščnikov, ki se trenutno usposabljaajo. Župnijam smo pred Božičem poslali nekaj izvodov teh knjižic, ki jim bodo služile kot enostaven pripomoček za molitev za duhovne poklice. Služba skupine *Zelatrici* torej nadaljuje brez prestanka in je zelo pozorna na konkretno zbiranje darov, pri čemer izkoristi vsako priložnost: letos se je skupina Azione Cattolica – Katoliške akcije goriške stolnice odločila, da bo ob plačilu letne članarine zbirala tudi darove za semenišče. Cerkev je res velika družina, v kateri se pogovarjamo, da bi skupaj rasli v luči Božje besede in bili verodostojne priče v tem spreminjajočem se svetu. **Selina Trevisan (prev. Aleksij Soban)**

POGOVOR Jurij Lavrenčič, glasbenik, mojster zvoka

Glasba na različne načine preveva njegovo življenje

Jurij Lavrenčič je star dvajset let. Doma je iz Doberdoba, šolal se je na tehničnem inštitutu Jožef Stefan v Trstu, kjer je izbral smer elektronike. V naših krogih ga poznamo predvsem kot glasbenika, Jurij pa ima tudi svoje podjetje in skrbi za tehnično izvedbo večjih in manjših dogodkov. Z veseljem je pristal na pogovor.

Začniva pri glasbi. Znan si kot odličen glasbenik, saj si študiral čelo in klavir. Gre za dva zelo različna instrumenta. Se čutiš bolj čelist ali pianist?

Pri petih, šestih letih sem začel študij klavirja na glasbeni šoli Emil Komel, leto kasneje pa še violončelo na Glasbeni matici. Klavir sem začel igrati, ker ga pač imamo doma in ker sem prepričan, da je to znanje dobra osnova za vse glasbenike. Ko pa je moj oče nekega dne prinesel domov violončelo, sem se odločil, da bom poskusil. Moj brat igra violino in oče si je vedno želel, da bi skupaj igrali, tako sem začel, vzporedno s klavirjem, vaditi tudi violončelo. Imam se za čelista. Klavir sem končal s petim letnikom, nato sem se odločil, da bom nadaljeval le z violončelom, in sicer na akademski ravni na državnem konservatoriju za glasbo J. Tomadini v Vidmu, kjer študiram še danes. Lahko omenim, da sem se kot violončelist udeležil raznih mednarodnih tekmovanj in sem dosegel odlične rezultate, med temi prvo absolutno mesto na mednarodnem glasbenem tekmovanju v Povolettu, zlato priznanje na "Svirel - International music competition for soloist" v Sloveniji, drugo mesto na državnem tekmovanju v Palmanovi in še druge. Večkrat koncertiram tudi kot orkestraš z raznimi orkestri, kot so simfonični orkester Filarmonici Friulani, Vseslovenski simfonični orkester, simfonični orkester ArsAtelier, orkester Glasbene matice in orkester Associazione Mozart Italia.

Sicer pa igraš tudi na druge instrumente. Katere?

Res je, igram še nekatere druge instrumente. Med temi so kitara, bas kitara, pa tudi na harmoniko rad zaigram. Večkrat sem s prijatelji igral lahko glasbo v raznih zasedbah, nastopil sem tudi z znano doberdobsko skupino Blek Panthers. V dobri družbi se vedno zabavam, najlepše pa mi je izvajati glasbo na drugačen način, na višjem nivoju, na gledališkem odru.

Je poznavanje glasbe in nastopov na odru vplivalo nate kot na mojstra zvoka?

Seveda! Poznavanje glasbe še naprej vpliva na moje delo. Študiram klasično glasbo, različne repertoarje in tudi občutke, ki jih ima glasbenik med izvajanjem določene skladbe, v službi pa se srečujem z najrazličnejšimi glasbenimi zvrstmi, od klasične glasbe, zborovskega petja, lirike in jazza do lahke, zabavne glasbe. Tonski mojster je pri ozvočenju glasbe v živo zelo pomembna figura, saj bo končni rezultat zvoka povsem odvisen od njega. Pripravljeni moramo biti na vsako glasbeno zvrst in se znati prilagoditi, tako da bo zvok čim bolj podoben realnosti (tudi barva zvoka in jakost posameznih izvajalcev).

Nam lahko podrobneje opišeš svoj poklic?

Po poklicu sem tonski mojster, v bistvu pa sem v podjetju vodja tehnike in skrbim za vse, kar zadeva tehnično izvedbo dogodkov naših strank: za ozvočenje, oblikovanje luči, video projekcije in maks zaslon, video produkcije, spletne dogodke v živo in zgradbe, kot so odri, podesti, odrske strehe s konstrukcijo. Največkrat delamo na terenu, skrbimo za kulturne dogodke, predavanja, sejme, razstave, festivale, koncerte, gledališke predstave, glasbene turneje in podobne dogodke. Naša naloga je ta, da tehnično vse izpeljemo na najboljši in profesionalen način. Zvok mora bit enakomeren od prvega do zadnjega sedeža, brez šumov in piskanja, osvetljava mora biti primerna – pri tem največkrat sledimo napotkom režiserja, video in posnetki morajo biti kvalitetni. Skrbimo za celotno tehnično plat.

Kdaj si se odločil, da boš izbral to pot?

Že zelo mlad sem se začel ukvarjati s tehnično organizacijo prireditev v domači vasi, to se pravi manjših gledaliških predstav, koncertov, miklavževanj in podobnih prireditev, ki smo jih organizirali pri društvu Hrast, kjer sem sedaj tudi odbornik. Nekega večera sem moral sam poskrbeti za vso tehnično organizacijo dogodka. Imel sem trinajst let in takrat sem odločil, da se bom v življenju ukvarjal s tem. Od takrat dalje sem začel kupovati opremo, in sicer prve mikrofone, avdio mikser in druge tehnične aparature, ki sem jih začetno izkoriščal na dogodkih z manjšimi krajevnimi produkcijami. Gotovo je na mojo izbiro vplivalo tudi dejstvo, da živim v družini, v kateri se ukvarjamo z glasbo.

Kako se tehnološko razvija

sektor, v katerem delaš?

Tehnologija se zelo hitro razvija in stara tudi v sektorju, v katerem delam. Avgusta lani sem kupil nov mikser video, letos sta na tržišču že dva novejša modela ... Neverjetno

hitro gre!

Imaš tudi svoje podjetje.

Povej nam kaj več o tem.

Svoje podjetje Friuli Audio sem uradno odprl leta 2018 v Italiji, tesno pa sodelujem s podjetjem Gig INT d.o.o., ki ima sedež v Novi Gorici in podružnico v Ljubljani, pandemija s koronavirusom pa je prispevala k temu, da sem začel sodelovati tudi s podjetjem MDB s.r.l. iz Vidma. Glede na to, da je povpraševanja po naših storitvah več, se poslužujemo tudi profesionalcev, ki z nami sodelujejo le pri določenih projektih. Ukvarjamo se s tehnično izvedbo različnih dogodkov, kot so poslovna srečanja, koncerti v živo, modne revije, razstave, konference, gledališke predstave, muzikali in številni drugi. Na voljo imamo različne avdio in video sisteme, zunanje ali notranje luči, odre, naprave za video projekcije in razne vrste zaslonov. Navadno delamo na ozemlju Furlanije Julijske krajine, Veneta in Slovenije. Pri delu smo vsi zelo odprti in se veselimo sodelovanja z drugimi profesionalci,

naš cilj je povezovanje in mreženje podjetij, ki delujejo v našem sektorju. To je zelo pomembno še posebno pri izvedbi večjih dogodkov, pri kateri potrebujemo veliko opreme in številnejšo

napravil svoje prve korake na področju tehnične izvedbe in sem tudi član ekipe MMC (Multimedijski center). Veliko delam za občinske uprave in upam, da bom lahko sodeloval pri nekaterih projektih v zvezi z EPK 2025.

Kako poteka delo v času pandemije? Predstavljaj si, da se ukvarjaš pretežno z režijo spletnih dogodkov...

Lani sem delal več v Italiji, skrbel pa sem tudi za veliko projektov v Sloveniji. V letu 2020 sem poskrbel za tehnično izvedbo približno 14,0 dogodkov. Zaradi pandemije velika večina dogodkov poteka po spletu in mi se s tem dosti ukvarjamo. Tudi taki, manjši dogodki so mi v zadoščenje, saj so lepi in zanimivi, zaradi koronavirusa pa žal velika večina naše opreme miruje v skladišču.

Kaj te pri tvojem delu najbolj veseli?

tehnično ekipo.

S katerimi strokovnimi figurami se srečuješ v svojem vsakdanjem življenju?

Pri tehnični izvedbi dogodkov sodeluje več strokovnih figur. Imamo tonske mojstre, oblikovalce luči, monterje, informatike, grafičarje, video snemalce, operaterje, režiserje in druge. Večji projekt je, več ljudi je vključenih v delo. Ti so seveda naši kolegi, srečujemo pa se tudi z organizatorji dogodkov, direktorji raznih večjih podjetij, glasbeniki, vsemi nastopajočimi na našem odru, režiserji in na raznih konferencah tudi s politiki.

Povej nam kaj o sodelovanju z našimi društvi. Tudi z javnimi upravami?

Že več časa sodelujem z različnimi slovenskimi društvi na Goriškem in Tržaškem. Z njimi delam vedno z velikim veseljem, pomagam in svetujem, nudim ozvočenje in osvetljava. Kot rečeno, sem že v najstniških letih sodeloval z društvom Hrast iz Doberdoba, odlične odnose pa imam tudi s člani društva F. B. Sedej iz Števerjana – v bistvu sem pri njih na Festivalu

Vesel sem po vsakem dobro izvedenem projektu. Veliko mi pomenijo odnosi s organizatorji, s kolegi in naročniki. Moje delo je lepo in zanimivo tudi zato, ker je vsak dan drugačno, projekti so različni, lokacije in ljudje, s katerimi sodelujem, so različni.

Katere lastnosti mora imeti pridjen tehnik?

Biti mora vesten, profesionalen in pripravljen trdo delati. V točno določenem trenutku mora vsa tehnična oprema primerno delovati, vse mora biti odlično nastavljeno. Lahko se zgodi karkoli, tehnični vodja mora biti na vse pripravljen in mora znati improvizirati in rešiti težavo. Vsa oprema se lahko pokvari, zato je pomembno, da imamo vedno s seboj nekaj rezervnih delov. Tehniki prvi pridemo na kraj dogodka in ga zadnji zapustimo. Najbolj pomembno pa je, da smo čim bolj diskretni oz. neopazni – ko nas občinstvo vidi, pomeni, da smo kaj zgrešili ali da se je kaj pokvarilo.

S katerimi težavami se soočaš pri svojem delu?

Težko je ustvariti dobro ekipo

s strokovno podkovanimi in zanesljivimi ljudmi, ki poznajo sektor in jim je delo všeč. K sodelovanju rad vabim vedno nove ljudi, da jih spoznam in preverim njihovo profesionalnost. Pri mladih takoj spoznam, če imajo potencial.

Na katerega od svojih projektov si najbolj ponosen?

Poklic mi daje veliko zadoščenj ne glede na velikost in pomembnost projekta. Vesel sem, ko so moje stranke zadovoljne. Sledil sem tehnični izvedbi velikih projektov, kot so bili lanski znanstveni festival Esof v Trstu, številne ponovitve plesnega spektakla Dance amore, večji koncerti in turjene, ki so privabili do 4.000 ljudi. Sodeloval sem z raznimi slovenskimi glasbeniki, kot so Ditka, Nina Pušlar, Oto Pestner, Omar Naber, Uroš Perich, z glasbenimi skupinami New Swing Quartet, Siddharta, Parni Valjak in še z veliko drugimi. Ponosen pa sem na vsak projekt, ki sem ga s svojimi sodelavci uspešno izpeljal.

Glasba ima nedvomno zelo veliko vlogo v tvojem življenju. Pri svojem poklicu skušaš ostati zvest določeni vrsti glasbe ali se z lahkoto prilagajaš?

Z lahkoto se prilagam, ker imam veliko povpraševanja za naše storitve na različnih glasbenih scenah. V klasični glasbi sem seveda doma. Njej sem posvetil svojo študijsko pot, ki jo bom predvidoma sklenil drugo leto.

Katere glasbene zvrsti najraje poslušaš?

Pred vsakim projektom se pripravim in poslušam glasbo, s katero bom delal, naj bo to koncert klasične glasbe, na katerem bom sam nastopal, ali pa pesmi glasbenih skupin, pri nastopih katerih bom skrbel za tehniko. Na splošno imam rad umirjeno, melodično glasbo in ne prenašam hrupne, zvočno umazane, kričeče glasbe. Največkrat poslušam res samo glasbo, besedila pesmi gredo v ozadje: poslušam zgradbo glasbe, efekte, barvo zvoka, zven posameznega instrumenta, tehnično izvedbo, dimenzijo glasbe.

Kaj pa rad delaš, ko se ne ukvarjaš z glasbo ali s svojim poklicem?

Rad se ukvarjam z elektroniko: že od otroških let popravljam elektronske predmete, računalnike in telefone, to me sprošča. Prostega časa imam malo, a rad se družim s prijatelji, večkrat pri športanju, občasno tudi pri hoji po hribih in planinah ali na smučeh.

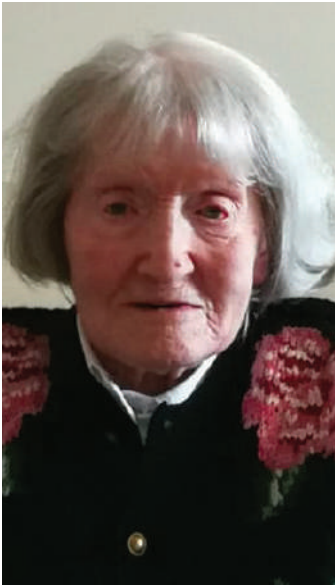
Katja Ferletič

Ob častitljivem življenjskem jubileju dr. Marije Komjanc

100 rdečih vrtnic za slavljenko

Slavljenka, ki ji je snamenjen cvetni poklon, je v našem prostoru manj poznana dr. Marija Komjanc, saj se je šele pred nedavnim vrnila med svoje ljudi po 70 letih bivanja na tujem. Njej kakor mnogim drugim so burna dogajanja v naših krajih preusmerila življenjski tok. Rojena sredi števerjanskih gričev na Mocverju v kmečki družini očeta Jožefa in mame Ane 8. marca 1921 kot sedmi otrok, je prav zgodaj spoznala neumorno prizadevanje staršev, da na ruševinah prve svetovne vojne ponovno dostojno zaživijo. Njihovo garaštvo se ji je vcepilo v dušo kot vodilo, da samo z vztrajnostjo in predanostjo dosežeš zastavljene cilje. Osnovno šolo je obiskovala v rodni vasi v času, ko je fašistična oblast razkazovala svojo moč. Že kot deklica se ni mogla sprijazniti z zapostavljanjem in zaničevanjem maternega jezika, prav tako ne s krivičnim obnašanjem učiteljice, ki je s palico udrihala po prstih in dlaneh nič krivih učencev. Za Marijo sta nasilje in krivičnost nedopustna, kakor tudi obrekovanje in sovražni govor. V svetlem spominu pa ji še danes ostajata poštenost in naklonjenost do odrasčajočih tedanjega domačega župnika in kateheta Sedeja. Nadaljnje šolanje je opravila v Gorici,

vse do klasične mature. Pri izbiri univerzitetnega študija ji je bila dobra svetovalka njena sestra Justina, takrat instrumentarka kirurga dr. Sussija, med našimi ljudmi znanega Susiča. Vpisala se je na fakulteto za farmacijo

v Padovi. Na stanovanje jo je vzela šjora Maria in ji namenila sobo, v kateri je pred njo živel študent, ki je zbolel za jetiko. Iz strahu pred okužbo je praktična Marija takoj zagrabila za delo, prostor prebelila in ga razkužila. Strah, ki ga danes doživlja svet v pandemiji, je takrat že izkusila, pravi. Uspešna je bila v študiju in izpiti tretjega letnika so bili že opravljeni, ko so nekega sobotnega popoldneva zavezniški bombniki ciljali na Padovo in prav na predel,

kjer je živila. Pred bombami se je zatekla v cerkev, stavbe z njeno najemniško sobo pa ni bilo več in tudi lastnice stanovanja ni nikoli več videla. Kam zdaj? V Padovi je na medicinski fakulteti študiral tudi njen brat Ivo. Z njegovo pomočjo se je preselila v Bologno, kjer je leta 1946 tudi doktorirala. Študentska leta so tako minila, zato se je vrnila v Gorico in se zaposlila v znani lekarni Pontoni e Bassi v Raštelu. Že naslednje leto je stopila v zakon z dr. Stanetom Fabijanom iz Ponikev na Krasu. Mladi par je nekaj časa živel v Solkanu, kjer je Marija službovala v tamkajšnji lekarni, njen mož pa poučeval na gimnaziji. Svobodoljubnost in upanje v obetavnejšo prihodnost sta jo kmalu odvedla v svet, v Novi svet. Z možem sta se naselila nedaleč od San Francisca, kjer je živila njena sestra Viktorija, univerzitetna profesorica. V kalifornijski drugačnost se je mlada Marija brez težav vživela, saj se še danes veseli novosti in rada spremlja utrip sodobnega sveta, vendar s kritično presojo. Svoj poklic je nadaljevala v San Franciscu, nato v bolnišnici v kraju Monterey, kjer si je tudi uredila dom. S svojo strokovnostjo in vestnostjo si je pridobila spoštovanje in naklonjenost nadrejenih, s človeškostjo pa zaupanje in navezanost

bolnikov. Njeno sočutje je lajšalo duševne, a tudi materialne stiske marsikoga; dobrodelnost je njena odlika. Širino duha ji je izoblikoval tuji svet, dobroto srca pa domači zgled. Službene dolžnosti so ji odmerjale prosti čas, ko pa so ji dopuščale, se je z veseljem družila z v San Franciscu živečimi Slovenci. Prirojena zadržanost ji ni bila ovira, njen dom je bil odprt vsem: znancem iz Evrope in vsem nosilcem domačnosti. V Montereyju je imela v gosteh Slovenski oktet, ko se je mudil na turneji po ZDA. Zadnjih dvajset let skupnega življenja sta z možem preživela v narodnem parku Pebble Beach ob Tihem oceanu, vse do moževe smrti leta 2003. Tudi ta udarec usode ni strl njenega optimizma in življenjske moči, tako da je kljub visoki starosti povsem sama opravljala vse zadolžitve. Šele leta 2016 se je poslovila od svoje druge domovine in se vrnila v Gorico, kjer si nečaki prizadevajo, da bi ji vsaj delno povrnili vso njeno dobroto, ki so je bili deležni v otroških letih. Nikoli ni stopala v ospredje, nikoli ni iskala časti, v zakulisju pa je bila gonilni motor. Med drugim je njena zasluga tudi spomenik briškim ženam, ki od leta 2010 stoji na potki pred njeno rojstno hišo in

Obvestila

Zaradi novih strožjih omejitev socialnih stikov in omejevanja gibanja prebivalcev ter posledično zaprtja vseh kulturnih ustanov, ki so namenjeni preprečevanju širjenja koronavirusa, je upravni odbor NSK odločil, da preloži slavnostno odprtje Feiglove knjižnice v Trgovskem domu, ki je bilo predvideno za sredo, 10. marca 2021. Komaj bodo razmere boljše in se bo Goriška vrnila v rumeno cono, bodo sporočili nov datum.

Sožalje

Ob odhodu v večnost dragega moža, očeta in nonota **Berta** sočustvujemo z Marijo Ferfoglia, Katerino Ferletič in Sanjo Vogrič ter njim in domačim izrekamo globoko sožalje vsi, ki spremljamo njihovo požrtovalno ljubiteljsko gledališko delo. Ob izgubi očeta oz. tasta **Berta Ferletiča** izraža Katerini Ferletič in Andreju Vogriču sožalje Športno združenje Olympia. Ob bolečem slovesu ljubega očeta **Berta** sočustvujemo z dragoceno sodelavko Katerino Ferletič in njej ter družini izrekamo globoko sožalje vsi pri Kulturnem centru Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 12. do 18. marca 2021)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 12. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 13. marca** (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju. **Nedelja, 14. marca:** ponovitev oddaje Okno v Benečijo. **Ponedeljek, 15. marca:** Radio Ve'rite'. Vodijo Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli. **Torek, 16. marca** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem **Sreda, 17. marca** (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Življenje v vesolju? - Izbor melodij. **Četrtek, 18. marca** (v studiu Andrej Bavcon): Četrkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

opozarja na doprinos žensk za preživetje družin v težkih povojnih časih. Tudi v visoki starosti ohranja svetovljansko uglajenost ter izostren čut za lepoto in njen moto se glasi: "Imejte radi življenje in naučite se ga, ker je kratko." Ob visokem jubileju se vsi njeni zahvaljujejo Stvarniku,

da jo je tako dolgo ohranil med njimi, teti Mariji pa iskreno želijo, da bi jih v zdravju še oplajala s svojo modrostjo in vedrino. *Sedem nečakov in vsa razširjena družina s triindvajsetimi pranečaki in enaintridesetimi prapranečaki ter svakinja Mirjam Brumat*

Nova publikacija Goriške Mohorjeve družbe

Marjan Drufovka: V samostojnosti je moč

V *Samostojnosti je moč* je naslov zbornika, ki je izšel pri Goriški Mohorjevi družbi ob 70. obletnici Kmečko delavske zveze za Števerjan, sekcije stranke Slovenska skupnost, katere ustanovitev je bila obeležena 22. februarja letos. Zbornik je uredil, zbral gradivo in napisal besedila Marjan Drufovka, podžupan občine Števerjan, politični tajnik sekcije Slovenske skupnosti za Števerjan, družbeni in prosvetni delavec ter avtor in urednik knjig o krajevni zgodovini in kulturnem utripu v domači vasi. Gre za bogato zasnovan zbornik, ki ne prinaša le podatkov o občnih zbiorih števerjanske sekcije in njenih odborih, temveč tudi dragocene podatke o zgodovini občine in njene politične stvarnosti. Pomembna je tudi objava zgodovinskega pregleda izpod peresa prof. Petra Černica ob šestdeseti

obletnici Kmečko delavske zveze. Zbornik bogatijo predvsem dokumentarne fotografije, arhivski izrezki člankov, ki so bili objavljenih v raznih časopisih, in pogovori s posamezniki, stebri vaše skupnosti, ki so s svojimi izkušnjami in zagnanostjo prispevali k uspešnejšemu delu števerjanske sekcije. "Sedemdeset let se morda zdi v nekem širšem zgodovinskem kontekstu zelo kratko obdobje. V naši realnosti je bil to čas korenitih družbenih in političnih sprememb, prelomnih trenutkov in trdega dela, da smo nadoknadili to, kar je bilo nekaterim že dalj časa samoumevno," poudarja v svoji spremni besedi števerjanska županja Franka Padovan. Knjigi na pot sta poleg županje Padovan napisala uvodne misli tudi Damijan Terpin, nekdanji deželni tajnik in član deželnega tajništva

Slovenske skupnosti, in Lojze Peterle, prvi predsednik demokratično izvoljene vlade Republike Slovenije. Damijan Terpin, Števerjanec po rodu, v svojem uvodu pravi: "Ko prebiram imena in se spominjam teh ljudi, takratnih protagonistov, ne morem mimo ugotovitve, da so to bili pravi 'heroji demokracije in slovenstva', ki so v težkih časih skromne blaginje ogromno svojega časa in dela posvetili skupnosti, rasti našega Števerjana, tako da se je od takratne še uboge briške vasice povzpел do današnje moderne, infrastrukturno organizirane in gospodarsko uspešne, očem vabljuje, pa tudi socialno čuteče občine." Lojze Peterle, velik prijatelj Števerjancev, pa izreka svoje čestitke ob tem lepem jubileju z besedami: "V veselje in v posebno čast mi je, da se lahko z nekaj prazničnimi besedami pridružim spominskemu

poklonu ob sedemdesetletnici Kmečko delavske zveze – sekcije Slovenske skupnosti za Števerjan. Ustanovitev Kmečko delavske zveze 22. februarja 1951 je bila po uspehu dr. Avgusta Sfiligoja s pridobitvijo lastne občine prava, odgovorna in dolgoročna odločitev. Stvari ste odločno, vizionarsko in samostojno vzeli v svoje roke. Ni šlo samo za voljo po upravljanju, ampak za izraz volje 'biti po slovensko'. Zgodba Kmečko delavske zveze/Slovenske skupnosti je enkratna zgodba zvestobe slovenskim koreninam in pojmovanja politike kot dela za skupno dobro. Je zgodba o uspehu." Ob sklepu knjige avtor sam navaja nekaj misli, ki so ga vodile pri nastajanju zbornika: "Ob tem pomembnem jubileju sem se z veseljem zazrl v preteklost in se s hvaležnostjo spomnil, kaj

vse so naši predhodniki v tem času naredili za skupno dobro. Skušal sem zaobjeti več generacij Števerjancev, ki so sodelovali in še danes sodelujejo pri zaščitnem procesu naše male skupnosti. Pri zbiranju podatkov me je vodila želja, da bi tudi drugi nadaljevali z zbiranjem tovrstnega gradiva, ki bo prihodnjim rodovom

pomagalo razumeti zgodovino naše vasi." Knjiga *V samostojnosti je moč* je izšla pod pokroviteljstvom Občine Števerjan in sekcije Slovenske skupnosti za Števerjan. Na razpolago je v Katoliški knjigarni v Gorici in v Tržaškem knjižnem središču v Trstu kot tudi na spletni podajalni Goriške Mohorjeve družbe www.mohorjeva.it.

NOVA KNJIGA PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Marjan Drufovka

V SAMOSTOJNOSTI JE MOČ

Zbornik ob 70. obletnici Kmečko delavske zveze za Števerjan

Zbornik je spominski poklon zvestobe slovenskim koreninam in politiki kot dela za skupno dobro z bogatim dokumentiranim gradivom 70-letnega družbenega in političnega utripa števerjanske skupnosti.

POGOVOR Jure Ferletič

Poznavanje zgodovine je ključno za razumevanje današnjih razmer in sebe v odnosu do sveta

Jure Ferletič je doma iz Mirna, star je 21 let. Rad ima glasbo in zgodovino, knjige in ljudi. V Vipavi je obiskoval Škofijsko gimnazijo, po letu na Filozofski fakulteti in propedevtičnem letu v Šmarju pri Jelšah pa je lani jeseni kot bogoslovec začel s študijem na Teološki fakulteti v Ljubljani. Z veseljem je sprejel povabilo na pogovor za naše bralce, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

Kako si prišel do te študijske in življenjske odločitve?

Misel na duhovniški poklic me je grizla že dalj časa, vendar pa se je moja odločitev, da bi svoje življenje posvetil služenju Bogu in ljudem, izoblikovala, ko sem v sebi prepoznal odločilen Božji klic, ko sem študiral umetnostno zgodovino v Ljubljani. Do pritrdilnega odgovora nisem prišel čez noč in vsekakor ni bila najlažja odločitev do sedaj. Najtežavnejši so bili prvi koraki, vendar pa se, ob pogledu nazaj, danes rad spominjam tudi tega milostnega časa.

V lanskem študijskem letu si začel formacijo v propedevtičnem letniku, ki je v Sloveniji novost...

Tako je, s sošolci smo bili prva skupina propedeutov. Omenjeni propedevtični oziroma pripravljalni letnik je lociran v Šmarju pri Jelšah in njegov namen je razločevanje poklicanosti ob molitvi, učenju in številnih dejavnostih, ki so se zvrstile skozi leto. Eden izmed ciljev je seveda tudi priprava na nadaljnji teološki študij.

Kakšna je formacija v pripravljalnem letniku in kako si doživel to izkušnjo?

Program je široko zastavljen. V sklopu priprave na študij smo imeli med drugim predavanja eksegeze Evangelijev, uvod v liturgiko pri cistercijanih v Stični, osnove retorike, pregled Katekizma katoliške Cerkve, formacijske ure, ko smo obravnavali različne teme

o duhovniškem življenju, npr. o celibatu, pokorščini in uboštvu, ter duhovne vsebine, ki jih je pripravil naš spiritual.

Poleg predavanj ste imeli na programu tudi različne izkušnje prostovoljstva...

Drži. Poleg dela v župniji je zagotovo ena izmed pomembnih izkušenj prostovoljno delo pri škofijski Karitas Celje, kjer smo opravljali različne naloge, kot so kuhanje, čiščenje prostorov v centru za brezdomce, priprave zabavnega programa za srečanje upokojencev, selitve pohištva, pri opremljanju stanovanj za socialno ogrožene osebe in še bi lahko našteval. Pripravljali smo se tudi na delo z umirajočimi v hiši Ljubhospica, toda to nam je bilo že nekaj tednov po začetku onemogočeno zaradi izbruha epidemije. Če se vrnem še nekoliko nazaj, moram reči, da sem izkušnjo propedevtičnega leta doživel kot zelo pozitivno in bogato. Pomembno je bilo ustvarjanje novih poznanstev, prijateljev in vesel sem vsega dela z ljudmi, saj je ob njihovem zgledu dobrote in vernosti rastla tudi moja osebna vera.

S septembrom si vstopil v bogoslovno semenišče v Ljubljani in začel s študijem teologije. Kako potekajo tvoji dnevi v semenišču?

Bogoslovsko življenje je postavljeno v okvire, ki jih narekuje fakulteta in semeniški red. Dopoldneve začenjamo z molitvijo brevirja in sveto mašo, pri kateri navadno orglam. Zajtrku sledijo predavanja, nato opoldanska molitev rožnega venca in brevirja, kosilo, morebiti popoldanska predavanja in prosti čas, namenjen študiju in rekreaciji. V tem času se rad pridružim ostalim bogoslovcem pri igranju namiznega nogometa, ob lepem vremenu pa v atriju naše hiše igramo odbojko. Pred večerjo imamo vsak dan

molitev pred Najsvetejšim, večeri pa so večinoma zasedeni z različnimi hišnimi obveznostmi. Skozi teden imam določene dneve namenjene pranju in čiščenju. Vsakih nekaj tednov se

drugi strani pa se veselimo ob skupnem obhajanju praznikov. Na še poseben način smo v decembru obeležili praznik Brezmadežne, ko smo bili prvoletniki sprejeti v Marijino kongregacijo in smo

(foto Tatjana Splichal)

organizira kuharski tečaj, občasno pa tudi kakšen piknik. Proste dneve izkoristim za vaje orgel in klavirja, večkrat pa se v manjših skupinah odpravimo v hribe.

Gotovo je pomembna tudi razsežnost skupnosti. Kako se znajdeš v tej družbi?

Skupinska dinamika je izjemno pomembna na poti formacije, saj delo duhovnika ni omejeno na župnišče ali meniško celico, ampak je njegovo mesto med ljudmi. V propedevtičnem letniku smo pripravniki v župnišču živeli še skupaj z našim tedanjim ravnateljem, tamkajšnjim župnikom in duhovnim pomočnikom, v semenišču pa nas v letošnjem študijskem letu živi 20 bogoslovcov, predstojniki (rektor, prefekt in spiritual) ter sestre iz Skupnosti Loyola. V našem letniku nas je sedem in zaobsegamo celotno Slovenijo od Mirna do Beltincev. Vzdušje v hiši je prijetno, kar pa ne pomeni, da se včasih ne krešejo mnjenja ali da ne prihaja do nesoglasij. Tudi to je zelo pomembno, saj v takih situacijah skupaj rastemo. Lahko rečem, da sem se pomena skupnosti še posebno zavedel v teh svojevrstnih časih, saj se za razliko velike večine ljudi bogoslovci lahko z ostalimi v hiši vsak dan skupaj zbiramo ob oltarju pri sv. maši, pri molitvi, na pevskih vajah in pri že omenjeni rekreaciji. Skupaj smo v lepih in težjih situacijah. Dober mesec smo bili namreč zaprti za zunanji svet, ko smo kolektivno prebolevali covid-19, na

za to slovesnost pripravili interno večerno akademijo z glasbenimi točkami in recitacijami poezije – vse to v času, ko so po vsej državi veljali najstrožji ukrepi o prepovedi združevanja. Ob povedanem in vsem, kar še ostaja, lahko rečem, da se v družbi dobro znajdem in mi je v veselje biti član bogoslovne skupnosti.

Kaj ti pomeni molitev?

Molitev mi pomeni, če se poslužim kar definicije, pogovor z Bogom; nenehno vračanje v odnos z Njim, ki me je poklical v življenje. V molitvi prejemam moč in voljo za odpovedovanje lastni samovolji in sprejemanje Božjega načrta, ki je vedno boljši od tega, kar bi se sam domislil. Molitev deluje tudi kot nekakšen kompas, ki po delovanju Svetega Duha moje poti spet naravnava na pot za Jezusom.

S tvoje profila na facebooku je razvidno, da si vedoželjen, imaš rad zgodovino in umetnost. Od kod vse to? Kaj ti vse to pomeni?

Obe, zgodovina in umetnost, me zanimata že od osnovnošolskih let. Preučevanje teh dveh področij mi pomeni odkrivanje zgodb in ljudi v določenem prostoru in času. Zdi se mi, da je poznavanje zgodovine ključno za razumevanje današnjih pojavov, razmer in samega sebe v odnosu do sveta. Dandanes se soočamo z zelo površnim in enostranskim razumevanjem zgodovine, polnim stereotipov in že kar mitsko-legendarnih

„dejevstev“, ki so del splošne zavesti, oziroma bi lahko nekoliko ironično rekli, splošne izobrazbe. Prav preučevanje zgodovine z iskrenim namenom iskanja resnice pa lahko po mojem mnenju v človeku zbudi ponižnost, ki, zavedajoč se lastne vpetosti v današnje okoliščine, tega časa ne pojmuje kot boljšega in sebe kot pametnejšega ali bolj razsvetljenega od ljudi preteklih dob. Prav ponižnost pred zgodovino nas vabi, da se s spoštljivim ozirom na preteklost od nje nekaj naučimo.

Goriški fantje in dekleta se te z veseljem spominjajo, saj si veliko let pel v otroškem in mladinskem pevskem zboru Emil Komel. Kaj ti je pomenila ta izkušnja?

Z veseljem dopolnim, da sem v zboru dočakal tudi fazo MeMIPZ :-). Zelo sem hvaležen za dobro desetletje skupnega ustvarjanja, petja. Na skupino in naše skupne podvige – vaje, tekmovanja, pevske tedne, koncerte – me vežejo močni in lepi spomini. Zame to ni bila le izkušnja zbora kot skupine pevcev, ampak zbora kot skupine prijateljev, ki smo pod poštvalnim Davidovim vodstvom ustvarjali zgodbo, ki se še nadaljuje. (V tem trenutku ne znam ubesediti – naj mi prosim oprostijo.) Posebno mi ostaja v spominu izkušnja tekmovanja v Arezzu v avgustu 2019, natančneje monografski program, ko smo izvajali dela Pavleta Merkuja, med njimi pa izbrane stavke iz njegovega znamenitega rekviema. Včasih ob petkih, pa čeprav je že poldrugo leto, kar nisem več aktivno zraven, še vedno čakam na pevske vaje. Takrat z veseljem komu izmed sošolcev, ki se oglasi na obisk, podelim kakšen spomin.

Znano je tudi, da imaš rad tudi orgle in sakralno

glasbo. Si študiral/študiraš ta instrument? Orglaš redno? Morda tudi kaj skladaš?

Sakralna glasba mi pomeni način molitve, izražanja in iskanje lepote in zato ji posvečam veliko pozornosti in časa. Rad poslušam tuje skladatelje, vendar pa najbolj občudujem naše slovenske skladatelje, ki so nam zapustili izjemno sakralno glasbeno izročilo, ki pa je žal zelo nepoznano. Igranja orgel sem se učil na orglarski šoli v Novi Gorici in zdaj že 7 let redno opravljam službo organista. Začel sem na različnih korih in se ustalil v domači župniji, kjer sem spremljal ljudsko petje in župnijski zbor. Sedaj opravljam to službo v semenišču, kar pomeni igranje pretežno dvakrat dnevno in vodenje semeniškega zbora. Včasih, če Bog nakloni kaj navdiha, tudi uglasbim kakšen psalm ali besedilo za uporabo pri bogoslužju.

Kako doživljaš čas pandemije? Se je tvoje življenje – oz. pogled nanj – kaj spremenilo?

Osebo epidemije same in omejitve, ki pritičejo razmeram, ne doživljam kot nekaj, kar bi me posebej težilo, vendar pa v hiši skupaj vsak dan molimo za prenehanje epidemije, saj nimajo vsi take sreče in trenutno mnogi situacijo doživljajo v strahu, naveličanosti ali celo v borbi za lastno življenje. Ob vsem tem lahko samo izrazim zahvalo Bogu za dar vere, in milosti, ki mi jih naklanja. Smo v postnem času, ko se pripravljamo na obhajanje Velike noči. Ob tem bi vsem nam zaželel, da bi kljub epidemiji in vsem preizkušnjam, s skaterimi se soočamo, imeli pogled usmerjen v Vstalega, ki pravi: “Na svetu imate stisko, toda jaz sem svet premagal.” (Jn 16,33)

Danijel Devetak

Hvaležni Slovenci iz Laškega

Gospod življenja je k sebi poklical don **Renza Boscarola**, ki je kot razgledan ronški župnik in globoko čuteč duhovnik za potrebe sočloveka bil izredno naklonjen tudi naši slovenski skupnosti v Laškem. Radovoljno nam je odprl vrata cerkve sv. Lovrenca tudi za orgelske koncerte in druge glasbene večere in vselej podpiral slovensko službo božjo v cerkvi sv. Nedelje v Selcah vsako prvo nedeljo v mesecu. Z nami je delil stike s pobratenima župnijama v Metliki na Slovenskem in v Wagni na avstrijskem Štajerskem. Udeleževal se je tudi vseh naših prireditev in bil nadvse ljubezniv in pozoren sogovornik.

Slovenci v Laškem ga bomo neznansko pogrešali. Za njim je zazijala tako globoka vrzel, da je ne bo mogoče zapolniti. Neizmerno hvaležni smo mu za vse, kar je storil za nas. Naj mu bo Bog bogat plačnik in naj mu da uživati večno veselje in mir v nebesih med angeli in svetniki. Večna Luč naj mu svetli! Sorodnikom g. Boscarola, sobratom duhovnikom in vsemu ronškemu vernemu občestvu izrekamo občuteno sožalje Slovenci iz Laškega.

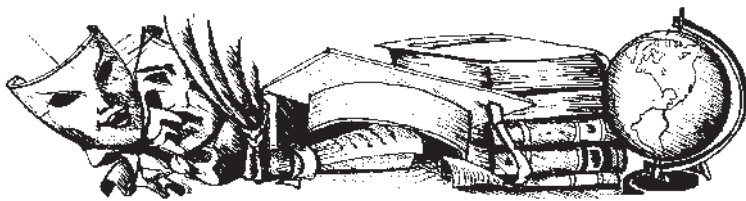
Kratke

“Marku Sosiču v spomin” tudi 13. marca

Spletna slovesnost Marku Sosiču v spomin, naslovljena, *Ki od daleč ostajaš v naši bližini*, katere prvo predvajanje je bilo na sporedu v nedeljo, 7. marca 2021, na Youtube kanalu SSG Trst in na Facebook profilu ter spletni strani SNG Nova Gorica, bo doživela ponovitev **v soboto, 13. marca 2021, ob 21. uri** (po televizijskem dnevniku) na slovenskem programu RAI (Rai 3 bis).

Zdravščine / Tečaj slovenskega jezika in kulture

Kulturni krožek iz Zdravščin obvešča, da so 1. marca začeli drugi del tečaja slovenskega jezika in kulture, seveda po spletu. Tečaj so že imeli novembra lani, zaradi navdušenja in števila prijav so začeli s še enim, za kar se krožek zahvaljuje Aleksandri Devetak, ki tečaj vodi. Na njem se ne učijo samo slovnico, ampak spoznavajo tudi osnove slovenske kulture, književnosti, glasbe, likovne umetnosti, tradicije itd. Vzdušje je zelo prijetno, v letih so se spletle in utrdile prijateljske vezi, sploh pa se v tem delu Goriške ustvarja mreža oseb, ki dobro poznajo krajevno kulturno bogastvo. Info: circoloculturaledisdraussina@gmail.com

ŠTEVERJAN Od Prešerna do mimoze

Prisrčen poklon močnim ženskam, tankočutnim umetnicam in ljubeznivim mamam

Ob slovenskem kulturnem prazniku in dnevu žena sta števerjansko kulturno društvo Briški grič in Fotoklub Skupina 75 v ponedeljek, 8. marca, priredila tradicionalni kulturni večer z naslovom *Od Prešerna do mimoze*. Odprtje fotografske razstave *Ženski pogledi* in spremni kulturni dogodek sta letos potekala na youtube kanalu društva. Spletni dogodek so snemali v Števerjanu, v kulturnem domu na Bukovju.

Slavnostni govor so organizatorji zaupali Martini Valentinčič, odbornici občine Števerjan, ki je povedala, da še ne moremo mimo prizadevanj na dolgi poti boja za pravice do enakih možnosti. Govorila je predvsem o pravnem svetu in odvetniškem poklicu, ki ga tudi sama opravlja. Spomnila se je na prvo italijansko odvetnico, Lidio Poët, kateri je bil leta 1883, celo z razsodbo vrhovnega sodišča, onemogočen vpis v odvetniško zbornico. Razsodba je veljala vse do leta 1919, ko je bilo odpravljeno zakonsko določilo, ki je za zaposlitev žensk na določenih delovnih mestih zahtevalo predhodno dovoljenje moža. Po drugi svetovni vojni so se pravice žensk postopoma povečale, najprej z volilno pravico, nato z možnostjo opravljanja dejansko vseh poklicev, *“tudi političnega, sodnega in vojaškega”*. Po besedah Martine Valentinčič je imenovanje Marte Cartabie, prve predsednice ustavnega sodišča, za ministrico za pravosodje, potrdilo trend,

“da je enakopravnost žensk na pravnem področju že skoraj dosežena”. Določena razmerja

Martina Valentinčič

in dosežena enakopravnost so pa, žal, prisotni le v naprednih, demokratičnih državah in tudi v teh ne še na vseh področjih. Do sprememb v naši družbi lahko pride le z ukrepi, ki bodo ženskam omogočili boljše usklajevanje med službo in družinskimi obveznostmi, zagotovili enake plače, olajšali prisotnost v izvoljenih političnih telesih in upravnih odborih družb v javnem ter zasebnem sektorju. Martina Valentinčič mlade generacije nagovarja, naj se zavedajo, *“da ukrepi za zagotavljanje enakopravnosti niso le pobude v prid neki manjšini, ampak predstavljajo dejansko okrepitev pravic vseh.”* Po govoru odbornice je bila predstavitev fotografske razstave. Fotoklub Skupina 75 je tudi letos počastil žensko fotografsko ustvarjalnost s predstavitev Lorelle Klun, Loredane Prinčič in Tamare Puc. Predstavitveno besedilo, ki ga je sestavila Lorella Klun, v slovenščino pa prevedel Vili

Prinčič, je občuteno prebrala Ingrid Komjanc. Posnetki Loredane Prinčič

Ingrid Komjanc

se odlikujejo po tem, da z izurjeno uporabo črnobelih tonov v sebi hranijo globoka sporočila. Fotografinja upodablja stara oljčna drevesa, ki jih razjeda xylella, bakterija, ki povzroča veliko škodo – v tem avtorica prepozna neko vzporednost z današnjim pandemičnim stanjem. Oblike dreves, ki se zvijajo in se skušajo dvigniti iz razgibanega zemljišča, ponazarjajo prikrito grožnjo in ostro bolečino, *“občutek negotovosti nas sili k razmišljanju o vrednotah življenja in povzroči, da se bolj približamo bolečini drugih.”* O Tamari Puc je Ingrid Komjanc povedala, da rada potuje v kraje, kamor še ni posegla človeška roka, kjer obstaja neko ravnovesje med spoštovanjem narave in tradicijami ljudi. Njena reportaža iz Gruzije nam govori prav o odnosu med človekom in naravo. V Tamarinih fotografijah se pristno prikažeta lepota in

pestrost barv zemlje, neba in vode, *“kot če bi tisti kraji poklonili človeku vse tisto, kar*

res potrebuje za življenje.” Povsem drugačne so fotografije Lorelle Klun. Fotografinja v sodobnem ključu odkriva glavno junakinjo pravljic *Alica v čudežni deželi* in *Alica v ogledalu* avtorja Lewisa Carrolla. Lorella

se osredotoča na metafore rasti in izgradnje lastne istovetnosti, poudarja vlogo,

ki jo ljudje igramo v družbi, in razmišlja o človeških prirojenih in značajskih lastnostih. Njena *Alica “ne pooseblja zgolj radovedne in nekoliko nepremišljene deklice iz originalne pravljice, temveč se odloči spremeniti dimenzijo*

fizično in psihično in s tem odpreti pot samoopazovanju.” Za spremni kulturni dogodek so v ponedeljek zvečer poskrbeli recitatorji Odra mladih KD Briški grič pod mentorstvom Kristine Mihelj, dram. mag. govora. Na recitalu z naslovom *“Mama, ženska ... odrasčanje – izbrana dela avtorjev Slavko Pregl in Kristina Brenkova”* so nastopili Lara Colja, Miha Colja, Anja Pahor, Danjel Pahor, Jasna Tomsič, Julija Tomsič in Nastja Tomsič. Otroci so doživeto interpretirali zgodbe o mamih in otrocih, o ženski nežnosti in potrpežljivosti ter otroški slabi volji, o otrocih, ki nočejo rasti, o njihovih upanjih in skrivnostih, ki jih lahko zaupajo samo mami.

Kat

Tiha manifestacija na vsedravnih ravni

Razsvetlimo gledališče

Epidemija koronavirusa je hudo zarezala tudi v kulturno dejavnost po celem svetu. Gledališčem, kulturnim domovom in ustanovam je covid-19 tesno zapahnil vrata, tako da se v glavnem že eno leto v njih nič ne dogaja. Zelo hudo je prizadel na tisoče kulturnih delavcev, ne samo tistih, ki navadno nastopajo na odrskih deskah v gledaliških predstavah, na koncertih ..., ampak predvsem nevidno množico vseh onih, ki si vztrajno v zakulisju prizadevajo in se trudijo, da je dogajanje na odru brezhibno. Za njimi so seveda njihove družine, ki so se v tem groznem času znašle v hudih stiskah. Da bi vzbudili pozornost javnosti na ta veliki problem, je v ponedeljek, 22. februarja 2021, na spodbudo društva U.N.I.T.A. (Unione Nazionale Interpreti Teatro e Audiovisivo), novoustanovljenega italijanskega združenja filmskih, gledaliških, avdiovizualnih umetnikov, mnogo gledaliških dvoran od 19.30 do 21.30 razsvetlilo svoje prostore, kot da bi

vabilo gledalce na skorajšnjo predstavo. Ob tem je vsakdo imel možnost pustiti kakšno sporočilo ali razmišljanje o tej veliki težavi, s katero se v zadnjem letu morajo spopadati kulturne ustanove. Nekatera gledališča so postavila točko za pisanje in podpisovanje. Slovensko stalno gledališče Trst, ki se je pridružil temu “opozorilnemu” večeru, je imelo svojo “virtualno mizico” na Facebook strani SSG. Vabilo na to tiho, a vidno manifestacijo sta sprejela tudi slovenska goriška hrama kulture, Kulturni center Lojze Bratuž in Kulturni dom. Omenjeno društvo U.N.I.T.A., ki ji predseduje igralka Vittoria Puccini, se je porodilo iz želje številne skupine znanih italijanskih igralcev, da bi igralski poklic pridobil večjo vidljivost in zaščito na vseh področjih. Luči v gledališčih naj bi izžvenele zlasti kot prošnja italijanski vladi in različnim medijem, naj vendarle kaj ukrenejo in naj se začnejo ukvarjati tudi s tem perečim vprašanjem. Kultura namreč mora spet zaživeti, “saj človek ne živi samo od kruha”.

Univerza v Novi Gorici vabi k vpisu tudi “zamejske” študente

V Rožno Dolino na študij Kulturne zgodovine

Slovenija letos praznuje Strideseto obletnico samostojnosti in neodvisnosti ter s tem povezane tranzicije slovenskih družbenih podsistemov. Pogosto je pogled usmerjen v gospodarstvo in spremembe politične krajine, redkeje pa na akademsko področje. V tem pogledu je goriški prostor zaznamovala Univerza v Novi Gorici, ustanovljena kot Fakulteta za znanosti o okolju 24. septembra 1995 na gradu Kromberk. Naslovila je težnje po internacionalizaciji in kakovostni nadgradnji slovenskega akademskega prostora in hkrati upoštevala regionalne razvojne težnje goriškega prostora. Brez znanja in močnih, v okolje vpetih institucij si razvoja v 21. stoletju ni mogoče predstavljati. Seveda pa je ob tem potrebno upoštevati

lokalne specifičnosti goriškega prostora, ki je bil razdeljen z državno mejo in v katerem se ob pripravi na Evropsko prestolnico kulture 2025 vnovič izraziteje pojavljajo pobude za tesnejše povezovanje, vključno z oblikovanjem somestja. V te pobude se je vključila tudi Univerza v Novi Gorici, in sicer že v zgodnji fazi, ob vstopanju Slovenije v Evropsko unijo, ko so se v Gorici izvajala predavanja v okviru dveh njenih fakultet. Na Fakulteti za humanistiko so študenti Kulturne zgodovine gradivo za svoja diplomska dela pridobivali tudi v goriških arhivih in knjižnicah, študenti magistrskega programa Migracije in medkulturni odnosi pa so svoje terenske raziskave izvajali tudi v Italiji. Za vse študente so bile organizirane ekskurzije v zamejstvo in nasploh v

središča, ki so pomembno sooblikovala prostor nekdanjih dežel Goriške in Gradiške. Prav tako Fakulteta za humanistiko izvaja študentske projekte, v sklopu katerih so študenti obravnavali različne lokalne tematike – pripravili so strategijo revitalizacije nekdanje judovske mrliške vežice v Rožni Dolini, digitalizirali dediščino aleksandrink ter načrtovali turistično pot po točkah na Goriškem, povezanih s slovensko osamosvojitvijo. Na Fakulteti za humanistiko želimo izoblikovati celovito humanistično izobražene osebnosti, zato si prizadevamo študente programov Kulturna zgodovina in Slovenistika seznaniti s tradicionalnimi in novimi humanističnimi spoznanji. V svoje programe vključujemo vsebine, ki spodbujajo večkulturnost in so še posebej pomembne

za razumevanje obmejnega prostora in zamejstva, obenem pa prispevajo k ohranjanju nacionalne identitete, slovenskega jezika in kulture. Zavedamo se, da je eden od ciljev študija pridobitev kompetenc in veščin, ki so pomembne za poklicno kariero in produktivno udejstvovanje v širšem smislu. Zato naši študijski programi vključujejo praktično usposabljanje (študenti Kulturne zgodovine lahko, recimo, usposabljanje opravijo v muzejih in arhivih), poleg tega pa izvajamo tudi študentske projekte, v katere so vključeni mentorji kot predstavniki podjetij, knjižnic, muzejev, društev in samostojnih podjetnikov. Skratka, na Fakulteti za humanistiko ponujamo dobre pogoje za kakovosten študij in s tem dobro popotnico za življenje.

Željko Oset

Študiraj na Univerzi v Novi Gorici

- Fakulteta za humanistiko
- Fakulteta za znanosti o okolju
- Fakulteta za naravoslovje
- Poslovno-tehniška fakulteta
- Fakulteta za vinogradništvo in vinarstvo
- Akademija umetnosti
- Fakulteta za podiplomski študij

PREDNOSTI ŠTUDIJA na Univerzi v Novi Gorici

1	Praktično naravnani študiji	2	Oseben pristop	3	Majhne študijske skupine
4	Vključevanje v projekte in raziskovanje	5	Učenje na daljavo	6	Prilagojene oblike študija za športnike

Več na www.ung.si

Izšel je 24. bilten Kulturnega centra Lojze Bratuž

V besedi in sliki dokumentirano bogato delovanje slovenskega kulturnega hrama

Pred kratkim je zagledal beli dan 24. bilten Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. V njem so zabeležene vse prireditve, ki so se v tem slovenskem kulturnem hramu zvrstile od avgusta 2019 do avgusta 2020. Tokrat je množico vsakoletnih raznolikih dogodkov nasilno prekinila epidemija koronavirusa in znatno okrnila načrtovani program ter tesno zapahnila vrata obiskovalcem gledaliških, glasbenih in drugih prireditev domačih poustvarjalcev in ustarjalcev ter gostov, ki bogatijo naš goriški kulturni prostor. A kljub temu se je v njem zvrstilo veliko raznolikih kulturnih dogodkov. Kot vselej je v publikacijo uvodne misli napisala predsednica KCLB Franka Žgavec, ki se ob kratkem povzetku najpomembnejših večerov zahvaljuje vsem sodelavcem, podpornikom in prijateljem ter izraža željo, da bi se v čim krajšem času obudilo delovanje KCLB, ki nezamenljivo opravlja svoje kulturno poslanstvo v širšem goriškem prostoru. Sezona 2019 – 2020 se je v KCLB začela s tradicionalno skupinsko fotografsko razstavo v avgustu. Razstavna dejavnost je kljub epidemiji potekala nemoteno.

V oktobru je bilo v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala odprtje razstave del slovenskega umetnika Ludvika Pandurja, novembra pa je v KCLB zavelo posebno ozračje ob razstavi slik Rudija Skočirja, naslovljeni *Poklon ljubezni*. Januarja so postavili na ogled svoja dela umetniki in umetnice likovnih delavnic La Corte dell'Arte. Tik pred popolnim kulturnim mrkom so v galeriji KCLB zaživali utrinki iz 60-letnega zelo plodnega dela Zveze slovenske katoliške prosvete pod naslovom *S spominom nazaj in pogledom naprej 1959–2019*. Julija 2020 je bilo odprtje razstave fotografskih posnetkov članov, ki so sooblikovali zgodovino Kluba Circolo Fotografico Isontino 1970–2020. V času pred izbruhom koronavirusne epidemije je bilo pestro tudi glasbeno dogajanje. V koncertni sezoni sta prišli v goste dve prestižni, mednarodno poznani glasbeni skupini: Zbor Slovenske filharmonije in deški zbor Wiener Sängerknaben z Dunaja. V oktobru je ponovno zaživel muzikal *Cvetje v jeseni*. Božični čas je v še večjo skrivnostno čarobnost odela glasbeno gledališka postavitev *Slovenskega Božiča*, ki ga je po narodnih motivih v celoto

sestavil Matija Tomc, glasbeni del pa dopolnil in uredil Hilarij Lavrenčič, da je vse žaživelo bolj polno. Delo je orkestriral Patrick Quaggiato, režiral pa Franko Žerjal. Nastala

je res doživeta, sugestivna glasbeno-gledališka predstava, ki jo je publika zelo dobro sprejela, tudi zato ker so jo uprizorili zagnani domači igralci, pevci in glasbeniki. Še ena pomembna domača produkcija je zablestela med mnogimi drugimi raznolikimi glasbenimi ponudbami (koncerti Mednarodnega violinskega tekmovanja za nagrado Rodolfo Lipizer, večeri tanga v organizaciji združenja Punto musicale itd.), in sicer nadrobno in tudi vizualno izvirno izdelan

koncertni večer *V elementih* Dekliške vokalne skupine Bodeža Neža Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela, ob 15-letnici delovanja. V novembru je 15 zborov sodelovalo na 61. Cecilijanki. Skozi vso sezono so na mnogih nastopih svoje znanje pokazali mladi gojenci SCGV Emil Komel, ki so se v februarju kot vselej zelo pristrčno spomnili na svojega nekdanjega ravnatelja prof. Silvana Kerševana. 12 otroških zborov je zapelo na Mali Cecilijanki, ki jo prireja ZCPZ. Jesen 2019 in prvi meseci zime 2020 so bili tudi gledališko obarvani. V goste je prišla gledališka predstava *Tina in medvedja moč*, pravljica o Tini Maze in njeni ljubezni do smučanja, ki jo je uprizorilo Gledališče Velenje. Na gledališkem popoldnevu je bila ugledna gostja večkrat zlata smučarka Tina Maze. Šolarji so uživali ob predstavah Goriškega vrtiljaka (pretežno italijanskim otrokom je CTA - Deželno središče za animirano gledališče – namenilo predstave Pomeriggi d'inverno / Zimski popoldnevi), abonenti SSG pa na dveh predstavah Slovenskega stalnega gledališča. Gledalci so bili deležni tudi niza predstav gledaliških ljubiteljskih skupin

*Iskrivi smeh na ustih vseh, na katerem sta ZSKP in KCLB podelila priznanja Mladi oder. Najbolj odmevni pa sta bili nedvomno premiera in ponovitev muzikala Lak za sanje, ki jo je pod radoživo režijsko roko Sanje Vogrič, tudi avtorice priredbe, uprizorila gledališka skupina O'Klapa, ki deluje pod okriljem Skupnosti družin Skočnica. Mladi igralci so se krasno izkazali tudi kot pevci in plesalci. Z njimi so soustvarjali glasbeniki skupin Love Guns in Komel Contemporary Ensemble. Načrtovane ponovitve tega blestečega muzikala je izničila epidemija koronavirusa, ki je zaustavila vse delovanje KCLB. Le-to je spet zaživel v poletnem času, ko se je marsikaj zanimivega dogajalo pod velikim šotorom na ploščadi pred Športnim centrom Mirko Špacapan in v parku ob poslopju KCLB. Poletna obzorja so ponudila svežino z glasbenim večerom v izvedbi SCGV Emil Komel in nastopom Mladinske pevske skupine VIHAR, z gledališko glasbenimi utrinki z Žensko vokalno skupino Rupa-Peč in dramskim odsekom PD Štandrež ter z zelo dobro obiskanim – seveda v omejitvah določil proti širjenju koronavirusa – prvim *Kamišibaj dnevom*, na*

katerem je sodelovalo trinajst ustvarjalcev tega posebnega japonskega gledališča. Vsak od njih je predstavil vsaj dve odrski stvaritvi. Cenjena gosta sta bila izredna mojstra lutkarstva Jelena Sitar in Igor Cvetko, ki sta kamišibaj gledališče prenesla na slovenska tla. Zelo pestra so bila tudi *Srečanja pod lipami* (vseh je bilo 13), ki so se v poletnih dneh preselila pod šotor. Če povzamemo dejavnost v številkah, je bilo v obdobju med avgustom 2019 in avgustom 2020 več kot 100 raznolikih prireditev, kar označuje bogat pretok kulture v tem pomembnem slovenskem hramu, ki se lahko ponaša z vrsto zelo kakovostnih domačih dogodkov, pevskih, glasbenih, gledaliških, in zanimivih srečanj, kar je velika prednost in neprecenljiv zaklad. Publikacijo, ki jo je izdal in založil Kulturni center Lojze Bratuž, krasi 61 lepih barvnih fotografij, izsekov z različnih prireditev, iz arhiva KCLB in Novega glasa (avtorja fotografij sta Danijel Devetak in Damjan Paulin). Za platnico je poskrbel Franko Žerjal, za tisk Grafica Goriziana, za italijanski prevod pa Katja Vončina.

Iva Koršič

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (148)

Dimitri Tabaj

DRUGI DEL

Nadaljujmo Vodopivec življenjepis. Po službovanju v mestu Gospić v gorati Liki na Hrvaškem, ki ga poznamo tudi zaradi tega, ker se je v bližnjem zaselku Smiljan rodil slavni fizik, matematik, strojnik, izumitelj, elektroinženir in kemik Nikola Tesla (Smiljan pri Gospiću, 1856 - New York, 1943), se je prof. Franc Vodopivec spet vrnil v naše kraje. Njegovo delovanje na Hrvaškem je zabeleženo tudi v hrvaških virih (*Gospić u prošlosti*, cro-eu.com), ki prav tako potrjujejo, da je prihajal z realke v Gorici. Tako se nadaljuje članek Primorskega lista, objavljen 5. decembra 1912 po njegovi smrti in pokopu na štandreškem pokopališču: *“Od tu (Gospića, op. p.) je prišel na realko na Reko in kmalu potem na žensko učiteljsiše v Gorici, kjer pa ni dolgo ostal, ker je bil kmalu imenovan za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika. Opravljal je to službo za tri okraje: za Gorico, Sežano in Tolmin skozi več let, dokler niso zadnje imenovanih okrajev odcepili od goriškega. Težak nadzorniški posel je pokojnik opravljal celih 28 let in lep kos ljudskošolske zgodovine na Goriškem je tesno zvezan z imenom Vodopivec, kajti on je bil v tem svojem poslu neumorno delaven in priden. Broj šolskih poslopij datira iz one dobe in ni ga kraja na Goriškem, kjer bi pokojnika ljudstvo ne poznalo. On je bil učiteljsvu ne le vesten nadzornik, ampak tudi svetovalec in prijatelj. Za svoje neumorno delo je dobil tudi zaslužen odlikovanje, Njega Veličanstvo mu je podelilo naslov cesarskega svetnika (leta 1892 mu je cesar Franc Jožef I. podelil naslov cesarskega svetnika, op. p.). Pred 14. leti je vstopil v pokoj - toda ne pokoj so bila zanj ta leta, ampak novo delo. Kakor čebelica je raniki*

Vodopivec posvetil svoje zadnje moči "Šolskemu Domu" in tu pomagal kot društveni tajnik in desna roka predsednika prav do zadnjega na vseh koncih in krajih. Pomagal je z nasvetom in dobro besedo, a tudi gmotno je bila njegova roka vedno odprta. Pa ne samo pri "Šolskem Domu" je bil blagi pokojnik kot učitelj in kot društveni tajnik neumorno delaven, marveč videli smo ga povsod, v raznih narodnih odborih kot pridnega in vestnega ter točnega delavca".

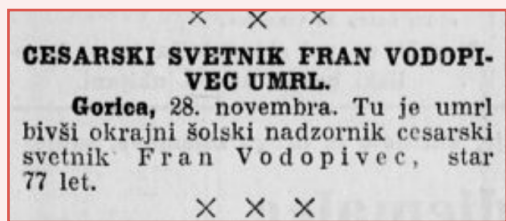
Le nekaj dni pred smrtjo Franca Vodopivca je njemu in nadučitelju Josipu Hrovatinu (nekdanjemu voditelju "Sloginih" zavodov, potem ljudske šole Šolskega doma in mešane petrazrednice v Malem domu ter voditelju in učitelju deške pripravljalnice za srednje šole) učiteljstvo Šolskega doma priredilo krasno slavnost ob odstopu od tega zavoda. Sam prof. Vodopivec je ob tej priložnosti rekel, da je v šolo kot učenec ali kot učitelj hodil dolgih 71 let. O tem je poročal časopis Gorica 23. novembra 1912 in dodal: "Sledila je še marsikatera zabavna povest, napitnica in pesem, in le prehitro je prišel čas ločitve in slovesa. Čast možema, ki sta toliko delovala kot slavljenca, ali čast tudi učiteljstvu, ki tako spoštuje in ceni svoje sotrudnike in voditelje. Domača slavnost ostane vsem udeležencem vedno in prijaznem spominu. Slaviteljem se pridružuje tudi pisec teh vrstic ter kliče slavljenčema iz srca: Še mnogo let!"

Pokojnik je bil dejaven tudi v drugih zavodih, kot bomo videli v nadaljevanju.

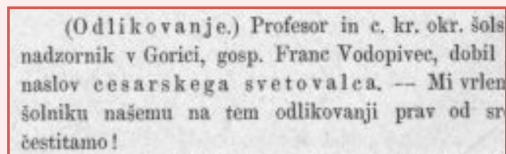
DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU
KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE
DEDIŠČINE SLOVENSКИH POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA
KNJIŽNICA CELJE

Šolski dom v Gorici (na razglednici je poslojše Šolskega doma, fotografiran ob koncu 19. stoletja; Odposlana je bila 19. oktobra 1899, vir: kama.si). 5. decembra 1912 je Primorski list pisal: "kakor čebelica je ranjki Vodopivec posvetil svoje zadnje moko 'Šolskemu domu' in tu pomagal kot društveni tajnik in des-na-roka predsednika prav do zadnjega na vseh koncih in krajih. Pomagal je z nasvetom in dobro besedo, a tudi gmot-no je bila njegova roka vedno odprta". cesarsko kraljeva prof. Franja (Franca) Vodopivca na štandrehem pokolišču

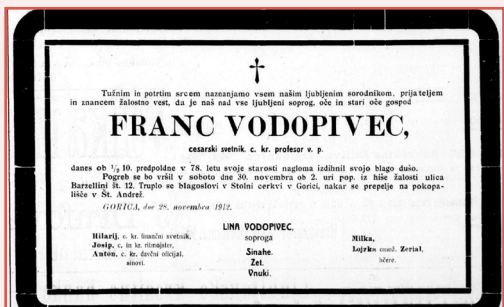
O smrti prof. Franca Vodopivca je poročal tudi ljubljanski Slovenec
28. novembra 1912

Leta 1892 je cesar Franc Jožef I. podelil prof. Francu Vodopivcu naslov cesarskega svetnika (na sliki članek glasila Popotnik z dne 10. marca 1892)

Vas Kamnje v Vipavski dolini (vir: ajdovscina.si), rojstna vas prof. Franca Vodopivca, ki je pokopan v Štandrežu, in drugih članov te pomembne rodbine.

Časnik Gorica je dne 30. novembra 1912 objavil osmrtnico za prof. Franca Vodopivca.

POGOVOR Alfredo Sandrini, predsednik kulturnega društva nemške skupnosti iz Kanalske doline

Pivo Zahre, verige Weissenfels in pršut Wolf govorijo nemško

Pivo Zahre, snežne verige Weissenfels in pršut Wolf iz Saurisa: tri blagovne znamke, verjetno najbolj razpoznavne, kakovostnih proizvodov, ki z uspehom predstavljajo podjetniške dosežke pripadnikov nemško govorečih skupnosti v Furlaniji Julijski krajini. So dokaz, da je tudi na težko dostopnih goratih območjih, ki jih bremenijo izseljevanje prebivalstva, nezadovoljive prometne povezave in odsotnost optičnih omrežij, možna uveljavitev na mednarodnih tržiščih. Da bi bolje spoznali raznoliko stvarnost nemško govorečih skupnosti v naši deželi, smo se pogovorili s predsednikom kulturnega društva nemške skupnosti iz Kanalske doline, Kanaltaler Kulturverein, Alfredom Sandrinijem, ki je tudi član Deželne komisije nemško govorečih otokov FJK.

Ali lahko na kratko predstavite zgodovino nemško govorečih skupnosti na ozemlju FJK? Kje in od kdaj so tu?

Nemško govoreče jezikovne skupnosti, ki jih uradno priznava deželni zakon 20 iz leta 2009, živijo v Kanalski dolini, Saurisu (Zahre), Timauu (Tischlbong) in Sappadi (Plodn). Njihova zgodovina je raznolika. V Kanalski dolini je bila nemščina od leta 1007 vse do 1919 uradni jezik. Tu so govorili koroško narečje, a tudi slovensko, in le v manjši meri furlanski jezik. V Zahreju, Tischlbongu in Plodnu pa od približno 13. stoletja dalje govorijo nemški jezik: v Plodnu uporabljajo tirolsko narečje, v Zahreju in Tischlbongu pa pretežno koroški dialekt. Gre za skupnosti, ki so se iz Avstrije oz. Nemčije v južni del Alp preselile iz ekonomskih razlogov, v glavnem, ker so v rudnikih potrebovali delovno silo.

Zakaj so v javnosti, v primerjavi s furlansko in slovensko manjšino, o nemško govorečih skupnostih FJK pričeli govoriti relativno pozno?

Res je. Obstajali smo, a nas niso upoštevali ... Zadeve so se pričele spreminjati na bolje, ko je pri nekaterih končno dozorelo spoznanje, da ima naša dežela avtonomni statut dejansko zaradi zgodovinske prisotnosti jezikovnih manjšin. Cvet v gumbnici FJK predstavlja dejstvo, da se na njenem ozemlju srečujejo tri temeljne jezikovne družine združene Evrope: romanska, germanska in slovanska. S sprejetjem zaščitnih zakonov za Furlane, Slovence in nemško

govoreče so pomen teh treh jezikov začeli jemati resneje v pošte.

Ali mislite, da je zavest o pomenu večjezičnosti, denimo, med tistimi, ki v naši deželi jemljejo odločitve, dovolj razvita?

Žal ne vedno. Če izrečem konstruktivno kritiko političnim silam v FJK, te ne namenajo vedno zadovoljive pozornosti jezikovni specifičnosti naše dežele.

Kako so organizirane nemško govoreče skupnosti?

Na raznolik način. Občinska uprava v Zahreju v veliki meri podpira razvoj tamkajšnje jezikovne skupnosti. Sicer pa delujejo v Zahreju, Tischlbongu in Plodnu pevski zbori, kulturna društva, plesne skupine in druge krajevne organizacije, ki negujejo in prikazujejo značilnosti krajev in skupnosti. V Kanalski dolini poteka delovanje nemško govorečih ljudi v okviru društva Kanaltaler Kulturverein, ki ga z veseljem predstavljam. Organizacije nemško govorečih skupnosti redno ponujajo interesentom bogat program prireditev in srečanj, ki ga vsako leto predstavljajo deželni oblastem, da ga te lahko finančno podprejo. V glavnem gre za kulturno delovanje, a ne le to.

S čim se zdaj ukvarja nemška skupnost v Kanalski dolini?

Precej se ukvarjamo z nudenjem pomoči večstopenski šoli v dolini, kar pomeni, da ji dajemo na razpolago učitelje nemščine, za katere je ta materni jezik. Smo tudi središče za uradno certificiranje znanja jezika. Med letom skrbimo, da

Kanaltaler Kulturverein je leta 1979 ustanovila skupina 13 pogumnih mož. Takratne razmere niso bile podobne današnjim. Nisem bil med ustanovnimi člani društva, vendar se dobro spominjam, kako je le-to ob ustanovitvi vzbudilo veliko radovednost v dolini. K sreči so se razmere v desetletjih spremenile na bolje. Ljudje so spoznali cilje, ki jih zasledujemo z delovanjem. Kot društvo smo zelo dobro vključeni v širšo družbeno stvarnost, priznavajo nas, in dejansko predstavljamo aktivne sodelavce vseh treh v dolini prisotnih občinskih uprav, Trbiža, Naborjeta-Ovčje vasi in Tablje.

S katerimi težavami se spopadajo nemško govoreče skupnosti v naši deželi?

Kot sem povedal, razmere so se izboljšale. Glavni cilj delovanja društev je, da se naš jezik ohrani, torej, da ga pripadniki manjšine govorijo. Prizadevamo si, da se manjšinski jezik še nadalje uporablja v družinah. Veliko večino le-teh sestavljajo danes pari različne jezikovne pripadnosti. Še do pred nekaj leti, ko se je dolinec/ka poročil/a z osebo iz drugih krajev, je v družinah zaradi nepoznavanja prevladal italijanski jezik. Zadnja leta je stopil v ospredje pomen ekonomskega vidika. S padcem meje je namreč v Kanalski dolini izginilo veliko dotedanjih zaposlitvenih možnosti (v carini, trgovini itd.), ki so bile tesno povezane z obstojem državne meje. Mnogi so razumeli, da kdor obvlada dva ali tri jezike, ima več možnosti za zaposlitev na Koroškem in tudi v Sloveniji. Ker se je v družinah povečala

prizadevanji za ustanovitev večjezične šole na Trbiškem?

Pred petimi leti se je v Ukvah, na pobudo novoizvoljenega župana Naborjeta-Ovčje vasi Borisa Prescherne, začelo

šole v državi, nudila in plačevala večjezični pouk v naši dolini. To pomeni osnovanje trojezične šole. Naslednji korak bo uvedba trojezičnega pouka v srednjih in višjih šolah.

Ali nemška skupnost

trojezično poučevanje v osnovni šoli. Starši, ki pristopijo k tej pobudi, nudijo otrokom možnost, da se prek sodobnega pristopa CLIL (Content and Language Integrated Learning) naučijo tri jezike. Gre za preprost način učenja in poučevanja jezikov prek igre, ki se iz leta v leto izboljšuje. Podobno odločitev so minulo šolsko leto sprejeli v šoli na Trbižu. Spominjam se srečanja, ki je potekalo pred uvedbo tega inovativnega načina pouka, na katerem so bili starši dokaj skeptični glede nujenja te možnosti učenja otrokom. Bali so se, da bi "bombardiranje" z več jeziki njihovim otrokom lahko škodilo. Leto pozneje, ko sem kdaj srečal na cesti te starše, so se mi navadno sami približali z

sodeluje z v dolini prisotno slovensko narodno skupnostjo in Furlani?

Smo zelo odprti in odlično sodelujemo z obema v dolini prisotnima slovenskima društvoma, SKS Planika in z Združenjem Don Mario Cernet. Lani smo večinoma sodelovali z drugim. Skupaj prirejamo razne dejavnosti. Pred dvema letoma je naše društvo z Združenjem Cernet odposlalo skupno pismo trem županom v dolini, v katerem smo predlagali, da bi cestne table za označitev imen vasi v dolini bile v štirih jezikih: v italijanščini, nemščini, slovenščini in furlanščini. Tako bi javno poudarili večjezično istovetnost naše doline in bi hkrati doprinesli k njeni večji turistični privlačnosti.

Ker že omenjate pomen turizma, naj povem, da je res čudno, da so napisi, ki so namenjeni obiskovalcem, denimo v Ovčji vasi in bližnji dolini Zajzeri, izključno v italijanščini. Pozimi v dolino zahaja tudi veliko smučarjev in pohodnikov iz Avstrije in Slovenije. Med drugim gre za območje veljave zaščitnih norm ...

To je res neopravičljivo ... Naj povem, da tudi turisti, ki pridejo k nam z juga Italije, sprašujejo informacije o naši specifičnosti in večjezičnosti ... Odločitev za postavitev večjezičnih kažipotov in napisov je odvisna izključno od krajevnih oblasti in ljudi. Kot omenjeno, na pismo izpred dveh let občinskimi upravam za postavitev večjezičnih tabel nismo še prejeli odgovora ...

Pred leti je bil ustanovljen Enotni odbor germanskih zgodovinskih jezikovnih otokov v Italiji (Comitato unitario delle isole linguistiche storiche germaniche in Italia). S čim se ukvarja?

Gre za pred več kot dvajsetimi leti osnovan odbor, ki združuje vse nemško govoreče jezikovne skupnosti iz dežel alpskega loka. V odbor s sedežem v Luserni (Tn) so vključeni predstavniki skupnosti Walser iz Doline Aoste, germanskih skupnosti iz Piemonta, Tridentinske, Veneta in naše dežele. Pri nas smo, z ozirom na skupnosti iz drugih dežel, nekoliko na boljšem, saj se nemščina v Furlaniji Julijski krajini še uporablja. V drugih alpskih deželah Italije govorijo jezike oziroma narečja bavarskega izvora. Težava je v tem, da ta ne prepoznavajo sodobnih nemških besed, kar pomeni, da te nadomeščajo italijanski izrazi. Odbor ima povezovalno vlogo in hkrati v njegovem okviru prihaja do izvajanja raznih skupnih pobud, denimo, do objave publikacij. Na državni ravni bi ta odbor moral biti prejemnik podpore iz sklada zakona 482/99, vendar dobro vemo, kako je s tem sicer čudovitim zakonom, na osnovi katerega že nekaj let ne dodeljujejo denarnih sredstev.

Ob trojezični šoli, ki ste jo že omenili, kateri bi po vašem moral biti naslednji korak na poti udejanjanja zaščite nemških skupnosti v naši deželi? Kaj si dejansko želite?

V Kanalski dolini je med nemško govorečim prebivalstvom dokaj razširjena želja, da bi tudi nam lahko oblasti, če bi zanj zaprosili, izdajale dvojezično osebno izkaznico. Le-to namreč k sreči, poudarjam k sreči, že prejemajo pripadniki slovenske manjšine. Borimo se, da bi do tega res prišlo. Prav pred dnevi sem v zvezi s tem odposlal pismo deželnemu predsedniku in za manjšinska vprašanja pristojnemu odborniku.

Matej Caharija

je bogoslužje v nemščini, prirejamo razne koncerte itd. V sodelovanju s koroškimi kulturnimi društvi redno prirejamo srečanja na Sv. Višarjah, se udeležujemo mednarodnih in krajevnih strokovnih simpozijev.

Ali tudi avstrijske oblasti podpirajo vaše delovanje?

Žal ne. V preteklosti smo bili deležni določene majhne pomoči iz Avstrije. Zdaj pa le sodelujemo z nekaterimi koroškimi organizacijami.

Ali lahko rečemo, da se je položaj nemško govorečih skupnosti, v primerjavi z razmerami izpred nekaj desetletij, izboljšal?

Prav gotovo. Društvo

radovednost za poznavanje jezikov sosednih držav, se mnogi starši odločajo, da otrokom nudijo možnost učenja v dolini zgodovinsko prisotnih jezikov.

Kako poteka učenje jezikov? V Kanalski dolini menda ni večjezičnih šol ...

Več družin, pretežno italijanskih, vpisuje otroke v nekaj kilometrov oddaljene šole v Avstrijo (v Šmohor, Bistrice ali Podkloster), da se lahko v njih naučijo nemškega jezika. Obstaja tudi zanimanje v obratni smeri: koroške družine, ki vsakodnevno vozijo otroke v šolo na Trbiž, da se lahko naučijo italijanščine.

Kako je z dolgoletnimi

Sedma številka otroške revije Pastirček v š. l. 2020/2021

Marec: čas posta, odpovedi in prvih pomladnih cvetk

M arčna številka Pastirčka je že poromala v roke naših šolarjev, da bi jih razveselila, a jim tudi vlila čut za odpoved v tem "postnem" mesecu, kot ga v svoji beležki označuje Marijan Markežič, urednik pri malih in velikih bralcih priljubljene otroške revije. Vsakič Pastirček na svojih straneh prinaša kopico poučnih, vzgojnih utrinkov, tako potrebnih na strmi poti odrasčanja naših otrok, ki jih tehnološke vabe vse preveč zasvajajo in begajo. V sušču, kakor lepo z domačo besedo pravimo tretjemu mesecu v letu – morda, ker nam ne naklanja dežja –, ko se z lahkim korakom vrača k nam cvetoča pomlad, se z ljubečim pogledom zazremo v mamice, ki veliko žrtvujejo za svoje otroke. 19. goduje sv. Jožef, Jezusov krušni oče in zvesti Marijin soprog, ki je nežno in predano skrbel za Sveto Družino. O njem, ki mu je papež Frančišek posvetil eno leto, od 8. decembra 2020 do 8. decembra 2021, piše Mariza Perat, zmeraj prisotna, zavzeta sooblikovalka Pastirčkovih vsebin. Opozarja nas, da se sv. Jožefa, ki je bil po poklicu mizar, spominjamo tudi 1. maja na praznik dela. Njen

zapis krasi mila podoba Sv. Družine ilustratorke Monice Quaggiato, ki je prispevala še marsikatero drugo ilustracijo. Upodobila je tudi sv. Jožefa, ki mu pri mizarskem delu pomaga mali Jezus z obličem v rokah; ilustracija spremlja pesem *Najsvetnik* Berte Golob. Ista avtorica je napisala tudi kratko pesem *Marec*, ki uvaja sedmo Pastirčkovo številko. V tem mesecu, ki ga zaznamuje postni čas, bi morali vsi nameniti več časa branju Sv. pisma, katerega zgodbe tako privlačno prikazujejo v besedi in podobi Walter Grudina in Paola Bertolini Grudina, ki z nebeških poljan spremlja Pastirčkovo poslanstvo. Tokrat je protagonist zgodbe Jožef iz Arimateje, bogat človek, ki je dal na razpolago svoj novi grob, da bi lahko vanj položili mrtvega Jezusa, ki je moral pretrpeti grozno smrt na križu. V rubriki *Spoznajmo Sveto pismo* se je omenjena avtorica pomudila pri naših prvih starših, ki so grešili in zato bili izgnani iz raja. Tudi rubriko *Čas za igro*, ki na dveh straneh prinaša otrokom veliko drobnih nalog za bistenje duha, si je omissila tenkočutna ilustratorka Bertolinijeva; z zajčkom

Timijem spodbuja bralce, naj izpolnijo naloge in odkrijejo ime svetnika, ki je doživel smrt na križu na X. O porednem vetrcu, ki vabi pomlad, naj z njim zapleše prek livad, poje pesmica *Vetrč vabi Zore* Saksida. Njene stihe je v melodijo ujel glasbenik Patrick Quaggiato. Kako naj preživljamo ta čas pred Veliko nočjo, nam jasno prikazuje dopolnjevanke *Postni čas*. O postnem času pa v svoj prid razmišlja Pacek. Pravi, da so njemu najbolj všeč napake, zato bi bilo najboljši, da bi se jim v tem času odpovedal tako ..., da ne bi več pisal! Marljivi učenci bodo s pazljivim branjem rubrike Barbare Rustja *Slovenščina za v žep* in izpolnjevanjem priloženih nalog obogatili svoje besedišče in spoznali ptičko pevko, ki v tem času ogreva naša srca. Tistim, ki bi si radi osvojili prvine angleškega jezika, pa so na voljo vaje, ki jih ponuja Marinka Černic v rubriki *Angleščina je ...*

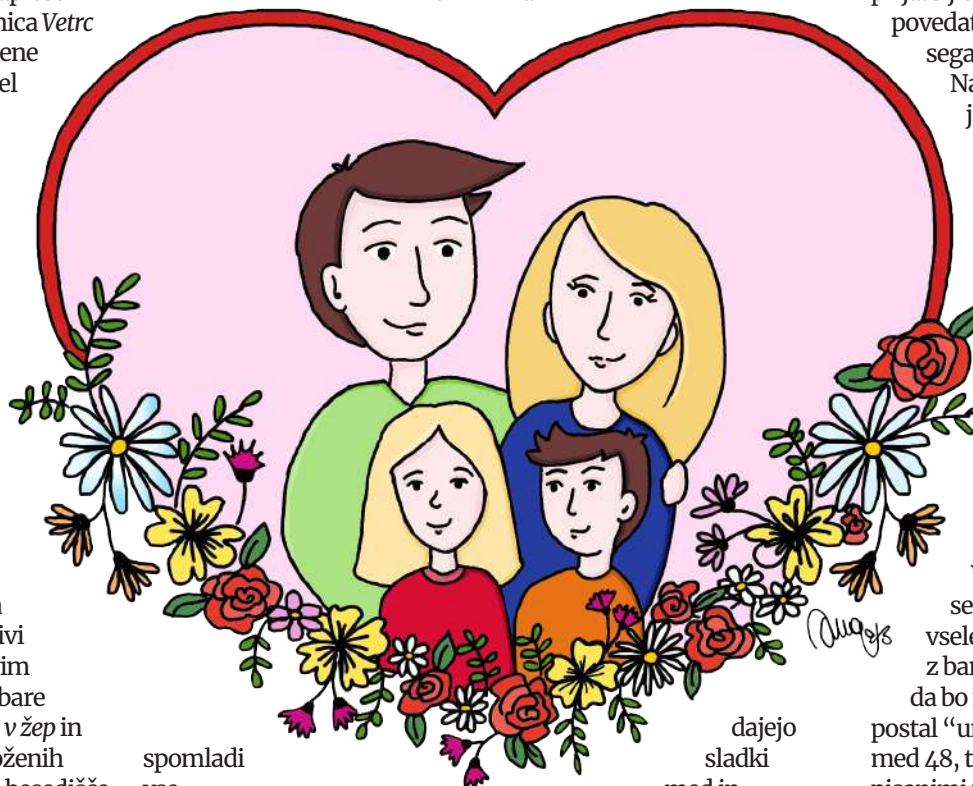
Najmlajši Pastirčkovi prijatelji bodo z želvo Mici obiskali cirkus. Cirkuški prizor in likovno nalogo je zanje pripravila Danila Komjanc.

Ko

Na dveh straneh, živahno razgibanih z ilustracijami Paole Bertolini Grudina, bodo otroci prebrali marsikaj zanimivega o teh živalicah, ki nam

iz barvanih trakcev ali niti izdelati zapestnice prijateljstva. Modra Sovica, Medo in Zajček kličejo k sebi bralce, naj z njimi prisluhnejo prijateljici želvi, ki ima veliko povedati o svoji zgodovini, segajoči v čas dinozavrov. Največja med želvami je morská orjaška usnjača, ki meri v dolžino do 2 m in lahko tehta več kot 900 kg, med kopenskimi pa galapaška velikanka s 130 cm in 300 kg. Od 1. 2000 23. maja obeležujemo dan želve; žal tudi te so zelo ogrožene zaradi onesnaženja. V marčni številki se bodo bralci kot vselej lahko kratkočasili z barvanjem ilustracij, da bo njihov izvod revije postal "unikat". Morda pa je med 48, tokrat objavljenimi pisanimi risbicami, tudi njihova. Svojo bistrost bodo preizkusili ob zankah na hrbtni strani revije in v reševanju ugank, ki jih je v verzih napisal V. T. Arhar, ilustrirala pa Danila Komjanc.

Iva Koršič

spomladi vse zacveti, zabrenčijo na cvetovih izredno delavne čebele, ki spadajo v skupino žuželk "kožokrilcev", kakor strokovno razlaga Nina Grudina v zapisu z naslovom *Halo? Tukaj kraljestvo čebel!*

dajejo sladki med in so neobhodno potrebne za življenje na zemlji. Dragocena Pastirčkova sodelavka, likovna umetnica Vesna Benedetič, je za vse spretnosti pripravila zelo jasna navodila, kako

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (28)

Nace Novak

S pogledom že na cilj

Med hojo sem se spomnil tudi na nočno dogajanje v Dunji, ko sem se zbudil in zelo jasno in resno razmišljal o tem, da bi tudi o tej poti, tako kot o Caminu Frances, ki sem ga prehodil leta 2002, napisal knjigo. Kot nek ukaz, potrebo sem to začutil. Še več, v mislih se mi je kazal tudi že naslov z velikimi črkami „Cammino Celeste -Veliki mali Camino“ s podnaslovom „Po sledi modre ribice“. Potem sem si pa, še vedno ležeč v postelji, rekel, da pred koncem poti še ni prav razmišljati o takih stvareh, da ne bo šlo kaj narobe in sem nehal, zaprl oči, nekajkrat globoko vdihnil in izdihnil in pred jutrom še malo zaspal.

Če se vrnem k poti, velja omeniti, da je bila z leve škarpata nad cesto, po kateri sem hodil, vse višja in bolj strma in gola in krušljiva, na tleh pa vse več sledi in odtisov padajočega kamenja, tudi globoke udrine v asfaltni podlagi, ki so dajale vedeti, da so tja dol z vso silo treščile velike balote in ne le kamenčki, tako da sem se nagnosko pomaknil malo bolj v desno, stran od strmega brega. Še malo prej so me prepadi pod cesto silili proti njeni sredini in čez njo, tam pa me je začelo znova vleči k robu, za katerim se je začela odsekana strmina. Kmalu sem prišel do ovinka, kjer je pred časom na cesto zgrmel plaz kamenja, a je bilo že vse lepo sanirano in utrjeno in je bila cesta prevozna, nad in pod njo in levo in desno pa je bilo z bagerjem razpeljano in grobo poravnano toliko kamenja, da bi lahko iz njega zgradili manjšo vas z vso potrebno infrastrukturo.

Še vedno je šlo ves čas navzgor, navzgor. Naslednji postanek sem si privoščil na planini Plan Dei Spadovai, 1100 metrov visoko. Tam je gostilna, a mi je možakar, ki je pofirbal iz nje, ko sem zunaj snel nahrbtnik in sedel k eni od lesenih miz, povedal, da trenutno nimajo odprto, da nimajo nobene hrane, lahko pa mi ponudi kaj za popit. A sem se mu zahvalil, še prej pa vprašal, ali ima kaj proti, če tam malo posedim in se okrepčam s svojimi zalogami, pa je samo zamahnil z roko, češ „ni problema, ti kar.“ Prav ta možakar mi je povedal, da so cesto zgradili leta 1940, in da ni še iz prve svetovne vojne, saj je šla tista drugje. Povedal mi je tudi, da je do zavetišča Grego še približno pet kilometrov po cesti in zadnji kilometer po makadamu.

Malo višje gor, na drugi strani ceste in vrh travnika, je bil še kmečki turizem, pod njim pa so se pasle krave, koze, ovce, purani, gosi in nekaj konjev. Lepo je bilo po kar dolgem obdobju osamljene hoje videti in slišati vse tisto življenje, premikanje, cingljanje z zvonce, muljenje trave, blejanje in meketanje, prhtanje s perutmi in podobno. Res prava kmečka idila. Ko sem si odpočil, se malo najedel, odžejal in oblekel še en rokav, saj se je začel zaradi pridobljene višine mraz zajedati pod kožo, sem se odpravil dalje. Vse do konca asfalta sem vestno umikal večje kamne, ki so se prikotatili na cesto k njenemu robu, da ne bi prišli kakšnemu mimovozečemu avtomobilu ali motociklu v trenutku

šoferjeve nepazljivosti pod katero od gum. Na sedlu Rudni vrh (Sella di Sompdogna) sem dosegel točko, od koder se ni več ponujal pogled nazaj v dolino Dunje, kjer se je vse skupaj zavrnilo in kmalu zatem prevesilo navzdol. Na drugo stran. „Ta CC je res pot iz ene v drugo dolino, preko grebenov. Po vzponu na Staro Goro nad Čedadom in spustu z nje, sem se povzpel do Mažeruole, pa čez greben padel v Nadiško dolino, se dvignil do Brezja, potem resda okrog grebena Stola v Tersko dolino, pa čez Nizki vrh v Režijo, in čez prelaz Sagata v dolino reke Bele, danes pa po dolini Dunje navkreber vse do vrha prelaza in ni še konec, ni še konec, pa čeprav je vse bliže,“ sem razmišljal na sedlu Rudni Vrh, 1392 metrov visoko. Do zavetišča Grego je bilo še deset minut hoje po makadamu, kot sta napovedovala knjižni vodnik in možakar s planine Plan Dei Spadovai. Sprva je šlo kar konkretno navzdol, kar je po nekaj urah nabiranja navkreber prijalo, tako kot je nogam ustrezala spremenjena makadamsko-zemljasta podlaga, potem pa do zavetišča spet malo navzgor, a ves čas po gozdu, kjer so krošnje visokih dreves zastirale pogled

v nebo, kar je bila tudi več kot očitna sprememba v primerjavi s prejšnjo odprtostjo gor proti nebu, gorskimi očaki na vidiku, previsnimi stenami pod cesto in krušljivimi pobočji nad njo. Planinska koča na višini 1389 metrov je bila kar dobro obiskana. Kakšnih deset ljudi je bilo tam na s soncem obsijani terasi. Jedli so in pili, nekateri pa so tudi samo posedali ali ležali na klopih in se nastavljali sončnim žarkom. Ko sem stopil v kočo in oskrbnika vprašal po žigu, je rekel, da imajo svojega, ne pa tudi žiga poti, po kateri sem hodil. Tudi prav. Pritisnil sem torej žig zavetišča Grego v kredencial in v vodnik, naročil zadnjo saher tortico, ki se mi je ponujala iz zastekljenega krožnika na šanku, pa en kapučin in šel ven na teraso, kjer sem se tudi sam nastavljal soncu in zdaj že z druge strani pogledoval gor proti Montažu, ki mi je kazal drugačno lice, drug obraz, a še vedno strmo navpičen in segajoč gor visoko v nebo. Kakšnih petnajst minut pavze sem si vzel in med prečesavanjem okolice s pogledom v daljavi zagledal tudi že cilj Nebeške poti. Ja, tam izpred zavetišča Grego je bilo onkraj doline na vzpetini videti Svete Višarje (Monte Lussari) oziroma nekaj tamkajšnji stavb. Ob tem mi je zaigralo srce. Vedel sem, da me čaka samo še spust v dolino, naslednjega dne pa po vodniku manj kot dvanajstkilomska zaključna etapa, katere zaključni vzpon sem, kot rečeno, že poznal. Dobro sem se počutil ob tem. Močnega in izpolnjenega, pomirjenega s samim sabo. In s takšnimi občutki sem nadaljeval po nekdanji mulatjeri, ki se je strmo prevesila v dolino. Pot je bila udobno široka in polna bližnjic, ki so segale zdaj levo, zdaj desno od nje, se potem križale in prepletale z glavno potjo, da kmalu ni bilo več jasno, kateri od njih slediti, sploh pa so vse vodile navzdol, tako da to niti ni bilo tako pomembno. Kljub rahlo evforičnemu vzdušju, ki me je preplavljalo, sem bil pazljiv in pozoren na to, kam med vsemi tistimi talnimi izboklinami in koreninami, ki so iz zemlje pretkano prežale na morebitne nepredvidne, postavljam noge. Da ne bi ravno dan pred zaključkom poti nerodno padel, se polomil, si zvil gleženj ali kaj podobnega, zaradi česar CC-ja ne bi uspel zaključiti. Možakar s planine Plan dei Spadovai mi je rekel, da je od zavetišča Grego v dolino le ura hoda, česar nisem takoj „kupil“ in sem močno dvomil, da bi to lahko

držalo, a je govoril resnico. Med spustom sem srečal nekaj ljudi, ki pa so bili bolj sprehajalci kot planinci ali resni pohodniki. V primerjavi s pretežno samotarsko hojo v minulih dneh je bila to zanimiva sprememba. Ni mi bila najbolj všeč, a sem navzočnost ljudi, ki sem se je v nekaj dneh odvil, strpno prenašal in vse tudi prijazno pozdravil. Bliže kot sem bil dolini, hitreje me je neslo in bolj strme in ozke „skorčatoje“ sem ubiral, dokler nisem prišel na planini Zajzera (Malga Saisera) na ravnino. Ob velikem parkirišču so se pasle krave, v spomin pa se mi je vtisnila majhna kapelica z vitražastim oknom modre in rumene barve, skozi katero je z druge strani prodirala svetloba in ustvarjala občutek prijetne nadnaravnosti, izvenzemeljske prisotnosti, vseidnosti in čistosti. Malo naprej je na mestu, kjer se je odpiral prelep pogled na mogočno steno Montaža, stalo kamnito obeležje z napisom: *Quando non saro piu Concedi al mio nome un posticino sulla superba fronte settentrionale delle tue pareti e tieni in alto il mio cuore tra i tuoi picchi meravigliosi* GIULIO KUGY Prevod: *Ko me ne bo več, podeli mojemu imenu mesto na veličastnem severnem delu tvojih sten in obdrži visoko moje srce med tvojimi čudovitimi vrhovi* JULIUS KUGY Res lep poklon veličastni gori in na pravem mestu. Od tam sem imel do Ovčje vasi (Valbruna) le še urico hoje, večinoma po cesti, delno pa tudi po trasi proge za smučarski tek. Proti koncu 27 kilometrov dolge in s tem (po vodniku) najdaljše etape na Nebeški poti s skoraj 1100 metri vzpona in 700 metri spusta sem bil že kar malo „znucan“.

POGOVOR Matej Gruden, študent biomedicinskega inženiringa, šahovski trener

Otrok razvija predvsem sposobnost, da razmišlja o več stvareh hkrati

Pandemija koronavirusa je udarila tudi po šahovskem svetu, kljub temu pa šahovski navdušenci ne počivajo in so aktivni na svojem področju. Januarja se je v Trstu rodilo novo šahovsko društvo Laboratorio scacchi, v katerem deluje tudi več zamejskih inštruktorjev šaha. O novem društvu, vplivu pandemije na svet črno-belih figur in njegovem pomenu za otroke smo se pogovorili z Matejem Grudnom, 21-letnim študentom biomedicinskega inženiringa iz Boljunca.

Kdaj ste ustanovili novo društvo in zakaj?

Informalno delujemo že od oktobra. Večina inštruktorjev nas prihaja iz starega društva Società scacchistica triestina, vendar smo se odločili, da se ločimo in se tako še bolj koncentriramo na učenje šaha za otroke. Januarja pa smo tudi formalno ustanovili društvo.

Koliko članov šteje vaše društvo?

Okoli petdeset, saj smo ga komaj odprli. Mislim, da se bo število naših članov kar povečalo.

Je pri njem soudeleženi veliko zamejcev?

Ja, večina jih je včlanjenih v naše društvo. Poleg mene so še Elia Riccobon, Enrico Genzo, Lejla Juretič in Marko Oblak.

Z društvom sodelujete tudi pri evropskem projektu SME (Scacchi metafora educativa). Kaj predvideva ta projekt?

Sam nisem v prvi vrsti vključen v ta projekt, se mu pa bom verjetno pridružil pozneje. To je projekt, ki ga financira Evropska unija in bo potekal po celi Italiji, oz. v 14 italijanskih deželah. V vsaki deželi je po eno društvo, ki predstavlja svojo deželo: to društvo bo moralo na primer poskrbeti za lekcije na šolah, v vseh osnovnošolskih razredih. Cilj tega projekta je

spoznavanje šaha.

Kot si omenil, je vaš cilj ponujati šah otrokom in jih učiti.

Tako je. Nastali smo kot šola šaha, vendar bi se radi aktivirali na vseh področjih, tudi z organizacijo turnirjev in podobnim.

Vaša ciljna publika so torej otroci.

Tako je. Ko smo začeli, smo imeli že štirideset otrok, ki so

pa je tudi več zanimanja za šah. Imamo pa tudi odrasle.

Kako deluje šahovsko društvo v času pandemije, ko je toliko omejitev?

Ni lahko. Kot si povedala, imamo veliko omejitev. Spoštovati moramo vse protokole, držati distanco ... V društvu imamo pregrade na šahovnicah. Imamo določeno število ljudi, ki lahko vstopijo v vsako sobo. V resnici pa z upoštevanjem ukrepov lahko delujemo brez večjih težav. Večina društev je sicer še zaprtih, tako da ni lahko.

Imate zdaj dejavnosti tako na sedežu kot po spletu?

Tako je, bodisi eno kot drugo. Odvisno je od vsakega posameznika, za kaj se odloči.

Kako je s turnirji v tem času?

Zdaj so ukinili promocijske turnirje in se igrajo samo tisti na državni ali mednarodni ravni, tisti, ki ne spadajo pod federacijo.

Ali vaše društvo nastopa na teh turnirjih?

To izbere vsak posameznik. Dovolj je, da si vpisan v federacijo, in lahko nastopaš na turnirjih.

Kaj pa ekipni, društveni turnirji?

Ti naj bi potekali v tem obdobju, mogoče pa jih bodo premestili na september, vendar o tem ne vemo še nič točnega.

Če končava še s splošnim vprašanjem o šahu, saj dobro poznaš pomen kraljeve igre, glede na to, da tudi sam igraš in treniraš otroke: zakaj je šah pomemben za razvoj otroka?

Pri šahu imamo šest različnih figur in dva nasprotnika pa kopico pravil. Otrok se mora spomniti vseh pravil in jih uporabljati skupaj. Ne dela samo ene stvari, ampak se mora osredotočiti na več različnih dejavnikov naenkrat. Otrok tako razvija predvsem sposobnost, da razmišlja o več stvareh hkrati.

Urška Petaros

SLOVENSKA PROSVETA Sklad Albina Ločičnika Letošnje štipendije so prejele štiri študentke

Četrtek, 4. marca, je Slovenska prosveta v Peterlinovi dvorani podelila letošnje štipendije študentom inženirstva iz sklada Albina Ločičnika, priznanega tržaškega inženirja in strokovnjaka. Kljub izrednemu stanju so se organizatorji odločili, da v strogem spoštovanju predpisov priredijo kratko podelitev v živo. Študente so sprejeli člani komisije Sklada Ločičnik, Marjan Jevnikar, Neža Kravos

in Sergij Pahor. Sergij Pahor je pozdravil študente in spomnil, da Slovenska prosveta že deveto leto zapored razpisuje štipendije in upa da bodo le-te še naprej opravljale to pomembno vlogo, in sicer podpirati naše študente na njihovi študijski in poklicni poti. Besedo je prevzel inženir Marjan Jevnikar, ki

je nagrajencem na kratko prikazal lik Albina Ločičnika, rojenega leta 1919 v Trstu. Takoj po rojstvu so Ločičnikovi starši morali zbežati v Maribor, zaradi kočljivega stanja, ki je nastajalo v Trstu po prvi svetovni vojni. Najprej je študiral v Mariboru, nato v Ljubljani, kjer je diplomiral v gradbeništvu. Med vojno se je preselil v Ajdovščino, kjer so ga Italijani ujeli in ga pozneje odpeljali v koncentracijsko taborišče Montecarlo-Savona v

Italijo, od tam pa so ga Nemci, po kapitulaciji Italije leta 1943, odvedli v taborišče v Mantovo. Iz taborišča je pobegnil in se vrnil v Ajdovščino, kjer se je poročil z domačinko Evgenijo Stibilj. Po končani vojni pa se je končno vrnil v svoj rodni Trst, takrat pod anglo-ameriško upravo. Ločičnik je takoj dobil službo kot glavni inženir pri

cestnem podjetju Anas, potem pa s kolegom ustanovil lastno podjetje. V Trstu je pustil vidno sled, saj je izvedel veliko statičnih računov za gradnjo mostov ter pripomogel tudi k uresničitvi načrta Kulturnega doma in sodeloval pri gradnji "avtoceste sonca". Umrli je leta 1986 v Trstu. Bogato Ločičnikovo dokumentacijo je vdova poklonila knjižnici v Mariboru, ustanovila pa je tudi sklad, ki podeljuje štipendije študentom.

Članica komisije Neža Kravos je povedala, da se je zaradi izrednih razmer komisija tokrat sestala preko aplikacije Zoom, in sicer 16. februarja. Komisija je obravnavala 16 prispelih prošelj: 13 kandidatov višjih letnikov in 3 kandidatov prvega letnika. Pri obravnavanju so kot vedno upoštevali naslednje kriterije: študijski uspeh, smer študija (gradbeništvu je namreč višji kriterij, saj je bil Ločičnik gradbeniški strokovnjak) in delovanje v slovenskih zamejskih organizacijah. Po pregledu vseh prošelj so se člani komisije odločili za dodelitev štirih štipendij v višini 1.000 €. Letošnje štipendije so si zaslužile študentke gradbenišva Veronika Pučnik, Tereza Štavar, Jasmina Gruden in študentka strojništva Veronika Bordon.

MČ

OPČINE Zadnji pozdrav prijatelju Občuteno slovo od pisatelja Marka Sosiča

Še ne spomladansko sonce in ostra burja. Bilo je jutro, kakršnega bi si nemara Marko Sosič izbral za sprehod do kraškega roba, od koder se odpira razgled na morje. Tokrat, v soboto, 6. marca, so se v njegovo rojstno vas, na Opčine, prišli od njega posloviti mnogi, ki so ga poznali in cenili. Da je šlo za poklon avtorju, ki je veliko dal širši skupnosti, je pričala velika množica udeležencev. Prišli so gledališčniki, prijatelji, domačini, politiki, znanci in drugi. Več sto metrov dolga, počasi premikajoča se vrsta oseb, ki so ob spoštovanju predvidenih varnostnih predpisov počasi vstopale v Prosnetni dom, je opoldne segala vse do Dunajske ceste. Maske na obrazih, mraz vztrajnega zavijanja burje, dolgotrajno čakanje v vrsti in zbor, ki je odpel žalostinko. Vse je pravzaprav na dvorišču Prosnetnega doma vodilo v zgoščeno izražanje misli, spominov in čustev. Slovesen mimohod v počastitev spomina na markantno osebnost, ki si ga je družina omislila namesto pogreba, se je nadaljeval v notranjosti doma, kjer je udeležence "sprejel" pokojnikov portret. Sosič je na tistih odrskih deskah v mladosti vzljudil gledališko umetnost, v kateri se je nato

poklicno uveljavil. Ob pisateljevem pisalnem stroju sta na mizici ležali žara in spominska knjiga, v katero so ljudje zapisovali poslovilne besede. Dvorano

katerega je bil - ob hkratnem v svet uprtem pogledu - zelo navezan, so se mu spoštljivo zahvaljevale. Tihi izreki sožalja svojcem, nakazani objemi, lesketajoče se oči.

so krasile velike osvetljene stenske fotografije poljskega cvetja in dreves, s katerimi je bil pokojnik tesno povezan. Podobe njegovega Krasa, na

Pisatelj in režiser Marko Sosič je v 62. letu starosti po krajši neizprosni bolezni preminil 3. februarja 2021.

Mch

Proračun in staro pristanišče

Tudi v novem letu brez sodelovanja in skupne vizije

V novem letu nismo zaznali posebnih premikov in novosti na občinski ravni, mogoče je za to delno krivo krizno stanje, delno pa nas je na to navadila ta občinska uprava, na katero večkrat kritično gledajo opozicija in slovenski svetniki, češ da ne skrbi za skupno dolgoročno programiranje in razvoj mesta in da nima nobene konkretne vizije za mesto. Podžupan in odbornik za obračun Paolo Polidori je v minulem tednu predstavil enotni triletni programski dokument oz. proračun Občine Trst 2021–2023, ki bo predvidoma potrjen konec tega meseca. To je približno mesec kasneje od lanskega proračuna, saj se je tudi na občini delo upočasnilo zaradi pandemije, je povedal Polidori, ki se je zahvalil računovodskemu uradu, v katerem so kljub izrednemu stanju sestavili dokument do konca februarja. Proračun znaša 711,38 milijona € skupno s prihodki in odhodki. Ta je nekoliko višji od obračuna 2020, ki se je sklenil na 690,26 mio € (obračun morajo še potrditi). Nekaj finančnih sredstev (3,1 mio) bo namenjenih za "sklade covid", je pojasnil podžupan, ki je dodal, da ni predvidenih

poviškov občinskih davkov v primerjavi z letom 2020. Predvideno je povišanje prispevka na področju sociale (117,82 mio), za javna dela pa je predvidenih 205,48 mio (130,77 mio za projekte v letu 2021). Proračun so

ki so preveč optimistične, in da se je ponovila lanska zgodba, ko večina ni pokazala nikakršnega poslušanja, kaj šele posvetovanja z opozicijo. Zato se svetnik sprašuje, kje so uresničitve želje po sodelovanju z opozicijo, ki jo

občina, dežela in pristanišče oz. župan Roberto Dipiazza, guverner Massimiliano Fedriga in predsednik tržaške pristaniške ustanove Zeno D'Agostino podpisali dogovor in program nove namembnosti ter razvoja starega pristanišča. To je zgodovinski dan, je zadovoljno poudaril župan, ki je predstavil nekatere točke dogovora in opozoril na to, kar je bilo že opravljenega na področju starega pristanišča, kot npr. kongresni center, muzejsko območje, "park bovedo", kolesarske steze itd. Prepričan je, da bo mesto Trst po pandemiji še močnejše zaživelo in se zagnalo na vseh področjih. Bolj skeptičen je svetnik Igor Švab, ki v razvoju starega pristanišča ne vidi še nobene vizije in celote. "Gre predvsem za neusklajene in posamezne ideje oz. projekte, ki se ne združijo v celoto na območju starega pristanišča. Treba je pomisliti, kako bo zaživel ta del mesta, ni dovolj namestiti kongresni center, urade, muzej in urediti kolesarsko stezo ter pričakovati, da bodo tako v staro pristanišče prihajali številni obiskovalci. Jasnega načrta, namembnosti in vizije sploh ni," obžaluje Švab.

MČ

pozitivno sprejeli tudi nekateri svetniki večine, ki so bili prisotni na predstavitvi (prva predstavitev je namreč notranja zadeva večinske uprave). Ne posebno spodbudni odzivi pa prihajajo iz opozicije. Podpredsednik občinskega sveta in svetnik SSK Igor Švab nam je po analizi dokumenta povedal, da so tudi letos v dokumentu navedene določene postavke,

tako dobrohotno pozdravlja odbornik in podžupan Polidori. Švab obžaluje pomanjkanje tistega skupnega dela med večino in opozicijo, še posebno v tem kriznem času, ki ga doživljamo, in ko gre za skupni interes oz. za dobrobit mesta Trst. **Staro pristanišče** Občinski proračun ni bila edina novica minulega tedna, saj so v četrtek, 4. marca,

Prva letošnja seja delovne skupine v devinsko-nabrežinski občini

Omizje za kamen in kamnolome določa območje muzeja na prostem

Občinsko delovno omizje za kamen in kamnolome, ki je bilo pred nekaj meseci ustanovljeno na pobudo devinsko-nabrežinske občinske uprave in katerega člani so krajevni upravitelji, predstavniki društev, podjetniki in drugi ljubitelji kamna oz. njegove dediščine, nadaljuje delo. V ponedeljek, 1. marca, je potekala prva letošnja seja, na kateri je v glavnem tekla beseda o določitvi območja načrtovanega tematskega muzeja na prostem, ki bo posvečen kamnu, kamnarski dejavnosti in njeni dediščini. Po izmenjavi mnenj in pogledov so se udeleženci srečanja domenili za sestavo dveh skupin, ki se bosta v kratkem lotili dela: prva se bo ukvarjala z načrtovanjem pešpoti, ki bodo povezovale posamezna mesta v Nabrežini in njeni okolici z relevantno zgodovinsko, kulturno in turistično kamnarsko atraktivnostjo; člani druge se bodo poglobili v branje besedil

deželnih in evropskih razpisov, prek katerih pobudniki nameravajo pridobiti denarna sredstva za uresničitev raznih projektov. Omenjene pešpoti bodo povezovale razgledne

točke nad opuščeni in še delujočimi kamnolomi, območja kamnoseških delavnic in zgodovinsko pomenljivih peči za žganje apna (t. i. japnenc) ter druge zanimivosti, za katere vlada čedalje večje zanimanje domačih in tujih obiskovalcev. S pomočjo deželnih projektov nameravajo devinsko-nabrežinski ljubitelji in raziskovalci kamna še to pomlad predstaviti

idejno zamisel za prevod v italijanščino, a tudi v angleški in nemški jezik, dveh zgodovinskih raziskav o kamnolomih, ki sta bili pred desetletji izdani v slovenščini. Avtorji ene izmed teh so Aleš

Brecelj, Zvonko Legiša in Ivan Vogrič. Čeprav še ni potrjeno, vse kaže, da se bodo pobudniki muzeja na prostem odločili za zanesljivejšo izvajanje postopnih korakov: najprej bodo v območje tematskega muzeja vključili Nabrežino in njeno najbližjo okolico, šele naknadno bi se območje muzeja lahko razširilo tudi na bližnje vasi in kraje. Neizpodbitno dejstvo je,

da predstavlja Nabrežina v zgodovini zibelko razvoja kamnarskih dejavnosti na Krasu, dobro pa je tudi znano, da so kamnolomi v preteklosti delovali malodane v vsaki kraški vasi ali zaselku. Ob Nabrežini so na tržaškem Krasu najbolj poznani kamnolomi v repentabski občini. Ker so številni opuščeni in še delujoči kamnolomi tudi v bližini vasi na Krasu v Sloveniji, v Devinu–Nabrežini razmišljajo o tem, da bi tematski muzej kamna prej ali slej dobil čezmejno razsežnost. Odprtih vprašanj je sicer še veliko. Eventualna izvedba čezmejnih projektov bi nedvomno bila pomenljiva z vidika pridobitve evropskih sredstev za uresničevanje izvirnih zamisli. Zasedanja, ki sta ga vodila občinska odbornika Annalisa D'Errico in Massimo Romita, so se udeležili Zvonko Legiša (SKD Igo Gruden), David Pizziga (LAS Kras), Pavel Vidoni (AŠD Sokol) in drugi.

Mch

Spletna predstavitev knjige Sava in Jolanda

Primorki sta soustvarjali zgodovino pomorstva

Slovensko in jugoslovansko pomorsko zgodovino sta soustvarjali primorski ženski, ki sta pri svojem vstopu v tradicionalno moško panogo, pomorstvo, potrebovali veliko poguma, modrosti in družinske podpore. Tako so v ponedeljek, 8.

saj so jugoslovanske oblasti v prvi polovici 50. let prejšnjega stoletja prepovedale ženskam vkrcanje na ladje. Na kopnem sta ostali tako ali drugače z morjem povezani vse življenje. Danes ni več nekdanih miselnih in dejanskih pregrad, prisotnost žensk se na morju

marca, poudarili na spletni predstavitvi knjige *Sava in Jolanda*, ki jo je napisala zgodovinarica Nadja Terčon, izdal pa Pomorski muzej "Sergij Mašera" iz Pirana. Organizatorji so delo predstavili ob mednarodnem prazniku žena in dnevu slovenskega pomorstva, ki sovпада s 7. marcem. S fotografskim in drugim arhivskim gradivom bogato opremljena knjiga opisuje poklicno in življenjsko pot Save Kaluža in Jolande Gruden. Gre za dekleti, ki sta po drugi svetovni vojni prvi v takratnem skupnem jugoslovanskem prostoru obiskovali pomorsko šolo. Kljub pandemiji vlada za lično publikacijo, ki je izšla lani, veliko zanimanje. Delo govori o času, ko se je na diplomatski ravni bil boj za priključitev Primorske matični državi. Jugoslovanska oblast je leta 1947 v takratni coni B Svobodnega tržaškega ozemlja ustanovila Slovensko pomorsko trgovsko akademijo, ki so jo obiskovali dijaki iz vseh slovenskih dežel. Na srečanju so razpravljavci obžalovali, da nima slovensko pomorstvo danes več tiste vloge, ki jo je imelo še pred 30 oziroma 70 leti. Večji del srečanja je bil namenjen predstavitvi dolgoletnih prizadevanj prejšnjih generacij za večjo enakopravnost žensk v pomorstvu in družbi. Nevarnost nazadovanja na tem področju, ki je v času pandemije očitna, je izpostavil direktor pomorskega muzeja Franco Juri. Terčonova se je ob predstavitvi raziskovalnega dela in ureditve knjige zaustavila pri njeni vsebini, "ki je zelo aktualna". Sava in Jolanda sta v pomorstvu orali ledino. Pred prvim vkrcanjem na ladjo sta bili v skrbeh glede sprejema, ki naj bi jima ga moška posadka namenila. Potem ko sta prebili led, sta pluli samo nekaj let,

veča, razmere pa niso še dobre, so povedali na srečanju. Kot pričajo v knjigi zbrane fotografije, sta lepi pomorščakinji, za katere je v medijih vladalo zanimanje, prijateljevali. Večkrat sta prepluli Atlantik. Knjiga je razdeljena na več poglavij, v katerih so objavljeni izpovedni in pomenljivi citati, ki bralcu omogočajo celostno razumevanje takratnega kompleksnega časa. Prek mater so se spoprijateljile tudi hčere. Tamara Kaluža je obrazložila, kako je njena mama sprva sanjala o poklicu pilotke, a zaradi nizke postave to ni mogla postati. Prvih povojnih let se je spominjala kot časa velikega pomanjkanja. Pomorsko šolo je v Kopru in Piranu obiskovalo veliko Primorcev z zaradi fašistične italijanizacije izredno šibkim znanjem slovenščine. Jezikovne težave so mladi kmalu prebrodili. Leta plovbe so se pomorščakinjama vtisnila v trajen spomin. Na krovu ladij so med spoloma vladali spoštljivi in korektni odnosi. Marsikdaj so dekletoma pri opravljanju težjih opravil rade volje priskočili na pomoč fantje. Alida Mažer je posredovala izkušnjo mame Jolande, ki je izhajala iz Nabrežine. S svojo rojstno vasjo je ta ostala vselej povezana. Že v otroštvu je vzljubila morje. Nabrežinski ribiči so veslali v čupah in lovili tune. To veselje do morja je pripomoglo k njeni odločitvi za izbiro poklica. O tem, kako knjiga poudarja "žensko eleganco v moškem poklicu", je na predstavitvi spregovorila oblikovalka dela Mateja Tomažinčič. Publikacija s svojo mikavno platnico pritegne pozornost bralcev. Ko bodo razmere to dopuščale, bodo publikacijo predstavili tudi na Tržaškem.

Mch

OPČINE Finžgarjev dom

Preplet pesmi in besede v čast Sloveniji

Večer slovenske pesmi in besede je tradicionalna proslava, ki jo na čast Prešernovemu prazniku vsako leto prireja opensko društvo Finžgarjev dom v sodelovanju s cerkvenim pevskim zborom Sveti Jernej; lani se je prvič zgodilo, da je bila prireditev odpovedana zaradi izbruha pandemije, letos pa so se organizatorji odločili za varno, virtualno različico proslave, kot smo jih v zadnjem letu že vajeni. Letošnji *Večer slovenske pesmi in besede* je bil premierno predstavljen 7. marca ob 18. uri na Youtube kanalu društva Finžgarjev dom.

Kot je v pozdravnem nagovoru povedala predsednica društva Lučka Susič, je bila letošnja proslava v celoti posvečena Sloveniji, saj ta praznuje tridesetletnico svojega obstoja. Prav v ta namen je Lučka Susič, ki na Opčinah skupaj z Anko Peterlin vodi osnovnošolski gledališki skupini Tamara Petaros, pripravila besedilo v verzih z naslovom *Domovina*, ki opeva lepote Slovenije; deklamirali so jo mladi igralci obeh gledaliških skupin.

Spletne prireditve poleg vseh omejitev ponujajo tudi veliko novih možnosti. Organizatorji nedeljskega večera so počastitev Slovenije na daljavo izkoristili, da so kot letošnjega slavnostnega govornika povabili posebnega gosta, Lojzeta Peterleta, predsednika prve demokratično izvoljene

vlade v Sloveniji. V svojem nagovoru se je spomnil prav trenutka, ko so Slovenci v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, pred točno tridesetimi leti, končno stopili skupaj in uresničili svoj večstoletni sen o samostojni državi. Povedal je, da je praznovanje tistega izjemnega trenutka namenjeno vsem

Slovincem, in s citiranjem Prešerna poudaril pomen edinosti in sprave na poti do sreče. "Eno je različnost, drugo pa razdeljenost. Razdeljeni ne moremo graditi močne Slovenije," je povedal. Nazadnje se je obrnil še na mlade z željo, da nikoli ne bi nehali sanjati, saj je bila tudi samostojna država za Slovence nekoč

le sanje, ki so se zdele nemogoče. Kot sporoča že naslov večera, se v prireditvi prepletata govornjena beseda in glasba. S pesmimi slovenskih skladateljev in pesnikov so nastopili vsi trije domači pevski zbori: CPZ Sveti Jernej in Moška vokalna skupina Stane Malič pod vodstvom Janka

Bana ter Dekliška vokalna skupina Vesela pomlad pod vodstvom Mete Praček. Predstavili pa so se tudi mladi instrumentalisti: pianistki Anja De Luisa in Ema Petejan iz razreda Petre Grassi, flavtistka Nika Simonič iz razreda Irine Perosa in kitaristka Ksenija Štekar iz razreda Kristjana Stoparja. Na koncu sta kot gosta nastopila še glasbenika iz Godbenega društva Prosek Andrejka Možina in Tomaž Nedoh. Ob glasbi so se zvrstile tudi plesne točke mladih igralcev iz gledaliških skupin, za katere je poskrbela koreografinja Raffaella Petronio. Zasnovo proslave sta si zamislili Lučka in Breda Susič, ki je prireditev tudi režirala. Za snemanje in montažo je poskrbel Marco Clari. Posnetke in fotografije z različnih koncev Slovenije, ki smo jih lahko občudovali na zaslonu ob poslušanju zborov, glasbenikov in recitatorjev, so poskrbeli Jurij Lavrenčič, Tomaž in Matej Susič ter Marija Brnot. Dogodek je podprl Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Mojca Petaros

Obvestila

Spletna slovesnost Marku Sosiču v spomin, naslovljena, *Ki od daleč ostajaš v naši bližini*, katere prvo predvajanje je bilo na sporedu v nedeljo, 7. marca 2021, na Youtube kanalu SSG Trst in na Facebook profilu ter spletni strani SNG Nova Gorica, bo doživela ponovitev v soboto, 13. marca 2021, ob 21. uri (po televizijskem dnevniku) na slovenskem programu RAI (Rai 3 bis).

V Marijinem domu v ul. Risorta 3 bo od 4. marca dalje vsak

četrtek ob 9. uri v kapeli sv. maša, ki jo bo daroval g. Tomaž Kunaver.

Priprava na prvo sv. obhajilo bo pri Sv. Ivanu ob nedeljah, po sv. maši v župnijski cerkvi, ob 11. uri v župnišču za cerkvi; info tel. 3277453579.

Socialno kulturno društvo OPLA organizira spletno razstavo umetniških ročnih del. Spremljate nas lahko na Facebook naslovu: ASC-SKD OPLA od 6. marca dalje. Naslov spletne razstave: Kreativnost je življenje!

S pesmijo do Triglava

Pandemija je zelo vplivala na delovanje pevskih zborov, ki že več mesecev ne morejo imeti vaj v živo. To pa ni ustavilo Dekliške vokalne skupine Vesela pomlad, saj so pevke vaje preselile na splet. Ob dnevu slovenske kulture pa so se odločile, da bodo tudi posnele skladbo Triglav Jakoba Aljaža. Posnetek je bil premierno predvajan na virtualnem Večeru slovenske pesmi in besede, ki ga ob kulturnem prazniku tradicionalno prireja Društvo Finžgarjev dom in CPZ Sv. Jernej z Opčin. Pesem Triglav pojejo pevke Dekliške vokalne skupine Vesela pomlad, ki jih vodi Meta Praček. Za montažo videa je poskrbel Simon Prašnikar. Video si lahko ogledate na Youtube kanalu SOMPd Vesela pomlad.

MILJE Praznik slovenske kulture po spletu

Slovenska kultura je ... učenje

Tudi Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga se je moralo sprijazniti z dejstvom, da je v zadnjem letu možno prirejati le dogodke po spletu. Pandemija je ohromila delovanje vseh naših društev, a tudi miljsko društvo se ni vdalo in je kljub izrednemu stanju priredilo prijeten in doživet praznik slovenske kulture po spletu, ki si ga lahko ogledate na Youtube kanalu Dsmo Milje. Praznik je uvedel Samo Ferluga, ki je s kitaro zaigral *Temna noč se je storila*, nato pa je poslušalce pozdravila predstavnica društva Fiorella Benčič, ki je povedala, da že polno desetletje prireja praznik kulture s sosednjima društvoma, Kulturnim društvom Istrski grmič Škofije in društvom Hrvatini, s katerima odlično sodelujejo. Pozdravila je tudi predstavnica društva Istrski grmič Škofije Vlasta Jerman, ki je z veseljem sprejela vabilo na nenavadno spletno praznovanje. Poudarila je, da bodo letos gotovo pogrešali osebne stike s sosednjimi

društvi in prijatelji: "Naše skupno sodelovanje je bilo vedno raznoliko in bogato. Vsa ta leta smo stkali številna in pomembna poznanstva in prijateljstva, upamo, da bodo že naslednji meseci bolj naklonjeni, saj si vsi želimo spet pristnih osebnih odnosov in prijateljskih druženj", je dejala. Prijatelji s Hrvatini pa so pozdravili kar z videoposnetkom folklorne skupine Oljka, v katerem mladi živahno igrajo na instrumente in starejši plešejo. Kot je poudarila predstavnica DSMO Kiljan Ferluga, sta tema spletnega dogodka učenje in kultura, prav zato so mu dali naslov *Slovenska kultura je ... učenje*. Pri društvu namreč že dolgo let prirejajo tečaj slovenščine za italijansko govoreče, ki so na spletni Prešernovi proslavi tudi suvereno sodelovali, saj so recitali Vodnikovo *Dramilo (Pesem na moje rojake)*, pesem *Prvi korak* Vinka Möderndorferja in prebirali odlomek iz znane slovenske pravljice *Maček*

Muri. S posnetkom so člani društva tudi prikazali, kako je potekalo učenje na osnovni šoli Albina Bubniča v Miljah. Šolo so v zadnjih letih korenito

prenovili, kot je povedala upraviteljica Sabrina Bandi, ki se je zahvalila staršem za prostovoljno delo ter občini, deželi in ministrstvu za finančne prispevke. Šolo so v celoti prepletkali, zamenjali klopce, police in omare

ter jo opremili s številnimi tehnološkimi pripomočki. S pomočjo državnega razpisa so opremili novo računalniško sobo, z deželnim in občinskim prispevkom pa so si nazadnje

zagotovili nakup tablic, ki bodo dodatno obogatile tehnološko ponudbo. Upraviteljica je tako z veseljem dejala, da se šola spreminja in da je končno v koraku s časom. Sledile so simpatične,

a tudi zelo resne izjave osnovnošolcev, ki so lani zaradi epidemije ostali doma in spremljali pouk na daljavo. Opisali so, kako so preživljali ta izredni čas. Nekateri so iz domačega "učnega kotička"

umaknili vse, kar bi jih lahko zmotilo, vseeno pa je bila koncentracija slabša kot v šoli. Drugi so že v jutru opravili vse domače naloge, da so bili v popoldanski urah prosti in so se lahko igrali s sestrico, bratcem ali

domačo živalico. Prav vsi pa so pogrešali šolske prostore, sošolce, učiteljice, dvorišče, celo kreganje s sošolci. Lani so učenci četrtega in petega razreda osnovne šole v sklopu društvene Prešernove proslave pripravili portrete Kiljana Ferluge, da bi počastili 100-letnico rojstva priljubljenega kulturnega delavca. Razmere pa so se takoj poslabšale in razstave ni bilo, izdelke so zato prikazali na videoposnetku ter razglasili nagradence; ti so bili Samuel Esposito, Alice Brana in Maria Giulia Carlucci. Po lepi glasbeni poslastici, in sicer baladi *Pleši, migaj z vetrom*, za katero je poskrbela družina Tull s prijatelji, so praznik slovenske kulture po zamisli Društva Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga sklenili osnovnošolci s toplim pozdravom in lepo mislijo: "Če smo skupaj, smo bolj veseli, če smo skupaj, si lahko pomagamo, če smo skupaj, nismo sami ali žalostni, če smo skupaj, se raje učimo, če smo skupaj, je lepo!"

MČ

Društvo slovenskih režiserjev

Častna članica je postala režiserka Marija Šeme Baričević

Društvo slovenskih režiserjev je medse za častno članico sprejelo Marijo Šeme Baričević. Takole so utemeljili svojo odločitev: “Pionirka televizijske režije, ki je s svojim odličnim delom kot prva tlakovala pot slovenskim režiserkam tako na RTV Slovenija kot tudi širše in vzpostavila visoke standarde režije igranih, dokumentarnih in glasbeno-plesnih oddaj ter televizijskih filmov za vse prihodnje generacije režiserk in režiserjev. Društvo slovenskih režiserjev ji zato s spoštovanjem dodeljuje častno članstvo.”

Marija Šeme Baričević bo letos julija dopolnila 94 let; študirala je igro na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani, zdaj AGRFT, njeni sošolci so bili Zlatko Šugman, Polde Bibič, Janez Čuk, Alja Tkačev. Kot igralka je nastopila v kratkem filmu *Deset minut pred dvanajsto* (1961) in v celovečernih filmih *Tistega lepega dne* in *Naš avto* (1962).

Režije se je učila v Rimu, kjer je bila kot štipendistka na izpopolnjevanju v studiih Cinecittà. V Sloveniji je začela najprej delovati kot asistentka režije, pri 45 letih pa so ji zaupali prvo režijo, otroško TV-nanizanko

Vijavajringaraja (1967), ki je bila zelo lepo sprejeta. V 80. letih 20. stoletja je bila režiserka aktualnih oddaj in odmevne serije (posnete na film) *Slovenski ljudski plesi*. Njen *Ciklamen* (1974) se je zaradi politične spornosti znašel v bunkerju. Njeno delo je za vselej zapisano v spomin na 16 mm filmskem traku kot del televizijske-filmske dediščine.

O njenem življenju in delu je bil posnet dokumentarni film z naslovom *Velika imena malega ekrana – Marija Šeme Baričević* (2005; 56,28 min., scenarist in režiser Slavko Hren).

Epizoda podkasta DSR *Filmarija*, ki je bila objavljena v torek, 2. 3. 2021, je bila posvečena prav njej. Šemetova se je pogovarjala z režisersko kolegico Majo Weiss Braatz, ki je bila skupaj s Slavkom Hrenom tudi pobudnica njene podelitve častnega članstva DSR. Obširni opus Marije Šeme Baričević sestavljajo režije različnih programskih zvrsti. Obsega namreč *TV drame in prenose* (npr. Gregor Strniša *Žabe ali prilika o bogatem in ubogem Lazarju*, Drama SNG Ljubljana, 1971; Sofokles, *Antigona*, SSG Trst, 1971;

Janko Kersnik – Andrej Inkret, *Ciklamen*, 1974; Ivanka Hergold, *Suha leta*, 1976; Janko Kersnik – Andrej Inkret, *Agitator*, 1976), *kratke filme, baletne in glasbene oddaje* (npr. *Maroltovci praznujejo*, več oddaj, 1974; *Slovenski ljudski plesi*, 28 polurnih oddaj, 1976–1996; *Domači ansambli*, več oddaj, 1983; *Čez tri gore*, *čez tri vode*, več oddaj narodne

in narodno-zabavne glasbe, 1985), *otroške in mladinske oddaje* ter *dokumentarne oddaje*.

Režiserka Maja Weiss Braatz je o njej povedala, da je prava garačica, ki je s svojim odličnim delom kot prva tlakovala pot slovenskim režiserkam tako na RTV Slovenija kot tudi širše. Režiser Slavko Hren pravi, da se je njemu zapisala v večni kinematografski spomin

najprej z velikega platna kot igralka, kot begava, prestrašena, obupana, nenačrtovano noseča *Zana* v Štiglicevi očarljivi komediji *Tistega lepega dne* iz leta 1962. “Ob Duši Počkaj, Bertu Sotlarju, Zlatku Šugmanu, Angeli Hlebcetovi, Arnoldu Tovorniku, Lojzetu Rozmanu in drugih nepozabnih igralcih je bil prav lik *Zane*, ki ga je

utelesila Marija Šemetova, med najbolj zapomnljivimi”. V zgodnjih 80. letih preteklega stoletja jo je Hren kot mlad režiser spoznal v živo. Takrat je imela “vsak mesec premiero nove slovenske TV-igre na malih ekranih! In eno ali dve nadaljevanki.” Bila je že uveljavljena režiserka z dolgim seznamom televizijskih filmov, dobitnica domačih in mednarodnih nagrad. Videl je *Agitatorja* in *Ciklamen*,

ki sta se mu zdela slikovita in kvalitetna adaptacija – ufilmljenje literature. “Zdaj stari filmi propadajo, nihče si jih ne more ogledati, ker bi jih morali restavrirati in digitalizirati. Režijsko vodenje televizijskih ekip pa prevzema čedalje več režiserk, dedinj Marije Šeme Baričević. Le da je televizijskih filmov čedalje manj ...”, grenko ugotavlja režiser Hren. Režiserka Helena Koder opozarja, da je Marija Šeme prva slovenska televizijska režiserka. Sama se je sicer spominja tudi iz prve uprizoritve Ionescove *Plešaste pevke* na Slovenskem. Iz igralskega poklica, zatrjuje Koderjeva, je brez težav v zelo kratkem času prestopila v vlogo televizijskega režiserja. To je bil takrat velik korak, ker je bila pač ženska in se je njeno delovanje začinjalo v takem času, ko je bilo biti ženska v tem poklicu zelo oteževalna okoliščina, in najbrž ji zaradi tega marsikdaj ni bilo lahko. Koderjeva se spominja, da je bila v tistem obdobju v televizijskem programu leta in leta enkrat na mesec na sporedu nova domača TV-drama (slovenska ali tuja). Te drame so dolga leta potekale v živo (ker magnetoskopov še

ni bilo) in zato se je Šemetova morala na to zelo natančno pripraviti. Danica Dolinar, dolgoletna urednica plesnega programa na RTV Slovenija in avtorica oddaj o plesu, se rada spominja režiserke Marije Šeme Baričević, “čudovite ženske in velikega človeka”. Označuje jo kot pravo gospo, lepih, milih potez, vedno urejeno; krasilo jo je žlahtno izražanje z jasno dikcijo. Sodelavce in ekipo je pred kamerami in za njimi vedno vodila z veliko spoštljivostjo, preudarnostjo in z veliko produkcijskega, izvedbenega in tehničnega znanja. “Presegala je okvire televizijske obrti, bila je ustvarjalna, domiselna in izvirna, vsaka oddaja ji je pomenila izziv. Njena opažanja so bila iskrena, premišljena in ustvarjalna. Našla je izzive tudi v soočenju glasbene, plesne, baletne in vizualne umetnosti, bila je domiselna in ustvarjalna pri iskanju novih televizijskih možnosti.” Zaradi vsega tega, pa še veliko drugega, Mariji Šeme Baričević častno članstvo v Društvu slovenskih režiserjev še kako pripada!

IK

SKGZ Spletno srečanje z Milanom Kučanom ob dveh pomembnih jubilejih

Potreben je skupen zgodovinski pogled

Ob 30-letnici samostojnosti Slovenije in 20-letnici zaščitnega zakona 38 sta Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Združenje Darko Bratina 3. marca organizirali spletno srečanje z enim izmed najpomembnejših protagonistov slovenske osamosvojitve, Milanom Kučanom, ki je opravljal funkcijo predsednika Predsedstva RS med osamosvojitveno vojno, kot predsednik pa je republiko vodil od leta 1992 do 2002. Z uglednim gostom, ki odlično pozna tudi razmere naše narodne skupnosti v Italiji in je januarja letos praznoval 80 let, se je pogovarjal Martin Lissiač. Ob razglasitvi samostojnosti, 26. junija 1991, je Kučan izrekel znani stavek “Nocoj so dovoljene sanje, jutri je nov dan”. So se tiste sanje uresničile? Del stavka, “da so dovoljene sanje,” se je nanašal na zgodovinski lok prizadevanj Slovencev za samostojno državo, je dejal Kučan. “Jutri je nov dan” pa je pomenil prevzeti odgovornost za to državo. Ta odgovornost “je nekaj, česar Slovenci nismo do konca razumeli”. Država se je zgodila kot logičen konec nekega zgodovinskega procesa. Pričakovanja zanj v času globoke krize Jugoslavije

so bila razumljiva. V 30-letnem loku so ostala ista, vsajena v ta čas: želja po miru, solidarnosti, prevzemanju odgovornosti za lastno usodo in usodo prihodnjih rodov, za življenje v demokratični državi, kjer bodo spoštovane pravice vsakega človeka, kjer bo uresničeno dostojanstvo države. Slovenija je v tem času postala članica EU, “velikega zgodovinskega projekta, ki pa se včasih žal zdi, da izgublja zagonsko moč”. Do osamosvojitve je prišlo v času spleta srečnih okoliščin v mednarodni skupnosti, ki so padle na temeljito pripravljen projekt, ki je računal s pravnim temeljem odločitve Slovencev. Za uspeh projekta pa je bilo potrebno prepričati ljudi, da samo enoten nastop lahko zagotovi uspeh. To je takratna slovenska politika tudi dosegla, kasneje se je enotnost skrhalo in “so čedalje manjši obeti, da bi slovenska politika lahko še dosegla približno enako stopnjo enotnosti”. V času osamosvajanja se je Kučan srečal s predsednikom italijanske vlade Craxijem, ki je kazal več razumevanja kot zunanji minister De Michelis, ki pa je šele kasneje razumel želje Slovencev in bil človek, ki je držal besedo. Italija torej “ni bila do konca nenaklonjena,” pomembno vlogo so odigrali ljudje, ki so vodili FJK,

Veneto, Južno Tirolsko. “Na stališča v FJK so imeli vpliv tudi zamejski Slovenci, ki so imeli bolj natančen vpogled na to, kar se je dogajalo v Jugoslaviji”. Zlasti SKGZ se je po osamosvojitvi znašla “v položaju, ki ni bil zelo enostaven”, je dejal Kučan. V Jugoslaviji so videli branika pravic in varovanja identitete Slovencev v Italiji. SKGZ je imela tudi veliko gospodarskih stikov z Jugoslavijo, “to je krepilo materialni temelj te naše skupnosti, ki je bila žrtvovana zaradi notranjepolitičnih interesov v Sloveniji, tako da je propadel Safti, propadla je Tržaška kreditna banka itn.”, in to “zaradi ideološke kratkovidnosti pri nas doma”. Govor je še bil o zaščitnem zakonu, o tedanjih stikih s predsednikom Ciampi-jem, o razmerah, ki so se bolj otopile v času predsednika Türka, ko je prišlo do skupnega zgodovinskega poročila, “ki pa v Italiji žal ni bilo nikoli potrjeno”. Dogodki, ki so se zgodili julija lani na bazoviški gmajni in okrog Narodnega doma, so “znanilci boljših časov”, samo od Italijanov in Slovencev je odvisno, ali bo v tem prostoru življenje stremelo k skupnim ciljem v prid obeh narodov ali pa se bo še nadaljevala neprijazna zgodovina. O spravi je Kučan

povedal, da pač “morajo dozoreti spoznanja o tem, da preteklost ne more kar naprej obremenjevati sedanjosti in niti prihodnosti”. Simbolna dejanja so potrebna, vendar ustreljeni na gmajni še vedno veljajo za teroriste, Slovenci pa – po mnenju Tajanija – za genocidni narod. Kar zadeva spravo v Sloveniji, je dejanje, ki sta ga opravila z nadškofom Šuštarjem, je temeljilo na spoznanju, da je

meri tudi ostalo zamočlano. Zgodba o komunistih in fašistih se nadaljuje, naprej jo perpetuirajo starejši, del slovenske politike to še izkorišča. “To je rana na narodovem telesu in zavesti”. Dokler bomo to rano še solili, bo nemogoče sožitje na skupnih projektih, kot je bila osamosvojitve. Danes ni takega velikega projekta, ni spoznanja, da smo majhen narod v

zgodovinski pogled pa je potreben in možen bo šele čez čas, ko prisvajanje projekta ne bo tako močno kot danes v fukciji razdeljevanja politične moči v sedanjosti slovenski državi. Ko se je Slovenija osamosvojila, je začela iskati svoj prostor na novem evropskem zemljevidu, trenutno je težko povedati, katera je zunanjepolitična usmeritev Slovenije, “približevanje Madžarski in Poljski ni zelo obetajoče ... To vleče Slovenijo nazaj in vpliva na njen mednarodni ugled”. O Balkanu je Kučan dejal, da je ta prostor še nestabilen, Evropa nima enotne strategije, Slovenija pa ima do njega ambivalenten odnos. V razpravo so se vključili tudi Ksenija Dobrila, Rudi Pavšič in Livio Semolič. Govor je bil še o populizmu, levici in antifasizmu, o prioritetah Italije in Slovenije, o tem, kaj je bila Jugoslavija, o prihodnosti Evrope in Slovenije. O slednji je Kučan dejal, da “Slovenci nimamo vlade, kakršno zaslužimo, zaslužimo boljšo”. Lastni državi želi, “da bi se se vrnila k vrednotam, zaradi katerih in na katerih je nastala, da bi bila v svetu ugledna in spoštovana, da bi jo imeli njeni državljani radi in da bi bili ponosni, da so državljani Slovenije”.

DD

pred osamosvojitvijo potrebno doseči konec razdora, ki je Slovence bremenil skozi predvojno in medvojno zgodovino. Očitno “razmere za dolgoročen uspeh tega dejanja niso bile zrele”. Po Rogu je bil poskus to dejanje povsem zamočlati in je v veliki

oceanu velikih interesov velikih narodov. Narod, ki ni sposoben utemeljiti svojega zgodovinskega interesa glede prihodnosti, te prihodnosti nima. Prav je, da se dovoli vsakomur, ki je bil angažiran pri projektu osamosvojitve, da misli, kar hoče. Skupen

Pogled na politiko in življenje v matični domovini

Vlada z novimi ukrepi in sredstvi zagotavlja odpravljanje škode virusa!

V Sloveniji je očitno in opazno, da se politika, zlasti njen levi del, premalo zanima za življenjske težave in preizkušnje revnih slojev prebivalstva. Uradno sploh ni znano, koliko ljudi se spopada z najrazličnejšimi stiskami – tudi zato, ker jih mnogi med njimi prikrivajo v prepričanju, da so v sedanjih razmerah izgubili svoje dostojanstvo in tega – po njihovem – v javnosti ne bi smeli vedeti. V Sloveniji naj bi bilo 37 tisoč takšnih, ki imajo pokojnino nižjo od 300 evrov. Mnogi iz socialno ogroženih delov naše družbe ne morejo sami plačevati položnic ali pa to morejo s pomočjo in razumevanjem drugih, predvsem sorodnikov, tudi upokoјencev, ki se že sami težko preživljajo. Upniki zahtevajo plačilo nastalih stroškov, v nasprotnem primeru napovedujejo sankcije, denimo, s prekinitvijo dobave električne energije ali vode. Plačilo svojih storitev poskušajo nekatere velike družbe izterjati tudi s pomočjo odvetnikov. Med takimi naj bi bila tudi velika in bogata družba Telekom Slovenije. Ob tem navajam pojav, ki ga doslej ni še nihče omenil in analiziral. Zgodilo se je in se še dogaja, da so posamezniki zaradi ogroženosti z virusom v samoizolaciji in ne smejo zapustiti prebivališča. Mnogi od teh nimajo nobenega svojca ali druge osebe, ki bi zanje hodila po opravkih.

Upnikom to ni mar in od vseh zahtevajo plačilo računov v določenem roku. Iz nekega vira povzemamo, da je v Sloveniji približno 77 tisoč pretežno enočlanskih družin, med njimi veliko starejših žensk, ki živijo v razmerah in odnosih, ki pomenijo sramoto za slovensko državo. Se pa za odpravo omenjenih in drugih primerov oziroma pojavov trdijo vlada in obe humanitarni oziroma človekoljubni ustanovi – Slovenska karitas in Rdeči križ Slovenije. Vlada je njuno vlogo in delovanje podprla s finančnim prispevkom, sama pa pripravlja že deveti sklop zakonov in izvršilnih predpisov, v katerih bodo odobrena nadaljnja sredstva za pomoč posameznikom, ustanovam in tudi gospodarstvu, ki jih zdaj poleg covida-19 ogrožajo tudi nove zelo nevarne različice drugih virusov. V Sloveniji okužbe ne usihajo, ampak število primerov vztrajno narašča, kar bo zahtevalo nove zaščitne ukrepe vlade in večjo samozaščito prebivalstva. Premier Janez Janša celo meni, da bo zaradi širjenja virusov treba zapreti državo. Da se to ne bi zgodilo, pripravlja vlada širok program cepljenja proti virusom, po katerem bi v prihodnjih mesecih cepili okrog 60 odstotkov slovenskega prebivalstva. Hkrati s kriznimi dogodki pa v Sloveniji poteka življenje po običajnih tirnicah in

tradicionalnih pravilih. Zdaj je tudi čas posta in pričakovanja Velike noči z vstajenjem Kristusa Odrešenika. V to obdobje sodi pogovor s prof. dr. Janezom Vodičarjem, dekanom Teološke fakultete v Ljubljani. Ta visokošolska ustanova se je razvijala in oblikovala v različnih obdobjih in razmerah. Leta 1601 je bil ustanovljen jezuitski kolegij, kar je bil začetek teoloških študij v Ljubljani. Leta 1949 je tedanja oblast Teološko fakulteto izključila iz ljubljanske Univerze. Leta 1992 je znova postala del Univerze. Teološka fakulteta ponuja in omogoča bogat in raznolik študij, v njenem okviru pa deluje kar 12 inštitutov. V njej je v tem študijskem oziroma akademskem letu vpisanih 273 študentov. V pogovoru, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina, je prof. dr. Janez Vodičar odgovoril tudi na vprašanje, kakšen je položaj Teološke fakultete zdaj, potem ko je bila, tako kot Cerkev, v komunističnem režimu za oblast trn v peti. Ugotavlja: “Pravno gledano smo enakovredna članica Univerze v Ljubljani. Prav tako moram reči, da vodstvo Univerze spoštuje našo posebnost in nam pomaga, da lahko opravljamo svoje poslanstvo. Tudi med večino kolegic in kolegov profesorjev smo dobro sprejeti. Je pa še veliko takih, ki na nas gledajo kot na podaljšek 'temačne'

tradicije, tuje ustanove, ki je nevarna sodobni liberalni in znanstveni misli. Te zadnje jemljem kot izziv in spodbudo,

Uroš Urbanija

da je Teološka fakulteta lahko še boljša, tako na pedagoškem kot raziskovalnem področju.” Z duhom in vsebino pogovora in razmišljanj o Teološki fakulteti je skladna tudi ugotovitev jezuita patra Davida Brescianija. Pravi: “Zaznamovani smo z grehom, zato se duhovnost in vera ne razodevata v romantičnem okolju. Že dejstvo, da ta naš svet mine, bi nas moralo spodbujati, da bi se bolj oklenili Kristusa, ki je premagal minljivost in umrljivost sveta.” Največja dilema časnikarja, ki je v službi pri nekem mediju, je v tem, da mora izbirati med velikim številom dogodkov, pri tem pa skrbeti za resnico in verodostojnost le- teh. Resničnost mora pogosto ugotavljati sam, iz svoje

mediji pod pritiskom vlade in Janeza Janše, navajam nekaj dejstev, ki so znana in ugotovljena. Resnica je, da je Miro Petek prvi slovenski novinar, ki je svoje poslanstvo in delo skoraj plačal z življenjem. Pred dvajsetimi leti so ga napadli pripadniki kriminalnega podzemlja in ga skoraj umorili. Kot dopisnik mariborskega časnika Večer je razkrival gospodarski kriminal tranzicijske levice in “rdečih direktorjev” po osamosvojitvi. Po mnogih razpravah na sodiščih, ko so mu še vedno grozili, mu je zadoščenje dalo šele Ustavno sodišče. Resnični so tudi nekateri dogodki, ki jih je v intervjuju, objavljenem na dveh straneh slovenskega katoliškega tednika Družina, navedel Uroš

Urbanija, direktor Urada vlade za komuniciranje. Pripoveduje: “Pred časom je 22 odgovornih urednikov raznih medijev podpisalo peticijo s trditvijo, da vladni predstavniki pritiskajo na posamezne novinarje. Sam sem jim pisal in jih prosil za poimenski seznam politikov, uradnikov, vladnih predstavnikov, ki so kakor koli pritiskali na novinarje ali urednike z namenom, da bi želeli doseči objavo ali neobjavo neke zgodbe. Nisem prejel niti enega imena.” Boleče pa je tudi naslednje dejstvo, ki ga navaja Uroš Urbanija: “Naj opozorim na zgodbo nekdanjega odgovornega urednika Slovenske tiskovne agencije Boruta Meška. Ko je Bojan Veselinovič leta 2009 prišel na položaj direktorja agencije, na katerem je še danes, je Meška, ki je bil na smrt bolan in na bolniški, odpustil. Zakaj? Ker se Borut Meško z njim ni strinjal glede posameznih vsebinskih vprašanj. Preden ga je odpustil, malo pred smrtjo, je nad njim izvajal hude psihične pritiske, se vtikal v vsebino, zahteval dnevna – ali pa celo dvakrat na dan, domnevno včasih tudi v nočnem času – poročila o njegovem uredniškem delu. Uroš Urbanija je prepričan, z njim pa tudi mnogi drugi slovenski novinarji, “da je soočenje z resnico in vrnitev k temeljem novinarske etike nujno za preživetje tega poklica.”

Marian Drobež

Naj se nadaljuje dialog o pravici do groba žrtev v breznihi!

Ob 12. obletnici odkritja umorjenih v rovu sv. Barbare v Hudi jami

Dne 3. marca 2009 so raziskovalci, kriminalisti, državni uradniki in izvajalci del vstopili do skupine mumificiranih žrtev v rovu sv. Barbare v Hudi jami. Čeprav je pravica do groba za vse žrtve vojne in revolucionarnega nasilja zapisana v mednarodnem pravu in tudi slovenski zakonodaji, se je prav ob izkopu posmrtnih ostankov vseh žrtev rova sv. Barbare v Hudi jami in njihovem pogrebu pokazalo, da pravice do groba tisti deli slovenske politike in javnosti, ki ohranjajo izročila mitov in tabujev titoističnega sistema ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil, ne priznavajo. Prva reakcija te politike je bila, kako zapreti rov sv. Barbare za javnost, kako preprečiti izkop žrtev in kako razpustiti Komisijo Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč. Škandalozno izjavo, da je odkritje v rovu sv. Barbare “drugorazredno”, je govorec na političnem tržišču drago plačal. Ta politični nauk in pritisk javnosti, zgrožene

zaradi stanja posmrtnih ostankov v plastičnih gajbicah, ki se je skozi leta stopnjeval, je pripeljal do tega, da se je izkop posmrtnih ostankov v rovu sv. Barbare po več letih nadaljeval. 1410 žrtev je bilo 27. oktobra 2016 pokopanih na pokopališču Dobrava v Mariboru. Čeprav leta 2010 Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč ni bila razpuščena, je bilo njeno delo skoraj povsem onemogočeno do sprejema Zakona o prikritih grobiščih in pokopu žrtev leta 2015. Vlada Mira Cerarja je zagotovila tudi z zakonom predvidena sredstva za izvedbo njenega programa. Delo komisije je potekalo tudi ob zglednem sodelovanju z Borutom Pahorjem, predsednikom RS, ki je s svojimi številnimi pobudami temeljno prispeval k uveljavljanju nekaterih standardov tranzicijske pravičnosti v Sloveniji. V letu 2020 je delo komisije zaradi pandemije zastalo. Opravljeni so bili le nekateri izkopi posmrtnih ostankov umorjenih.

Podrobneje bodo raziskovalci izkope posmrtnih ostankov umorjenih iz Brezna 3 pri pokopališču partizanske

bolnišnice Stari log v Kočevskem rogu, dela protitankovskega jarka pri

Mostecu pri Brežicah ter Mihčevega in Koščevega brezna v okolici Ljubljane predstavili v petem poročilu

ostanki 259 umorjenih, med njimi vsaj ena ženska. Po zbranih podatkih kriminalistične preiskave gre verjetno za zapornike iz novomeških zaporov, umorjene septembra 1945. V raziskanih dvajsetih metrih protitankovskega jarka v Mostcu so bile odkrite tri skupine žrtev z vsaj 276 umorjenimi. Med njimi je bilo več kot dvajset žensk. V Mihčevem breznu so našli tri umorjene moške, v Koščevem breznu pa 50. Za Koščevo brezno domnevajo, da so v njem morda tudi posmrtni ostanki umorjenega začetnika slovenskega stripa in domobranskega propagandista Jožeta Beraneka. V letošnjem letu, ko komisija končuje svoj mandat, pričakujemo, da se bo dialog o pravici do groba nadaljeval. Vlada R. Slovenije je poročilo komisije za leto 2020 in program komisije za leto 2021 sprejela 4. februarja 2021. Smo pred izvedbo izvajalcev za izkop posmrtnih ostankov iz brezna pod Macesovo gorico. Tam so po vseh pričevanjih in raziskavah

posmrtni ostanki v Kočevskem rogu umorjenih slovenskih vojnih ujetnikov. Mestna občina Ljubljana s izjavami župana in nekaterih častnih občanov izstopa pri zanikanju pravice vseh smrtnih žrtev vojnega in revolucionarnega nasilja do groba. Verjamemo pa, da bo zaščiten območje domobranskega vojaškega pokopališča na Orlovem vrhu v Ljubljani. Mestna občina Ljubljana je doslej zavračala pogreb od partizanov umorjenih Romov na Žalah. Tako ureditev vojaškega pokopališča na Orlovem vrhu kot pogreb umorjenih Romov sta nova priložnost za politične odločevalce in oblikovalce javnega mnenja, da potrdijo svojo zavezanost pravnim in etičnim merilom. Uresničevanje letošnjega programa komisije naj bo pomemben prispevek k praznovanju tridesetletnice R. Slovenije in pomembno sporočilo R. Slovenije o spoštovanju načel tranzicijske pravičnosti pred predsedovanjem Svetu EU in med njim.

Jože Dežman

S 1. STRANI Ob odhodu v večnost g. Renza Boscarola

Don Renzu v spomin!

Prepričan Goričan v najbolj žlahtnem smislu je bil vedno v prvih vrstah, ko je šlo za sodelovanje in preseganje vsakih meja, tako državnih kot narodnostnih ter seveda ideoloških.

G. Lorenzo Boscarol se je rodil v Ronkah 3. septembra 1944, mlad je vstopil v goriško semenišče, kjer je spoznal narodnostno razvejeno paletu bogoslovcev in prihodnjih duhovnikov, v duhovnika ga je 1. septembra leta 1968 v oglejski baziliki posvetil msgr. Peter Cocolin, veliki goriški nadškof, ki je z duhom II. vatikanskega koncila zaznamoval celo vrsto goriških duhovnikov, med njimi tudi našega don Renza. Dušnopastirsko delo je don Renzo začel pri sv. Ignaciju v Gorici, nadaljeval pri Sv. Ani. Že kot novomašnik je začel svoje delovanje tudi v Katoliški akciji (Azione Cattolica), kjer je bil odgovoren za mlade. Socialna tematika mu je bila blizu od nekdaj, ostal ji je zvest do konca življenja. Ob koncu leta 1978 je tudi uradno prevzel funkcijo urednika škofijskega tednika Voce Isontina, pri katerem je že dolgo sodeloval. Tednik je vodil do leta 1998, v času velikih sprememb na področju založništva in časnikarstva. Bil je dejaven tudi v časniških krogih na področju Triveneta, postal pa je tudi delegat Triveneta v Državni zvezi katoliških časnikarjev FISC, vedno je bil dejaven tudi v krogu UCSI, saj se je redno udeleževal naših razširjenih sej in občnih zborov. Urejeval je tudi

revijo Iniziativa Isontina. Kot odgovorni urednik je pri tedniku Voce Isontina zgledno skrbel za mlade sodelavce, veliko italijanskih kolegov, ki so potem našli zaposlitev

tako na deželni RAI kot drugod, se mora prav njemu zahvaliti, da so se naučili časniške obrti. Sam je rad dejal, da ga ne zanima suhoparno časniškarsko delo, ampak stik z ljudmi, zato je pisal in delal za ljudi, predvsem t. i. male ljudi, ki jih je imel najraje. S svojimi jasnimi komentarji – sam jih nikdar ni imel za politične komentarje, prisegal je na zmes kultura-politika – je večkrat naletel na odkrito in še večkrat na zahrbtno nasprotovanje. Tisti, ki smo z njim sodelovali, vemo, da je vztrajal pri sobivanju, dialogu, krščanskih temeljih, predvsem pa je gojil krščansko-socialno misel, ki je bila lastna tudi vsem ustanoviteljem naših časopisov. Oktobra 1987 je don Renzo Boscarol postal

ravnatelj škofijskega pastoralnega urada, leta 1991 asistent škofijske Katoliške akcije, kar je ostal do leta 2017. Po smrti msgr. Virgulina leta 2000 v Ronkah ga je

prostoru. Svoje zapise in komentarje je rad pošiljal tudi v uredništvo našega tednika. Veliko je naredil za slovensko skupnost v Laškem, kjer je dal vernikom možnost, da

o duhu Ogleja, a nihče ni hotel priti zraven, prvič zato, ker je bilo vse delo zastoj, predvsem pa zato, ker nobena politika ni marala tega, da se je govorilo o tem, kako smo na Goriškem Slovenci, Furlani, Italijani od nekdaj skupaj in bi morali tudi skupno v sožitju živeti. Finančno seveda na dolgi rok nismo zmogli. Revije niso podprli ne tu in ne čez mejo, tudi naši slovenski ljudje tu ne. Pa mi je ob zadnji številki don Renzo pred leti rekel: “Boš videl, da bo prišel čas, ko bodo govorili iste stvari, kot jih sedaj pišemo mi! Ker druge poti ni.” Vem, da sem mu odvrnil, da se takrat našega dela nihče ne bo spomnil, prikimal je z glavo in dejal: “To vem, prodajali bodo vse za svoje, tudi toplo vodo, a mi vseeno danes vztrajamo pri tem!” Konec lanskega leta me je po telefonu prijazno povabil, naj pridem na neki posvet v tržiško ladjedelnico, organizirala ga je Katoliška akcija: prišli so tisti, ki so sredi Tržiča govorili, da ne vedo, kaj je izžemanje delavcev in tujcev, in tudi tisti, ki so resno opozorili, da se v ladjedelnici dogajajo stvari, ki se ne bi smele. Na posvetu je don Renzo stvarno pokazal na izkoriščanje delavcev in predvsem pa javno povedal, da “tisti, ki oderuško izžemajo delavce iz Bangladeša z visokimi najemnami, v cerkvi nimajo kaj iskati, če se prej ne kesajo svojih dejanj in jih ne popravijo”. Mirno je prisotne politike tudi opozoril, da sam prihaja od daleč in ve, kakšno je stanje, naj mu torej ne trosijo rožic. Ko

je bilo posveta konec, je prosil laičnega sodelavca Salvatoreja in mene, če ga lahko peljeva: “Predno pa gremo do bara, moram razvoziti sedem kosil, ker sicer ti moji reveži danes ne bodo ničesar jedli.” Salvatore mi je kasneje na samem povedal, da to don Renzo redno počenja. V Laškem je don Renzo veliko naredil za prišleke, delavce in njihove družine, njemu je bilo tudi jasno, da morajo “naši pravoslavni bratje” imeti svoj bogoslužni prostor za velike praznike; z žarom v očeh mi je pripovedoval, koliko srbskih vernikov se je zbralo, koliko makedonskih, ko jim je dal na razpolago cerkev. Priznam, da je bil don Renzo včasih, kot je vsak dober urednik, precej nadležen, ko mi je kratko po telefonu naročil: “Fammi un pezzo ... -Napiši mi en kos ...”, ali pa me je prosil za takojšen prevod kakega teksta, a tudi vem, da mu nisem mogel odreči, preprosto zato ne, ker je bil človek s hrbtenico, časnikar, ki je napisal in objavil tekst, čeprav je vedel, da jih bo dobil po glavi. Če lahko povzamemo, bomo zapisali, da je bil Franciškovec človek, človek obrobja, ki pa je na obrobju videl v središču in se je zavedal, da je prav na obrobju danes ključno biti kristjan: z dejanji najprej. V uredništvu ga bomo pogrešali, kot ga bo pogrešalo veliko ljudi, tudi slovenskih ljudi, in ne samo vernikov, še posebej v Laškem, kjer so imeli v njem sogovornika, kakršnih je pri nas malo. Naj mu Bog podeli večni mir in naj mu sveti večna Luč!

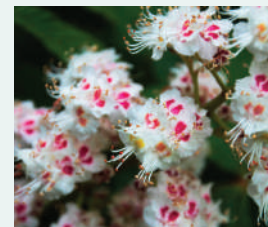
Jurij Paljk

Naturopatski nasveti (329)

Erika Brajnik

White Chestnut (divji kostanj z belimi cvetovi)

To cvetno esenco potrebujejo vsi tisti, ki težko zaspijo. Takšna oseba se uleže v posteljo in hoče zaspiti, ampak ji misli tega ne dopuščajo, pred očmi se ji začne vrteti film o dogodkih dneva, misli se je vrtijo po možganih in ne more jih odklopiti: ne more zaspiti, ker razmišlja in razmišlja. Vzeti bi morala pet kapljic te esence peroralno pred spanjem in bi lažje zaspala. Obstajajo ljudje, ki pravijo, da imajo težko glavo, polno misli; njihovi možgani so utrujeni. Ta esenca jim bo pomagala razbremeniti pritisk. Veliko je tudi ljudi, ki imajo toliko misli, da jih težko izustijo, in zato jecljajo. Zato se ta esenca uporablja pri vseh, ki jecljajo, in tudi pri dislektikih. Ta esenca pomaga ljudem, ki so pozabljivi in razmišljajo, kam so dali ključ, kam so bili namenjeni in kaj so hoteli reči. V njihovem

svetu je vse raztreseno in zmedeno. Tudi ko berejo, se ne morejo zbrati, misli jim begajo in sploh ne vedo, kaj so prebrali. Taki ljudje tudi govorijo sami s seboj; pogosto imajo prave monologe. White Chestnut je esenca, ki pomaga tudi ob demenci in Alzheimerjevi bolezni za ohranitev spomina, koncentracije. Ker se uporablja proti pozabljivosti, jecljanju in raztresenosti, je zelo koristna ob učenju. Če je oseba nemirna in prestrašena, ker ve, da nima vsega pod kontrolo, ji bo ta cvetna esenca pomagala, da se notranje okrepi, da odločno in jasno nastopi in da ima zbrane misli. To esenco potrebujejo organizatorji in koordinatorji, ko jim stvari uhajajo iz rok. Pomembno pa se mi zdi poudariti, da sladkor popoldan (jogurt, kruh, sadje ali kava) šibi vranico, ki nadzoruje jasnost misli; zato jejte sladko zjutraj, popoldan pa zelenjavo!

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN, Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931

tel. 0499960021 - faks 049 9960022; e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. marca 2021, ob 13. uri

POGOVOR Thomas Breganti, 18-letni nogometaš iz Devina, ki igra v klubu Piacenza v C-ligi

“Dedek mi je pomagal brcati žogo, še preden sem znal hoditi”

Thomas Breganti je 18 let star nogometaš doma iz Devina. 22. januarja letos je postal član nogometnega kluba Piacenze, ki igra v italijanski C-ligi. Trenutno Thomas zaključuje študij na športni gimnaziji v Novi Gorici, junija ga čaka matura. Želimo mu vso srečo in obetavno nogometno kariero.

Kdaj si se prvič srečal z žogo? Kateri so tvoji prvi spomini?

Prvič sem se srečal z žogo takoj po rojstvu, saj mi jo je predstavil dedek Binče. Moji prvi spomini so prav z njim, ko me je držal v naročju in mi pomagal brcati žogo, še preden sem znal hoditi.

Zakaj si se odločil, da se boš ukvarjal prav z nogometom in ne s kakim drugim športom?

Na začetku sem treniral bodisi nogomet kot tenis, nazadnje sem se odločil za nogomet, ker mi je bil bolj v veselje.

Kaj ti je najbolj všeč pri nogometu?

Pri nogometu mi je najbolj všeč zabava s prijatelji in dejstvo, da si postavljam vedno nove cilje, brez katerih bi ne bilo mogoče

se izboljševati.

V katerih ekilah si igral do sedaj?

Do zdaj sem igral le v treh klubih: začel sem v Nogometnem klubu Kras Repen, kjer sem igral od četrtega do štirinajstega leta starosti. Klubu Kras Repen sem zelo hvaležen za vse, kar me je naučil in mi posredoval; še posebej sem hvaležen trenerjema Siniši Prodanoviču in Danijelu Malnarju, ki sta bila moja prva dva trenerja, če ne vzamem v poštev dedka, ki me je treniral od mladih nog. Nato, ko sem bil star 14 let, sem šel čez mejo, da bi se preizkusil v prvi slovenski ligi u-15 v ekipi ND Bilje, kjer sem igral do decembra. V štirih letih sem se v tem slovenskem klubu znašel izredno dobro, saj sem spoznal veliko ljudi in spletel veliko prijateljstev, ki so mi pomagala pri osebni rasti. Prejel sem veliko priložnosti – ena najpomembnejših je nedvomno bila izkušnja s slovensko reprezentanco, ko sem bil star le 15 let. Tekmovali smo v turnirju narodov, kjer sem imel priložnost

se preizkušati z državnimi reprezentancami ZDA, Anglije, Rusije in Malezije. Takoj po novem letu pa sem prejel klic italijanskega C-ligaša Piacenza.

Od konca januarja letos si uradno nogometaš C-ligaša Piacenze. Kako je prišlo do tega preskoka?

Do preskoka v Piacenzo je prišlo precej nepričakovano. Nekega večera sem po telefonu prejel sporočilo generalnega direktorja Piacenze, kar me je začudilo, saj nisem mogel verjeti svojim očem. Si predstavljam, da me je ta kontaktiral zaradi dobre sezone, ki sem jo odigral na začetku sezone v Biljah.

Si se dobro znašel v ekipi? In s trenerjem?

Z ekipo sem se takoj znašel precej dobro, saj je družba zelo prijetna. Znajti sem se moral z novim trenerjem, ker ga je klub zamenjal že po treh tednih, ko sem se pridružil Piacenzi.

Kakšen si po značaju? Kako to vpliva na igrišču?

Moj značaj na igrišču in izven igrišča je povsem različen. Na igrišču sem bolj ekstrovertiran,

izven igrišča pa sem ponavadi bolj introvertiran – seveda je to odvisno od situacije in družbe.

V katerih vlogah najraje igraš?

Najraje igram kot “špica”, vendar se brez težav prilagodim tudi drugim vlogam.

Kako se počutiš, ko se znajdeš z žogo pred nasprotnikovimi vrati? In ko zadeneš gol?

Napadalec pred nasprotnikovim golom mora biti hladnokrven in tako se tudi počutim. Ni pomembno, kako zadeneš gol, treba je le, da ti to uspe čim več. Ko zadenem gol, začutim adrenalin v žilah in mi daje moč, da bi polnil mrežo še in še.

Za katero ekipo si navijal, preden si šel v Piacenzo? In zdaj ... ?

Vedno sem navijal za Milan in vedno bom.

Kaj najraje počenjaš v prostem času?

V prostem času najraje grem na sprehod ali igram videoigrice.

Kako si do zdaj usklajeval in kako zdaj usklajuješ študij z nogometom?

Usklajevati treninge in študij ni lahko, ker se večkrat zgodi, da nimam dovolj časa za učenje. Poleg časa je drug problem pomanjkanje energij, saj so treningi izredno intenzivni in na koncu dneva sem izmučen.

Potuješ veliko?

Potujem večinoma z ekipo, ko imamo tekme drugod. Moram priznati, da nimam veliko časa za potovanja, ker poleg treningov moram najti čim več časa za učenje, saj me čez nekaj mesecev čaka zrelostni izpit.

Kako je biti na igrišču za tekmo brez publike?

Ko sem igral pred koronavirusom, je bilo okoli 100/200 navijačev. Si predstavljam, da če bi zdaj igral, bi bila publika številnejša, toda še nisem vaju na glasno navijanje velikega občinstva. Komaj čakam, da bodo navijačem spet dovolili vstop na nogometni stadion.

Kje bi rad igral čez nekaj let?

Kateri so tvoji cilji?

Moj cilj je, da bi se čim bolj izboljšal kot nogometaš in da bi imel priložnost igrati v višjih ligah in prestižnih klubih.

Samuel Devetak

Nova raziskava o obsegu našega športa

2700 registriranih športnikov, roza delež vse pomembnejši

Te dni je izšla nova študija o sliki slovenskega športa v Italiji v številkah; uresničila sta jo Združenje slovenskih športnih društev v Italiji in Slovenski raziskovalni inštitut.

Registriranih tekmovalcev je v slovenskih športnih društvih v Italiji 2700, dve tretjini se jih ukvarja s košarko, odbojko in nogometom. V absolutnem merilu je največ nogometašev – 31 odstotkov oziroma polovica dejavnih moških, polovica aktivnih športnic igra odbojko, v porastu pa so tudi tako imenovani estetski športi. Med tekmovalci in trenerji je slovensko govorečih

približno tri četrtine, med športnimi delavci pa je delež le-teh še višji. To so nekateri izmed izstopajočih poudarkov iz že sedme raziskave v tridesetih letih o obsegu našega športa. Podatki se nanašajo na prvi marec 2020, se pravi, da je to fotografija do začetka zdravstvene krize. Študijo pa bodo v prihodnjih mesecih dopolnili še z drugim zvezkom o tej občutljivi in močno okrnjeni športni sezoni 2020/2021, ki bo predvidoma izšel prihodnje leto v tem času. Že zdaj je jasno, da je v vzponu pohodništvo (pandemija!), medtem ko z zemljevida panog v zamejstvu izginja

balinanje. Koordinator raziskovalnega

dela in avtor knjižice je operativni tajnik ZSSDI – ja Igor Tomasetig, ki je ugotavljal, da so številke stabilne in spoštovanja vredne ter da nudijo dragocene vzgibe in iztočnice za snovanje prihodnje strategije športne krovne organizacije. Vprašanje pa je, kako bo nato nanje vplivalo leto epidemije, je dodal. Pomoč v obliki strokovne in metodološke podlage je pri anketi ponudila Norina Bogatec, raziskovalka SLORI – ja, ki je premierno predstavila izsledke na nedavnem solidarnostnem maratonu Združenja (mimogrede, v

poseben sklad so še zbrali skoraj 30 tisoč evrov). Poudarila je, da kljub temu da predstavljajo dekleta komaj tretjino vseh registriranih športnikov, številke na področju trenerk in športnih delavk kažejo, da je naš šport vendarle vse bolj roza obarvan. Relevanten dejavnik znotraj klubov ostaja tudi armada sodelavcev in rekreativcev, ki predstavljajo gibanje dodatnih vsaj tisoč ljudi. Vprašalnik, ki je bil osnova za raziskavo, so ponudili petdeseterici članic ZSSDI – ja in dvojezični šoli in Špetru, ki je postala referenčna točka

za slovenski šport v Benečiji. Zanimiva so poglavja, ki nudijo primerjavo današnjega obsega delovanja in populacije v slovenskih društvih s preteklostjo. Zapopadeni pa so tudi športni objekti, organizacija tekmovanj in drugih prireditev ter aktivnosti na šolah. Tomasetig je omenil, da je bilo v obdobju izrednih razmer težavno tudi samo zbiranje podatkov, ki je terjalo veliko izmenjave elektronske pošte in telefonskih pogovorov. Ob izidu publikacije pa so z opravljenim delom pri ZSSDI – ju in SLORI – ju zadovoljni.

HC

Razmišljanje ob epidemiji

Kaj pa mladi?

Že skoraj leto dni je minilo, žodkar je svet spoznal epidemijo koronavirusa. Vlada je prišla do dokočne odločitve in uvedla stroge ukrepe, ki so prekinili normalno vsakdanjost. Tedaj se je vse popolnoma ustavilo. Restavracije, muzeji, trgovine, knjižnice ... vsi so morali zapreti vrata. Delali so samo tisti, ki so nudili, kar je nujno potrebno za življenje. Otroci, najstniki in univerzitetni študentje niso mogli več v šolo in na univerzo; vse je potekalo po spletu. Vsi so začeli delati od doma, vsak s svojim

računalnikom. Takrat smo vsi mislili in verjetno upali, da bo kmalu vsega konec, in smo potrpeali. Potrpeali smo cele tri mesece, medtem je vlada nekatere ukrepe sprostila, a ne veliko. Končno smo se lahko v lanskem maju malo oddahnili. Toda, kaj smo vse preživeli? Kaj smo mladi vse prestali? Vsak od nas se je moral čemu odreči, je kaj izgubil, kaj naredil gotovo proti volji. Rada bi poudarila, da smo mladi v tem letu veliko izgubili. Mlada leta so najlepša. Koliko spominov si gradimo, ko obiskujemo

šolo, ko se srečujemo s prijatelji, a tudi ko naredimo kako zgrešeno izbiro. Vse nas pripravi na življenje. Koliko izkušenj so najstniki izgubili, ker niso mogli v šolo, ker niso šli na šolski izlet ali na potovanje po maturi. Bodo lahko vse to kdaj nadoknadili? Morda kaj že, vsega pa seveda ne ... Sama sem doživela podobno izkušnjo, ko sem lansko leto morala diplomirati preko spleta. Točno tri dni pred določenim datumom za zagovor mi je univerza sporočila, da zaradi ukrepov bodo vsi univerzitetni sedeži

zaprti in da je moj zagovor premeščen na neznan datum. Diplomirala sem mesec kasneje, doma, pred računalnikom. Večje publike ni bilo, samo mama, očka in sestra. Večkrat pomislim na to, kaj vse sem izgubila, kaj vse mi je manjkalo. Navadno je ob taki priložnosti večji praznik: večerja ali kosilo z družino in kasneje velik “žur” s prijatelji. Vsega tega žal takrat nisem doživela, nekaj malega pa sem vseeno poleti organizirala. Prednost pa je bila v tem, da sem lahko pri računalniku sedela v

preprostih hišnih copatah. Vsi, res vsi smo se morali prilagoditi in nekako spremeniti svoj način življenja. Prej smo se ob koncu tedna srečevali s prijatelji, ki jih nismo videli nekaj časa, v lanskem letu pa smo raje napravili videoklic in se naklepetali. Čeprav je vlada v zadnjih mesecih nekatere ukrepe sprostila in smo bili lahko vsi malo svobodnejši, se je večina ljudi tega omejevalnega načina življenja malo naveličala. V letu dni smo svoje potrebe in želje potisnili v stran za nekaj

gotovo zelo pomembnega, za svoje zdravje. Ali je prav se odpovedati zmenku s prijatelji, plesu v diskoteki, ko gre za zdravje in življenje? Vse se gotovo da narediti, a vedno v določeni meri. Vsakdo je prost in svoboden v lastnih izbilih in odločitvah. V takih okoliščinah pa moramo misliti na zdravje cele družbe, da bomo lahko vsi skupaj premostili to težavo. Če se danes vsi še malo čemu odpovemo, bomo lahko jutri vsi skupaj praznovali.

Anastazija Pertot

*Čas je,
da najdemo pot,
ki vodi domov.*

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#NAROČISE

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

